

324.

Na osnovu člana 18 stav 8 Zakona o računovodstvu („Službeni list CG“, broj 84/25) Ministarstvo finansija donijelo je

**PRAVILNIK
O BLIŽIM USLOVIMA, SADRŽAJU I OBRASCU ZAHTJEVA ZA IZDAVANJE DOZVOLE ZA
PRUŽANJE RAČUNOVODSTVENIH USLUGA**

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bliži uslovi, sadržaj i obrazac zahtjeva za izdavanje dozvole za pružanje računovodstvenih usluga.

Član 2

Pored uslova propisanih članom 18 Zakona o računovodstvu („Službeni list CG“, broj 84/25), pružalac računovodstvenih usluga treba da obezbijedi adekvatne prostorno-tehničke kapacitete i opremu za obavljanje djelatnosti pružanja računovodstvenih usluga, na način da:

- 1) obezbijedi poslovni prostor/objekat koji ima površinu od najmanje 16 m², a za pružaoca računovodstvenih usluga koji ima više od jednog zaposlenog, površina potrebnog poslovnog odnosno radnog prostora se uvećava za svako dodatno zaposleno lice za po 4 m²;
- 2) obezbijedi da na ulazu u poslovni prostor/objekat ima istaknut naziv pravnog lica, odnosno ime i prezime preduzetnika, i oznaku koja upućuje da se u tom poslovnom prostoru/objektu obavlja djelatnost pružaoca računovodstvenih usluga;
- 3) obezbijedi opremu i uređaje za komunikaciju (telefon, računar sa štampačem, i slično), kao i adekvatan prostor za odlaganje i čuvanje dokumentacije (ormar, police, arhivu i slično),
- 4) poslovni prostor/objekat je uređen tako da omogućava neposredan kontakt sa strankama i neometano kretanje stranaka i zaposlenih.

Član 3

Zahtjev za izdavanje dozvole za pružanje računovodstvenih usluga sadrži sljedeće podatke, i to:

- podatke o pravnom licu/preduzetniku;
- podatke o filijalama i povezanim licima;
- podatke o licu odgovornom za vođenje poslovnih knjiga klijenata i sastavljanje finansijskih iskaza;
- podatke o osnivačima, i
- ostale podatke.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se na Obrascu koji čini sastavni dio ovog pravilnika.

Član 4

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj:11-040/26-193/2

Podgorica, 6. februara 2026. godine

Ministar,
mr **Novica Vuković**, s.r.

CRNA GORA
MINISTARSTVO FINANSIJA

ZAHTJEV
ZA IZDAVANJE DOZVOLE ZA PRUŽANJE RAČUNOVODSTVENIH USLUGA

1. Podaci o pravnom licu/preduzetniku:

Puno poslovno ime: _____

Skraćeni naziv: _____

Sjedište: _____ Adresa: _____

Pravna oblik/forma: _____

PIB: _____

Kontakt telefon: _____; E-mail adresa: _____

Broj i datum izdavanja rješenja
o registraciji u CRPS: _____

Šifra pretežne djelatnosti: _____

2. Podaci o filijalama i povezanim licima:

- Sjedište i adresa filijale (organizacione jedinice) pravnog lica/preduzetnika na teritoriji Crne Gore:

- Poslovno ime, sjedište i adresa filijale (organizacione jedinice) pravnog lica/preduzetnika u inostranstvu:

- Poslovno ime, sjedište i adresa povezanog pravnog lica:

3. Podaci o licu odgovornom za vođenje poslovnih knjiga klijenata i sastavljanje finansijskih iskaza:

Ime, ime roditelja, prezime: _____

Matični broj (JMBG): _____

Adresa prebivališta/boravišta: _____

Broj lične karte/pasoša: _____

Stepen i vrsta stručne spreme: _____

Kontakt telefon: _____; E-mail adresa: _____

Profesionalno zvanje: _____

Broj i datum akta o stečenom
profesionalnom zvanju _____

Podaci o ukupnom radnom iskustvu stečenom na poslovima računovodstva i sastavljanja finansijskih iskaza u smislu člana 18 Zakona o računovodstvu ("Službeni list CG", broj 84/25):

- Poslovno ime i sjedište pravnog lica/preduzetnika

_____ Radni odnos trajao od _____ do _____, ukupno __godina,__mjeseci,__dana

- Poslovno ime i sjedište pravnog lica/preduzetnika

_____ Radni odnos trajao od _____ do _____, ukupno __godina,__mjeseci,__dana

- Poslovno ime i sjedište pravnog lica/preduzetnika

_____ Radni odnos trajao od _____ do _____, ukupno __godina,__mjeseci,__dana

3.1. Podaci o licu odgovornom za vođenje poslovnih knjiga klijenata i sastavljanje finansijskih iskaza:

Ime, ime roditelja, prezime: _____

Matični broj (JMBG): _____

Adresa prebivališta/boravišta: _____

Broj lične karte/pasoša: _____

Stepen i vrsta stručne spreme: _____

Kontakt telefon: _____; E-mail adresa: _____

Profesionalno zvanje: _____

Broj i datum akta o stečenom profesionalnom zvanju _____

Podaci o ukupnom radnom iskustvu stečenom na poslovima računovodstva i sastavljanja finansijskih iskaza u smislu člana 18 Zakona o računovodstvu ("Službeni list CG", broj 84/25):

- Poslovno ime i sjedište pravnog lica/preduzetnika

_____ Radni odnos trajao od _____ do _____, ukupno __godina,__mjeseci,__dana

- Poslovno ime i sjedište pravnog lica/preduzetnika

_____ Radni odnos trajao od _____ do _____, ukupno __godina,__mjeseci,__dana

- Poslovno ime i sjedište pravnog lica/preduzetnika

_____ Radni odnos trajao od _____ do _____, ukupno __godina,__mjeseci,__dana

4. Podaci o osnivačima:

-Fizičko lice:

Ime, ime roditelja, prezime: _____

Matični broj (JMBG): _____

Adresa prebivališta/boravišta: _____

Kontakt telefon: _____; E-mail adresa: _____

Udio u procentima (%): _____

-Pravno lice:

Puno poslovno ime: _____

PIB: _____

Sjedište pravnog lica/adresa: _____

Kontakt telefon: _____; E-mail adresa: _____

Udio u procentima (%): _____

5. Ostali podaci:

Ukupan broj zaposlenih: _____

Broj zaposlenih koji imaju stečeno profesionalno zvanje: _____

PRILOZI (zaokružiti broj/slovo ispred priloga koji se dostavlja):

1) Dokaz da je pravno lice ili preduzetnik registrovan za pružanje računovodstvenih usluga u Centralnom registru privrednih subjekata;

2) Dokaz o radnom odnosu (original ili ovjerena kopija ugovora o radu) za najmanje jedno zaposleno lice koje je odgovorno za vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih iskaza klijenata,

a) dokaz da to lice ispunjava sljedeće uslove da ima:

- završen najmanje VII-1 nivo nacionalnog okvira kvalifikacija u obimu 240 kredita CSPK – oblast društvene nauke, podoblast ekonomija (original ili ovjerena kopija diplome ili uvjerenja o diplomiranju), ili

- visoko obrazovanje u obimu od najmanje 180 kredita CSPK (original ili ovjerena kopija diplome ili uvjerenja o diplomiranju) i da posjeduje profesionalno zvanje u oblasti računovodstva koje je stečeno kod profesionalne organizacije u Crnoj Gori članici Međunarodne federacije računovođa u skladu sa Crnogorskim obrazovnim računovodstvenim standardom CORS-1, ili

- licencu ovlašćenog revizora izdatu u skladu sa zakonom kojim se uređuje revizija;

b) dokaz da posjeduje radno iskustvo u nivou stručne spreme iz tačke 2 al. 1, 2 i 3 od najmanje pet godina na poslovima računovodstva i sastavljanja finansijskih iskaza stečeno u deset godina koje prethode podnošenju zahtjeva ili radno iskustvo u trajanju od najmanje tri godine na poslovima revizije;

c) dokaz o crnogorskom državljanstvu ili regulisanom stalnom boravku u Crnoj Gori;

3) Dokaz da osnivač i član organa upravljanja pravnog lica, odnosno preduzetnik, ukoliko je u pitanju strani državljanin, u državi porijekla nije osuđivan pravnosnažnom presudom za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje poslova iz oblasti računovodstva (potvrda relevantne nadležne institucije u državi porijekla);

4) Dokaz da su obezbijeđeni adekvatni prostorno tehnički kapaciteti za obavljanje djelatnosti (ugovor o zakupu poslovnog prostora, list nepokretnosti, fotografija informativne table i prilaza objektu, fotografija unutrašnjosti radnog prostora, i sl.);

5) Dokaz o zaključenom ugovoru o obaveznom osiguranju od odgovornosti za štetu koju bi svojim radom mogli nanijeti subjektu kojem pružaju računovodstvene usluge za one podnosiocce koji žele da pružaju računovodstvene usluge subjektima od javnog interesa;

6) Dokaz o uplati naknade za izdavanje dozvole za pružanje računovodstvenih usluga na račun broj 832-11565-34 Naknade za izdavanje i priznavanje licence za obavljanje revizije i izdavanje dozvole za obavljanje revizije i pružanje računovodstvenih usluga – Ministarstvo finansija.

Dokumentacija iz tač. 1 do 5 dostavlja se u originalu ili kao ovjerena kopija.

Pod punom moralnom, krivičnom i materijalnom odgovornošću potvrđujem da su dati podaci i dokumenta vjerodostojni i tačni.

U _____

PODNOŠILAC ZAHTJEVA

Dana _____

(puno ime i prezime-čitko popunjeno)

(svojeručni potpis)

325.

Na osnovu člana 19 stav 9 Zakona o reviziji („Službeni list CG”, broj 84/25), Ministarstvo finansija donijelo je

PRAVILNIK O DOKUMENTACIJI POTREBNOJ ZA IZDAVANJE DOZVOLE ZA OBAVLJANJE REVIZIJE

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se dokumentacija koja je potrebna za izdavanje dozvole za obavljanje revizije.

Član 2

Uz zahtjev je potrebno dostaviti sljedeću dokumentaciju, i to:

- 1) odluku o imenovanju članova odbora direktora, sa obrazloženjem;
- 2) dokaz da najmanje dva osnivača posjeduju licencu ovlašćenog revizora, odnosno dokaz o ispunjavanju uslova iz člana 10 ili člana 11 stav 1 Zakona o reviziji;
- 3) ugovor o obaveznom osiguranju od odgovornosti za štetu koju bi svojim radom mogli nanijeti licu za koje vrši reviziju u skladu sa članom 23 Zakona o reviziji;
- 4) podatke (ime, prezime, broj licence) o ovlašćenim revizorima koji će obavljati reviziju i njihove ugovore o radu;
- 5) potvrdu o izvršenoj uplati naknade za izdavanje dozvole za obavljanje revizije;
- 6) za osnivače koji su društva za reviziju iz država članica Evropske unije, odnosno trećih država, mišljenje, uvjerenje odnosno potvrdu nadležnog organa (instituta, komore, udruženja i slično), koje obuhvata:
 - sadržaj propisa te države koji uređuju uslove za obavljanje revizije i provjeru kvaliteta obavljanja revizije,
 - izjavu nadležnog organa da društvo za reviziju u državi članici Evropske unije, odnosno trećoj državi, ima dozvolu da obavlja usluge revizije i da li postoje ograničenja u obavljanju revizije,
 - izjavu nadležnog organa da će Ministarstvo obavještavati o svim mjerama provjere kvaliteta,
 - izjavu nadležnog organa da će Ministarstvo obavještavati o svim mjerama provjere kvaliteta rada izrečenim društvu za reviziju države članice Evropske unije, odnosno treće države.

Dokumentacija iz stava 1 ovog člana se dostavlja u originalu ili ovjerenj kopiji.

Član 3

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Uputstvo o načinu utvrđivanja ispunjenosti uslova za izdavanje dozvole za rad društvu za reviziju ("Službeni list CG", broj 48/09).

Član 4

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 11-040/26-195/2

Podgorica, 6. februara 2026. godine

Ministar,
mr **Novica Vuković**, s.r.

326.

Na osnovu člana 10 stav 10 Zakona o reviziji („Službeni list CG”, broj 84/25), Ministarstvo finansija donijelo je

P R A V I L N I K
O OBRASCU ZAHTJEVA I DOKUMENTACIJI KOJA SE PODNOSI UZ ZAHTJEV ZA
IZDAVANJE LICENCE ZA OBAVLJANJE REVIZIJE

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se obrazac zahtjeva za izdavanje licence za obavljanje revizije i dokumentacija koja se podnosi uz zahtjev.

Član 2

Zahtjev za izdavanje licence za obavljanje revizije sadrži sljedeće podatke, i to:

- ime, ime roditelja, prezime;
- matični broj;
- adresa prebivališta/boravišta;
- dan, mjesec, godina i mjesto rođenja;
- stepen i vrsta stručne spreme, kontakt telefon, e-mail adresa;
- naziv profesionalne organizacije kod koje je stečeno profesionalno zvanje “sertifikovani računovođa”;
- broj i datum akta o stečenom zvanju “sertifikovani računovođa”, i
- ukupno radno iskustvo stečeno na poslovima zakonske revizije.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se na Obrascu koji čini sastavni dio ovog pravilnika.

Član 3

Uz zahtjev za izdavanje licence za obavljanje revizije podnosilac zahtjeva dostavlja dokumentaciju o:

- 1) posjedovanju zvanja sertifikovanog računovođe koji je izdat u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo;
 - 2) posjedovanju tri godine iskustva na poslovima revizije po zaključenom ugovoru o radu na puno radno vrijeme, od čega najmanje dvije godine na poslovima revizije pod nadzorom ovlašćenog revizora;
 - 3) izvršenoj uplati naknade za izdavanje licence za obavljanje revizije.
- Dokumentacija iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana dostavlja se u originalu ili ovjerenj kopiji.

Član 4

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o dokumentaciji koja se podnosi radi izdavanja licence za obavljanje revizije ("Službeni list CG", broj 7/20).

Član 5

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-040/26-196/2

Podgorica, 6. februara 2026. godine

Ministar,
mr **Novica Vuković**, s.r.

ZAHTJEV
ZA IZDAVANJE LICENCE ZA OBAVLJANJE REVIZIJE

Podaci o podnosiocu zahtjeva:

1. Ime, ime roditelja, prezime: _____
2. Matični broj (JMBG): _____
3. Adresa prebivališta/boravišta: _____
4. Dan, mjesec, godina i mjesto rođenja: _____
5. Stepen i vrsta stručne spreme: _____
6. Kontakt telefon: _____; E-mail adresa: _____
7. Naziv profesionalne organizacije kod koje je stečeno profesionalno zvanje "sertifikovani računovođa" _____
8. Broj i datum akta o stečenom zvanju "sertifikovani računovođa" _____

- **Podaci o ukupnom radnom iskustvu stečenom na poslovima zakonske revizije:**
Poslovno ime i sjedište društva za reviziju/samostalnog revizora

Radni odnos trajao od _____ do _____, ukupno __godina, __mjeseci, __dana

- Poslovno ime i sjedište društva za reviziju/samostalnog revizora

Radni odnos trajao od _____ do _____, ukupno __godina, __mjeseci, __dana

- Poslovno ime i sjedište društva za reviziju/samostalnog revizora

Radni odnos trajao od _____ do _____, ukupno __godina, __mjeseci, __dana

PRILOZI (zaokružiti broj ispred priloga):

- 1) Uvjerenje o posjedovanju zvanja sertifikovanog računovođe koji je izdat u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo;
- 2) Potvrdu ili uvjerenje o stečenom radnom iskustvu na zakonskim revizijama kao i kopije ugovora o radu;
- 3) Dokaz o uplati naknade za izdavanje licence za obavljanje revizije na račun broj 832-11565-34 Naknade za izdavanje i priznavanje licence za obavljanje revizije i izdavanje dozvole za obavljanje revizije i pružanje računovodstvenih usluga – Ministarstvo finansija.

Pod punom moralnom, krivičnom i materijalnom odgovornošću potvrđujem da su dati podaci i dokumenta vjerodostojni i tačni.

U _____

PODNOŠILAC ZAHTJEVA

Dana _____

327.

Na osnovu člana 16 stav 6 i člana 17 stav 5 Zakona o upravljanju, unutrašnjoj kontroli i unutrašnjoj reviziji u javnom sektoru ("Službeni list CG", broj 89/25), Ministarstvo finansija donijelo je

P R A V I L N I K
O METODOLOGIJI ZA SAMOOCJENU UNUTRAŠNJE KONTROLE, SADRŽAJU I
OBRASCU GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA O AKTIVNOSTIMA NA SPROVOĐENJU I
UNAPREĐENJU UPRAVLJANJA I UNUTRAŠNJE
KONTROLE I NAČINU IZVJEŠTAVANJA

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se metodologija za samoocjenu unutrašnje kontrole, sadržaj i obrazac godišnjeg izvještaja o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i unutrašnje kontrole i način izvještavanja.

Član 2

Izrazi koji se u ovom pravilniku koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Član 3

Metodologija za samoocjenu unutrašnje kontrole data je u Prilogu 1.

Godišnji izvještaj o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i unutrašnje kontrole sadrži podatke date na Obrascu 1.

Izvještaj iz stava 2 ovog člana dostavlja se u pisanoj formi.

Član 4

Prilog 1 i Obrazac 1 čine sastavni dio ovog pravilnika.

Član 5

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o sadržaju godišnjeg izvještaja o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola i načinu izvještavanja („Službeni list CG”, broj 71/19).

Član 6

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 11-040/26-2714/2

Podgorica, 6. februara 2026. godine

Ministar,
mr **Novica Vuković**, s.r.

METODOLOGIJA ZA SAMOOCJENU UNUTRAŠNJE KONTROLE U SUBJEKTIMA JAVNOG SEKTORA

1.1 UVOD

Kako bi se obezbijedilo dobro upravljanje u subjektima javnog sektora rukovodiocima su neophodne povratne informacije o efektivnosti unutrašnje kontrole.

Unutrašnja kontrola se prati kako bi se ocijenilo da li je, u periodu za koji se posmatra, svih pet komponenti unutrašnje kontrole uspostavljeno i da li su u funkciji ostvarenja ciljeva subjekta. Cilj praćenja nije samo usklađenost sa uspostavljenim regulatornim okvirom, već bi fokus trebalo da bude i na funkcionisanju unutrašnje kontrole i jačanju efektivnosti i efikasnosti subjekata javnog sektora u postizanju ciljeva.

Svi u subjektu su, u određenoj mjeri, odgovorni za praćenje unutrašnje kontrole. Nivo odgovornosti zavisi od položaja koji zaposleni ima u subjektu. Veoma je važno da se zaposleni podstiču da budu proaktivni i da nastoje da prepoznaju nedostatke unutrašnje kontrole i daju preporuke za eventualna unapređenja.

Praćenje unutrašnje kontrole obavlja se kontinuiranom i/ili periodičnom ocjenom.

Kontinuirana ocjena unutrašnje kontrole odvija se tokom samog poslovanja i predstavlja dio redovnih aktivnosti upravljanja i nadzora od strane kompetentnih rukovodilaca. Kontinuirane ocjene se sprovode u cilju dobijanja blagovremenih informacija o funkcionisanju unutrašnje kontrole na svim nivoima.

Periodična ocjena unutrašnje kontrole uključuje samoocjenu unutrašnje kontrole, ocjenu revizije ili drugi oblik nezavisne ocjene.

Prednost praćenja prvenstveno leži u bržem otkrivanju nedostataka ili nepravilnosti i smanjenju troškova neefikasne prakse u subjektu. Ukoliko se identifikuju i blagovremeno isprave problemi, cio sistem unutrašnjih kontrola može biti unaprijeđen.

Cilj metodologije je da pruži smjernice za sprovođenje samoocjene unutrašnje kontrole na strukturiran i proaktivan način.

1.2 SAMOOCJENA

Samoocjena unutrašnje kontrole sprovodi se kako bi se ocijenilo trenutno stanje i utvrdio nivo razvoja unutrašnje kontrole u subjektu. Takođe, samoocjena predstavlja važan alat za dobijanje povratnih informacija o potencijalnim slabostima i rizicima u funkcionisanju unutrašnje kontrole u subjektima javnog sektora.

Prednosti samoocjene su:

- povećana svijest rukovodilaca i zaposlenih o ulozi i značaju unutrašnje kontrole u postizanju ciljeva subjekta;
- jačanje odgovornosti rukovodilaca i zaposlenih za sprovođenje unutrašnje kontrole;
- motivacija zaposlenih da sprovode unutrašnju kontrolu i stalno je unapređuju s dužnom pažnjom;
- orijentisanost na budućnost, s obzirom da se samoocjenom otkrivaju slabosti i potencijalni budući rizici;
- prevencija grešaka, nepravilnosti i prevara;
- produktivnije je sredstvo za ocjenu »mekih« kontrola;
- pruža uvid u ostvaren napredak u odnosu na prethodni period.

Svaki subjekat javnog sektora je obavezan da vrši samoocjenu unutrašnje kontrole. Samoocjenu je potrebno vršiti u zavisnosti od ozbiljnosti rizika, odgovora na rizik i rezultata kontinuiranog praćenja, a najmanje jednom godišnje.

Samoocjena predstavlja osnovu za izradu plana za unapređenje unutrašnje kontrole i popunjavanje godišnjeg izvještaja o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i unutrašnje kontrole.

1.2 .1 POPUNJAVANJE UPITNIKA O SAMOOCJENI

Samoocjena unutrašnje kontrole vrši se popunjavanjem upitnika datom na Obrascu 1 Aneks 1.

Upitnik za samoocjenu unutrašnje kontrole je grupisan u pet oblasti u skladu sa okvirom za unutrašnju kontrolu, i to:

- 1) kontrolno okruženje;
- 2) procjena i upravljanje rizicima;
- 3) kontrolne aktivnosti;
- 4) informacije i komunikacija; i
- 5) praćenje.

Pitanja u upitniku za samoocjenu su kombinacija zatvorenih i otvorenih pitanja.

Na zatvorena pitanja moguće je odgovoriti sa „DA“ ili „NE“, kao i zaokruživanjem jednog od ponuđenih odgovora.

Za sve odgovore neophodno je obezbijediti izvore koji potvrđuju date odgovore, kako bi se omogućila provjera revizorskog traga.

Svaku oblast popunjava lice odgovorno za tu oblast (lice/tijelo za koordinaciju sprovođenja unutrašnje kontrole, lice/tijelo za koordinaciju procesa upravljanja rizicima, lice za prijem prijava na sumnje na nepravilnosti i prevare, rukovodioci organizacionih jedinica) u saradnji sa licima odgovornim za pojedine oblasti (npr. ljudski resursi, finansije, IT i sl.).

Nakon sprovedene samoocjene unutrašnje kontrole, upitnik za samoocjenu se dostavlja licu/tijelu odgovornom za koordinaciju sprovođenja unutrašnje kontrole, koje vrši pregled odgovora i utvrđuje konačane odgovore na nivou subjekta.

Konačan odgovor na zatvorena pitanja na koja rukovodioci organizacionih jedinica odgovaraju sa „DA“ ili „NE“ utvrđuje na evaluacijom dostavljenih odgovora na sljedeći način:

Procenat odgovora „DA“ na određeno pitanje u upitniku za samoocjenu unutrašnje kontrole	Konačan odgovor na pitanje na nivou subjekta
0% - 34,99%	NE
35% - 69,99%	DJELIMIČNO
70% - 100%	DA

Primjer evaluacije odgovora na zatvoreno pitanje:

Pitanje: Da ste utvrdili indikatore kao osnovu za mjerenje nivoa ispunjenosti ciljeva?

Rukovodioci organizacionih jedinica mogu dostaviti sljedeće odgovore:

ROJ 1	ROJ 2	ROJ 3	ROJ 4	ROJ 5	ROJ 6	ROJ 7
DA	NE	DA	DA	DA	DA	-

Evaluacija odgovora vrši se utvrđivanjem odgovora „DA“ u odnosu na ukupan broj datih odgovora. U ovom primjeru, pet organizacionih jedinica je odgovorilo sa „DA“ (83%), jedna organizaciona jedinica je odgovorila sa „NE“ (17%), dok jedna organizaciona jedinica nije dostavila samoocjenu. Prema tabeli za evaluaciju, ako se procenat odgovora „DA“ kreće između 70% i 100%, konačan odgovor na to pitanje je „DA“. S obzirom na to da je u ovom primjeru procenat odgovora „DA“ 83%, konačan odgovor na ovo pitanje je „DA“.

Evaluacija zatvorenih pitanja sa mogućnošću izbora više odgovora (pitanja na zaokruživanje) vrši se na isti način kao i evaluacija zatvorenih pitanja na koje rukovodioci organizacionih jedinica daju odgovore.

Primjer evaluacije odgovora na zatvoreno pitanje sa mogućnošću izbora više odgovora:

Pitanje: Da li se preduzimaju mjere u slučaju da se ne realizuju utvrđeni ciljevi?

- DA, utvrđuje se odgovornost za nerealizaciju utvrđenih ciljeva
- DA, donosi se akcioni plan
- DA, pokreće se disciplinski postupak
- DA, drugo navedite: _____
- NE.

Rukovodioci organizacionih jedinica mogu dostaviti sljedeće odgovore:

	ROJ 1	ROJ 2	ROJ 3	ROJ 4	ROJ 5	ROJ 6	ROJ 7
a)	✓		✓				
b)		✓					
c)	✓		✓				
d)							
e)				✓	✓	✓	✓

Evaluacija odgovora vrši se vrednovanjem samo jednog odgovora „DA“ na nivou organizacione jedinice, iako mogu postupati na različite načine. U ovom primjeru su tri organizacione jedinice odgovorile sa DA (43%), iako postupaju na različite načine, dok su četiri organizacione jedinice odgovorile sa NE (57%). Prema tabeli za evaluaciju ako se procenat odgovora „DA“ nalazi u rasponu od 35% - 69,99%, konačan odgovor na to pitanje je „DJELIMIČNO“. S obzirom na to da je u ovom primjeru procenat odgovora „DA“ 43%, konačan odgovor na ovo pitanje je „DJELIMIČNO“.

Napominjemo da se evaluacija odgovora na pojedina pitanja vrši u odnosu na broj organizacionih jedinica koje su dostavile samoocjenu, a ne na ukupan broj organizacionih jedinica u subjektu.

Nakon sprovedne evaluacije, dobijaju se konačni odgovori na nivou subjekta, koji predstavljaju osnov za utvrđivanje nivoa razvoja unutrašnje kontrole u subjektu, kao i za popunjavanje upitnika iz godišnjeg izvještaja o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i unutrašnje kontrole.

1.2.3 UTVRĐIVANJE NIVOVA RAZVOJA

Utvrđivanje nivoa razvoja unutrašnje kontrole sprovodi se kako bi se utvrdilo trenutno stanje unutrašnjih kontrola u subjektu i preduzele aktivnosti na unapređenju uočenih slabosti u funkcionisanju unutrašnje kontrole u subjektima javnog sektora.

Nivo razvoja utvrđuje se vrednovanjem, odnosno sabiranjem isključivo konačnih odgovora „DA“ na zatvorena pitanja.

Rukovodilac subjekta uzimajući u obzir dobijeni rezultat, daje ocjenu trenutnog nivoa razvoja unutrašnje kontrole u subjektu na osnovu sljedećih kriterijuma:

NIVO RAZVOJA	Procenat odgovora „DA“ u odnosu na ukupan broj datih odgovora
Neformalan (ad - hoc)	0-34,99%
Osnovni	35-49,99%
Formalizovani	50-69,99%
Integrisani	70-84,99%
Razvijeni	85-100%

Detaljan opis nivoa razvoja unutrašnje kontrole dat je na Obrascu 1 Aneks 4.

1.3 DRUGI PRISTUPI SAMOOCJENI UNUTRAŠNJE KONTROLE

Subjekti u javnom sektoru mogu koristiti i dodatne upitnike¹, radi obezbjeđivanja sveobuhvatnije i objektivnije ocjene stanja unutrašnje kontrole.

Takođe, subjekti javnog sektora mogu sprovesti ankete među zaposlenima o funkcionisanju sistema unutrašnjih kontrola. Anketa se može sprovesti u pisanoj ili elektronskoj formi (uz korišćenje dostupnih i besplatnih alata), uz obavezu obezbjeđivanja anonimnosti i pouzdanosti podataka.

Rezultati ankete, mogu ukazati na dodatne aktivnosti koje je potrebno sprovesti radi unapređenja sistema unutrašnjih kontrola i koje treba da budu sastavni dio plana za unapređenje unutrašnje kontrole.

Primjer ankete dat je na Obrascu 1 Aneks 5.

1.4 POPUNJAVANJE GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA O AKTIVNOSTIMA NA SPROVOĐENJU I UNAPREĐENJU UPRAVLJANJA I UNUTRAŠNJE KONTROLE

Lice/tijelo odgovorno za koordinaciju sprovođenja unutrašnje kontrole popunjava godišnji izvještaj o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i unutrašnje kontrole, na osnovu konačnih odgovora iz upitnika o samoocjeni unutrašnje kontrole.

Radi validnosti i tačnosti izvještaja, neophodno je da najmanje 80% rukovodilaca organizacionih jedinica dostavi odgovore na pitanja iz upitnika o samoocjeni.

Odgovori na pitanja koja daju lica odgovorna za koordinaciju unutrašnje kontrole i upravljanja rizicima, kao i lica za prijem prijava na sumnje na nepravilnosti i prevare se ne konsoliduju. Njihovi odgovori, zajedno sa dokazima koji ih potvrđuju, direktno se prenose u godišnji izvještaj o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i unutrašnje kontrole, pri čemu odgovori mogu biti „DA“ ili „NE“.

Kod zatvorenih pitanja sa mogućnošću zaokruživanja više odgovora svi zaokruženi odgovori se prenose u godišnji izvještaj o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i unutrašnje kontrole.

1.5 PLAN ZA UNAPREĐENJE UNUTRAŠNJE KONTROLE

Na osnovu rezultata sprovedene samoocjene unutrašnje kontrole, rukovodioci organizacionih jedinica pripremaju plan za unapređenje unutrašnje kontrole (u daljem tekstu: Plan) na nivou organizacione jedinice. Primjer Plana dat je na Obrascu 1 Aneks 2.

¹ [Guidelines for assessing the quality of internal control systems | SIGMA](#)

Planom se predviđaju aktivnosti koje treba preduzeti radi otklanjanja svake identifikovane slabosti tokom sprovedene samoocjene, kao i slabosti uočene od strane drugih pružalaca usluga uvjeravanja (unutrašnje revizije, eksterne revizije, Državne revizorske institucije...) i zaposlenih.

Plan sadrži:

- obrazloženje o razlozima donošenja i očekivanja od implementacije ili unapređenja unutrašnje kontrole,
- uočene slabosti,
- predložene aktivnosti za otklanjanje utvrđenih slabosti,
- potrebne resurse
- odgovorne osobe, i
- rokove za sprovođenje utvrđene aktivnosti.

Rukovodioci organizacionih jedinica dostavljaju Plan licu/tijelu za koordinaciju sprovođenja unutrašnje kontrole, koje vrši pregled i objedinjava planove organizacionih jedinica u Plan za unapređenje unutrašnje kontrole subjekta.

Sastavni dio ovog Plana je i plan unapređenja upravljanja rizicima koji priprema lice/tijelo za koordinaciju procesa upravljanja rizicima u skladu sa Metodologijom za upravljanje rizicima u subjektima javnog sektora.

Osim aktivnosti predviđenih od strane rukovodilaca organizacionih jedinica Plan treba da sadrži i druge aktivnosti koje su prepoznate kao neophodne za otklanjanje uočenih slabosti od strane lica/tijela za koordinaciju sprovođenja unutrašnje kontrole, lica za prijem prijava o sumnjama na nepravilnosti i prevare, kao i organa upravljanja, odnosno rukovodioca subjekta i drugih zaposlenih.

Plan za unapređenje unutrašnje kontrole donosi rukovodilac subjekta.

Periodičnost i način izvještavanja o realizaciji predloženih aktivnosti definiše se samim Planom, a najmanje jednom godišnje.

Primjer izvještaja o realizaciji predloženih aktivnosti dat je na Obrascu 1 Aneks 3.

OBRAZAC 1

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O AKTIVNOSTIMA NA SPROVOĐENJU I UNAPREĐENJU UPRAVLJANJA I UNUTRAŠNJE KONTROLE ZA ____ GODINU

OPŠTI PODACI U SUBJEKTU

Pitanje	Odgovor
Naziv subjekta	
Ime i prezime rukovodioca subjekta	
Ime i prezime lica odgovornog/ih za koordinaciju sprovođenja unutrašnje kontrole	
Naziv radnog mjesta lica odgovornog/ih za koordinaciju sprovođenja unutrašnje kontrole	
Datum imenovanja lica odgovornog/ih za koordinaciju sprovođenja unutrašnje kontrole	
Kontakt telefon i e-mail lica odgovornog/ih za koordinaciju sprovođenja unutrašnje kontrole	
Ime i prezime lica odgovornog/ih za koordinaciju procesa upravljanja rizicima u subjektu	
Naziv radnog mjesta lica odgovornog/ih za koordinaciju procesa upravljanja rizicima u subjektu	
Datum imenovanja lica odgovornog/ih za koordinaciju procesa upravljanja rizicima u subjektu	
Kontakt telefon i e-mail lica odgovornog/ih za koordinaciju procesa upravljanja rizicima u subjektu	
Iznos budžeta za godinu izvještavanja	€
Navedite procenat dospjelih, a neplaćenih obaveza za godinu izvještavanja.	
Navedite ključni razlog zbog čega se stvaraju obaveze veće od planiranih: a) neprovjeravanje raspoloživih sredstava prije stvaranja obaveze b) ne postoje jasno utvrđena ovlašćenja za stvaranje obaveza c) drugo, navedite _____	

Navedite broj zaposlenih: a) utvrđen Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji _____ b) na dan 1. januar za godinu izvještavanja _____ c) na dan 31. decembar za godinu izvještavanja _____ ?	Molimo vas za objašnjenje ukoliko je razlika veća od 10%.
Navedite procenat rukovodilaca organizacionih jedinica koji su sproveli samoocjenu unutrašnje kontrole.	

**UPITNIK O SPROVEDENIM AKTIVNOSTIMA NA USPOSTAVLJANJU I UNAPREĐENJU UPRAVLJANJA I UNUTRAŠNJE KONTROLE
KONTROLNO OKRUŽENJE**

Pitanja	DA	DJELI-MIČNO	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
Načelo: Organizaciona kultura				
1.	Da li imate definisanu misiju i viziju subjekta?			Navedite link gdje se mogu pronaći.
2.	Da li su utvrđena očekivana, kao i neprihvatljiva pravila ponašanja?			
3.	Da li su zaposleni upoznati sa pravilima ponašanja? a) DA, usmeno b) DA, e-mailom c) DA, na oglasnoj tabli d) DA, drugo navedite: _____ e) NE.			
4.	Da li je uspostavljen sistem za prijavljivanje i procesuiranje u slučaju kršenja pravila ponašanja u subjektu?			
5.	Da li postoji dokumentovani trag da su zaposleni upoznati sa internim pravilima?			
Načelo: Upravljanje nepravilnostima				
6.	Da li su zaposleni informisani kome mogu da prijave sumnje na nepravilnosti i prevare u subjektu?			
7.	Da li je postupak upravljanja nepravilnostima uređen internim pravilom (imenovano lice, propisani koraci u slučaju prijavljenih sumnji na nepravilnosti i prevare,...)?			
8.	Da li su zaposleni upoznati sa internim pravilom kojim se uređuje postupak upravljanja nepravilnostima? a) DA, usmeno b) DA, e-mailom c) DA, drugo navedite: _____ d) NE.			
9.	Da li je uspostavljena alternativna linija za prijavljivanje sumnji na nepravilnosti i prevare, u slučajevima kad redovne linije za prijavljivanje ne funkcionišu?			

10.	Da li se vodi evidencija o primljenim prijavama o sumnjama na nepravilnosti i prevare?				
11.	Da li je u godini izvještavanja bilo prijava o sumnjama na nepravilnosti ili prevare? Ukoliko je dogovor NE, pređite na pitanje broj 12.				
11.1	Navedite koliko je podnešeno prijava u godini izvještavanja.				
11.2	Navedite procenat anonimnih prijava u odnosu na ukupan broj podnijetih prijava o sumnjama na nepravilnosti i prevare.				
11.3	Koje vrste ² nepravilnosti su najčešće prijavljivane u godini izvještavanja?				
11.4	Koji su najčešći izvori otkrivanja nepravilnosti i prevare: a) unutrašnja revizija b) zaposleni c) eksterna revizija d) eksterne zainteresovane strane e) drugo, navedite: _____?				
11.5	Koliko je prijava podnijetih u godini izvještavanja: a) riješeno u subjektu _____ b) proslijeđeno na dalje postupanje drugom organu _____ c) ocijenjeno kao neosnovano _____ d) u postupku provjere _____?				
11.6	Koliko je prijava iz prethodnih godina riješeno u godini izvještavanja?				
12.	Da li je licima koja prijavljuju sumnje na nepravilnosti i prevare obezbijeđen adekvatan nivo anonimnosti i zaštite?				
13.	Da li se lice koje je prijavilo nepravilnost ili prevaru informiše o ishodu postupka?				
14.	Da li ste prepoznali uzroke zbog kojih zaposleni ne prijavljuju nepravilnosti ili prevare?				Navedite najčešće uzroke.

² Ugovorne – nepoštovanje ugovorenih obaveza
 Finansijske – nenamjensko korišćenje sredstava
 Pravne i regulatorne – neusklađenost sa važećim propisima i internim aktima

Načelo: Nadzor					
15.	Da li se vrši nadzor nad aktivnostima iz nadležnosti organizacionih jedinica? a) DA, nad sprovođenjem strategije b) DA, nad ostvarenjem ciljeva i utvrđenog učinka c) DA, nad ostvarenjem godišnjih planova d) DA, nad upotrebom resursa e) DA, nad usklađenošću f) DA, nad razvojem i implementacijom upravljanja rizicima g) DA, nad razvojem i sprovođenjem unutrašnje kontrole h) NE.				
16.	Da li je utvrđena forma i učestalost izvještavanja iz pitanja broj 15?				
17.	Da li je u subjektu formiran poseban odbor ili tijelo za vršenje nadzora u skladu sa Zakonom o upravljanju, unutrašnjoj kontroli i unutrašnjoj reviziji u javnom sektoru?				
Na pitanja u ovom dijelu odgovaraju ministarstva					
18.	Da li ministarstvo vrši nadzor nad drugim subjektima?				Navedite subjekte nad kojima ministarstvo vrši nadzor. Subjekt: Subjekt: Subjekt:
19.	Da li se organu uprave nad čijim radom se vrši nadzor daju dokumentovane smjernice za rad u skladu sa Zakonom o državnoj upravi?				
20.	Da li se prati da li se implementiraju date smjernice?				Pojasniti na koji način.
21.	Da li se razmatraju godišnji izvještaji o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i unutrašnje kontrole organa uprave nad kojima ministarstvo vrši nadzor?				Ukoliko je odgovor DA, navedite ko ih razmatra.
Na pitanja u ovom dijelu odgovaraju organi uprave nad čijim radom nadzor vrši ministarstvo					
22.	Da li od ministarstva dobijate dokumentovane smjernice za rad u skladu sa Zakonom o državnoj upravi?				
23.	Da li su zahtjevi za informacijama od strane ministarstva koje nad vašim subjektom vrši nadzor dovoljno jasni?				

24.	Da li dobijate povratne informacije na izvještaje koje pripremate za ministarstvo koje nad vašim subjektom vrši nadzor?				
Na pitanja u ovom dijelu odgovaraju jedinice lokalne samouprave					
25.	Da li je utvrđeno koja organizaciona jedinica vrši nadzor nad pravnim licima u kojima je jedinica lokalne samouprave osnivač ili ima većinski vlasnički udio?				Navedite broj pravnih lica nad kojima vršite nadzor_____
26.	Da li se razmatraju godišnji izvještaji o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i unutrašnje kontrole pravnih lica nad kojima vršite nadzor?				Ukoliko je odgovor DA, navedite ko ih razmatra.
Načelo: Ciljevi					
27.	Da li su utvrđeni strateški ciljevi subjekta?				Navedite u kojim strateškim dokumentima su definisani strateški ciljevi subjekta i period obuhvaćen strategijom.
28.	Da li su zaposleni upoznati sa strateškim ciljevima subjekta? a) DA, usmeno b) DA, e-mailom c) DA, drugo navedite: _____ d) NE.				
29.	Da li su utvrđeni operativni ciljevi za godinu izvještavanja?				Navedite u kojim dokumentima su definisani operativni ciljevi za godinu izvještavanja.
30.	Da li je utvrđeno ko je odgovoran za realizaciju operativnih ciljeva?				Navedite u kojim dokumentima su utvrđene dužnosti za realizaciju operativnih ciljeva.
31.	Da li ste utvrdili indikatore, kao osnovu za mjerenje nivoa ispunjenosti ciljeva?				
32.	Da li postoji dokumentovani trag da se ciljevi koriste kao osnova za raspodjelu resursa?				
33.	Da li se preduzimaju mjere u slučaju da se ne realizuju utvrđeni ciljevi? a) DA, utvrđuje se odgovornost za nerealizaciju utvrđenih ciljeva b) DA, donosi se akcioni plan c) DA, pokreće se disciplinski postupak d) DA, drugo navedite _____ e) NE.				

Načelo: Ovlašćenja, dužnosti i odgovornosti					
34.	Da li imate razvijenu RASCI matricu?				Ukoliko imate neki drugi alat za utvrđivanje dužnosti za zaposlene, navedite koji.
35.	Da li rukovodioci organizacionih jedinica imaju pisana ovlašćenja da samostalno: a) DA, donose odluke b) DA, upravljaju finansijskim sredstvima u okviru budžeta koji su im dodijeljeni c) DA, upravljaju ljudskim resursima iz njihove nadležnosti d) DA, potpisuju akta iz nadležnosti organizacione jedinice e) NE. Ukoliko je odgovor NE, predite na pitanje broj 36.				Navedite broj rješenja.
35.1	Da li su ispunjeni sljedeći preduslovi prilikom prenošenja ovlašćenja: a) definisani su očekivani rezultati i učinak b) ovlašćenje odgovara nivou dužnosti, što uključuje samostalnost u planiranju i realizaciji planova, kao i upravljanje dodijeljenim resursima c) utvrđen je vremenski period na koji se odnosi ovlašćenje d) utvrđena su ograničenja i pragovi ovlašćenja za donošenje odluka i odobravanje plaćanja e) utvrđen je način i učestalost izvještavanja o realizaciji prenijetih dužnosti i ciljeva?				
36.	Da li još neko u subjektu ima ovlašćenja za stvaranje obaveza, osim rukovodioca subjekta?				
Načelo: Ljudski resursi					
37.	Da li je strategija upravljanja ljudskim resursima definisana: a) DA, posebnim aktom b) DA, u okviru drugog strateškog dokumenta c) NE.				Navedite link gdje se mogu pronaći.
38.	Da li vršite analizu radnog opterećenja zaposlenih, u cilju adekvatnog raspoređivanja poslova i realizacije ciljeva?				Navedite datum posljednje urađene analize.
39.	Da li se dovoljno prati i analizira fluktuacija zaposlenih?				Navedite procenat fluktuacije zaposlenih u izvještajnom periodu.
40.	Da li imate plan obuka za godinu izvještavanja i da li je on pripremljen na osnovu analize vještina zaposlenih i planiranih budućih potreba?				
41.	Navedite procenat rukovodilaca koji su pohađali obuke o vještinama upravljanja i rukovođenja.				
42.	Da li se mjeri učinak zaposlenih u odnosu na utvrđene ciljeve?				

43.	Da li su rukovodioci organizacionih jedinica definisali planove zamjene za ključne uloge kako bi se obezbijedio kontinuitet rada subjekta?				
-----	--	--	--	--	--

PROCJENA I UPRAVLJANJE RIZICIMA

	Pitanja	DA	DJELI-MIČNO	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
44.	Da li je donijeta politika/e upravljanja rizicima?				Ukoliko su donijete politike za različite kategorije rizika, navedite za koje.
45.	Da li je donijeto interno pravilo za upravljanje rizicima kojim je uređen proces upravljanja rizicima (jedinствена metodologija za sve organizacione jedinice, izvještavanje, učestalost)?				
46.	Da li u subjektu postoji registar rizika?				Ukoliko imate registre rizika po kategorijama navedite ih.
47.	Da li su rukovodioci organizacionih jedinica uključeni u procjenu rizika (identifikaciju, analizu i procjenu ozbiljnosti rizika)?				
48.	Da li postoji dokumentovana analiza rizika u skladu sa Metodologijom za upravljanje rizicima u subjektima javnog sektora?				
49.	Navedite procenat identifikovanih i procijenjenih rizika za: a) strateške ciljeve _____ b) operativne ciljeve _____.				
50.	Da li je procjena rizika od prevare sastavni dio redovnog procesa procjene rizika?				
51.	Da li imate plan tretmana rizika koji sadrži elemente propisane Metodologijom za upravljanje rizicima u subjektima javnog sektora?				
52.	Da li su odgovori na rizik u skladu sa usvojenom politikom upravljanja rizicima i internim pravilom za upravljanje rizicima?				
53.	Da li se registar rizika redovno ažurira?				Ukoliko je odgovor DA, navedite koliko često? Ukoliko imate registre rizika po kategorijama navedite datum ažuriranja za svaku kategoriju.

					U slučaju da je usvojeni registar rizika stariji od 2 godine, navedite razloge zašto nije ažuriran.
54.	Da li se pripremaju izvještaji za različite zainteresovane strane o identifikovanim rizicima, sprovođenju i efektivnosti mjera za ublažavanje rizika i njihovom ostvarenju (incidentima)?				Navedite koje izvještaje o rizicima pripremate i kojim zainteresovanim stranama dostavljate konkretne izvještaje?
55.	Da li su zaposleni prisustvovali obukama u oblasti upravljanja rizicima u izvještajnom periodu?				Navedite broj zaposlenih i broj rukovodilaca koji su prisustvovali obukama.
56.	Da li imate plan koji obezbjeđuje kontinuitet rada u slučaju značajnih promjena u eksternom okruženju (promjena regulative, tržišne promjene...), odnosno u subjektu (promjene rukovodstva, organizacione strukture, sajber napadi...)?				
57.	Da li se prilikom strateškog planiranja razmatraju informacije o rizicima?				
58.	Da li se u svakodnevnom upravljanju razmatraju informacije u vezi sa rizicima? a) DA, registar rizika b) DA, portfolio pregled c) DA, izvještaj o incidentima (ostvarenim rizicima) d) DA, izvještaj o realizaciji plana tretmana rizika e) NE.				
59.	Da li se sprovode preventivne mjere kako bi se spriječio sukob interesa u subjektu? a) DA, upućuju se zaposleni na obuke b) DA, potpisuje se izjava o sukobu interesa c) DA, vrši se procjena rizika d) DA, drugo, navedite: _____ e) NE.				
60.	Da li su se u godini izvještavanja ostvarili rizici koje ste morali hitno da riješite u subjektu?				Navedite rizike, kako su procijenjeni i ko je odgovoran za njih (zvanje).

KONTROLNE AKTIVNOSTI

Pitanja		DA	DJELI-MIČNO	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
Načelo: Aktivnosti za ublažavanje rizika					
61.	Da li su mapirani ključni procesi kao osnova za izradu internih pravila?				
62.	Da li ste donijeli interna pravila za ključne poslovne procese?				
63.	Da li se donijeta interna pravila primjenjuju u praksi?				Ukoliko je odgovor NE, navedite razloge zbog kojih se ne primjenjuju.
64.	Da li u subjektu postoje kontrolne aktivnosti koje se sprovode, iako nijesu propisane internim pravilima?				Ukoliko je odgovor DA, navedite koje.
65.	Da li je obezbijeđen sistem dvojnog potpisa, kako bi se spriječilo da jedno lice ovjerava tačnost i odobrava transakcije?				
66.	Da li su definisani postupci i pravila koji obezbjeđuju da samo ovlašćene osobe mogu pristupiti materijalnim, finansijskim i drugim resursima, uključujući i pristup određenim aplikacijama i bazama podataka?				
67.	Da li su definisani uslovi, način i postupanje u slučajevima objektivne nemogućnosti sprovođenja definisanih aktivnosti, uz jasan način odobrenja takvih izuzetaka (npr. u slučaju da nije moguće adekvatno razdvajanje dužnosti uspostavljen je alternativni kontrolni mehanizam - pojačan nadzor i sl.)?				
68.	Da li se kontrolne aktivnosti periodično preispituju i po potrebi redizajniraju?				Navedite koje su kontrolne aktivnosti, odnosno interna pravila ažurirana tokom izvještajnog perioda.
69.	Da li su aktivnosti, događaji i promjene u procesima dokumentovani, odnosno da li postoji revizorski trag?				

INFORMACIJE I KOMUNIKACIJA

Pitanja	DA	DJELI- MIČNO	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
Načelo: Interna i eksterna komunikacija				
70.				
71.				
72.				
73.				
74.				
75.				

70. Da li su zahtjevi za informacijama jasno definisani (na relevantnom nivou i potrebnoj specifičnosti)?

71. Da li se na nivou organizacionih jedinica vode zapisnici sa sastanaka sa zainteresovanim stranama?

72. Da li postoji interno pravilo/a kojim/a se uređuje razmjena informacija (uključujući komunikaciju informacija i interno izvještavanje, kao i odobravanje zvanične eksterne komunikacije - izvještaji, obavještenja, saopštenja i sl. prije objavljivanja informacije)?

73. Da li su uspostavljeni mehanizmi koji obezbjeđuju da su više rukovodstvo, rukovodioci organizacionih jedinica i zaposleni obaviješteni o odlukama/projektima/inicijativama drugih organizacionih jedinica koje mogu uticati na njihove dužnosti i zadatke?

74. Da li postoji dokumentovani trag da se procjenjuju koristi i troškovi prilikom uvođenja novih procesa i sistema (npr. informacionih ili drugih)?

75. Da li rukovodilac subjekta održava kolegijume sa rukovodiocima organizacionih jedinica u subjektu?

- a) DA, dnevno
- b) DA, sedmično
- c) DA, mjesečno
- d) DA, polugodišnje
- e) DA, godišnje
- f) DA, ad-hoc
- g) NE.

76.	<p>Da li se rukovodilac subjekta izvještava o realizaciji ciljeva?</p> <p>a) DA, sedmično b) DA, mjesečno c) DA, kvartalno d) DA, polugodišnje e) DA, godišnje f) DA, ad-hoc g) NE.</p>				
77.	<p>Da li imate izvještaj/e gdje postoji jasna veza između ostvarenih rezultata/ciljeva i utrošenih resursa? (izvještaji o finansijskom i nefinansijskom učinku)</p>				Navedite ih.
78.	<p>Da li rukovodioci organizacionih jedinica dobijaju informacije o raspoloživim sredstvima za njihove organizacione jedinice?</p>				<p>Ukoliko je odgovor DA, navedite koliko često. Ukoliko je odgovor NE, na koji način rukovodioci organizacionih jedinica provjeravaju raspoloživa sredstva za određenu namjenu, prije stvaranja obaveze?</p>
79.	<p>Da li postoji korisnički servis koji omogućava da zainteresovane strane u direktnom kontaktu dostave i dobiju tražene informacije?</p>				
80.	<p>Da li je osigurana transparentnost i blagovremenost informacija prema eksternim zainteresovanim stranama (ključni dokumenti su dostupni eksternim stranama ili objavljeni na web sajtu)?</p>				

PRAĆENJE

Pitanja	DA	DJELI- MIČNO	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
Načelo: Praćenje učinkovitosti unutarnje kontrole				
81.	Da li se sprovode aktivnosti praćenja, kako bi se uvjerali da su komponente unutarnje kontrole prisutne i da funkcionišu na svim nivoima? a) DA, kontinuirano b) DA, sprovođenjem samoocjene c) DA, kroz druge vrste uvjeravanja d) NE.			
82.	Da li ste više puta u izvještajnom periodu sprovodili samoocjenu unutarnje kontrole? a) DA, mjesečno b) DA, kvartalno c) DA, polugodišnje d) NE.			
83.	Da li su rezultati i zaključci samoocjene unutarnje kontrole dovoljno potkrijepljeni pouzdanim i tačnim dokazima (na primjer putem referenci na druge relevantne izvore)?			
84.	Da li ste donijeli plan za unapređenje unutarnje kontrole, za godinu izvještavanja?			Ukoliko je odgovor DA, koliki procenat ovih planiranih aktivnosti ste uspjeli da realizujete u izvještajnom periodu?
85.	Da li organ upravljanja i/ili rukovodilac subjekta daje doprinos planu za unapređenje unutarnje kontrole?			
86.	Da li lice/tijelo zaduženo za koordinaciju sprovođenja unutarnje kontrole izvještava rukovodioca subjekta o stanju i razvoju ovog sistema? a) DA, mjesečno b) DA, kvartalno c) DA, polugodišnje d) DA, godišnje e) NE.			
87.	Da li je u izvještajnom periodu bila sprovedena unutrašnja revizija?			
88.	Da li su nalazi i preporuke unutrašnje revizije doprinijeli unapređenju unutarnje kontrole ili prakse? a) DA, značajno b) DA, umjereno c) DA, ograničeno d) NE.			

89.	Da li je neka oblast bila predmet revizije Državne revizorske institucije ili drugog tijela za reviziju u godini izvještavanja?				
-----	---	--	--	--	--

OCJENA RAZVOJA UNUTRAŠNE KONTROLE U SUBJEKTU

Kako ocjenjujete nivo razvoja unutrašnje kontrole u subjektu:

- a) Neformalan
- b) Osnovni
- c) Formalizovani
- d) Integrisani
- e) Razvijeni

PREDLOZI / ZAHTJEVI ZA POBOLJŠANJE I PODRŠKU

Koje preporuke ili zahtjeve imate prema Ministarstvu finansija u svrhu razvoja i jačanja sistema upravljanja i unutrašnje kontrole subjekata (npr. u vezi sa zakonodavstvom/regulativom, obukom, razmjenom primjera dobre prakse, podrškom na poslu, sagledavanjem kvaliteta i sl.)?

Datum: _____

Potpis lica koje je sačinilo izvještaj

Potpis rukovodioca subjekta

SAMOOCJENA UNUTRAŠNJE KONTROLE ZA _____ GODINU
A. KONTROLNO OKRUŽENJE

Načelo: Organizaciona kultura				
Na pitanja A.1 - A.15 odgovara lice/a odgovorno/a za koordinaciju sprovođenja unutrašnje kontrole				
Pitanja za ocjenu		DA	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
A.1	Da li je definisana misija i vizija subjekta?			Navedite link gdje se mogu pronaći.
A.2	Da li su utvrđene osnovne vrijednosti subjekta?			
A.3	Da li su utvrđena očekivana, kao i neprihvatljiva pravila ponašanja?			
A.4	Da li su zaposleni upoznati sa pravilima ponašanja? a) DA, usmeno b) DA, e-mailom c) DA, na oglasnoj tabli d) DA, drugo navedite: _____ e) NE.			
A.5	Da li je uspostavljen sistem za prijavljivanje i procesuiranje u slučaju kršenja pravila ponašanja u subjektu?			
A.6	Da li se vodi evidencija o povredama pravila ponašanja?			
A.7	Da li je posebnim aktom utvrđeno koje vrste dokumenata se donose u subjektu (odluke, pravilnici, poslovnici, interna pravila, smjernice, uputstva, instrukcije,..) i njihova namjena i svrha?			
A.8	Da li je strategija upravljanja ljudskim resursima definisana: f) DA, posebnim aktom g) DA, u okviru drugog strateškog dokumenta h) NE.			Navedite link gdje se mogu pronaći.
A.9	Da li postoji plan obuka za godinu izvještavanja i da li je on pripremljen na osnovu analize vještina zaposlenih i planiranih budućih potreba?			

A.10	Da li postoji dokumentovani trag da su zaposleni upoznati sa internim pravilima?			
A.11	Da li su u subjektu uspostavljene odgovarajuće IT kontrole za treman rizika u vezi sa korišćenjem aplikacija koje održavaju treće strane?			
A.12	Da li postoji korisnički servis koji omogućava da zainteresovane strane u direktnom kontaktu dostave i dobiju tražene informacije?			
A.13	Da li se sprovode naknadne kontrole dodijeljenih donacija, subvencija, pomoći, transfera, gdje je primjenljivo?			
A.14	Da li se vodi centralizovana evidencija svih potpisanih ugovora i ugovornih obaveza?			
A.15	Da li se dovoljno prati i analizira fluktuacija zaposlenih?			Navedite procenat fluktuacije zaposlenih u izvještajnom periodu.
Na pitanja A.16 - A.24 odgovara lice za prijem prijava o sumnjama za nepravilnosti				
Pitanja za ocjenu		DA	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
A.16	Da li su zaposleni informisani kome mogu da prijave sumnje na nepravilnosti i prevare u subjektu?			
A.17	Da li je postupak upravljanja nepravilnostima uređen internim pravilom (imenovano lice, propisani koraci u slučaju prijavljenih sumnji na nepravilnosti i prevare,...)?			
A.18	Da li su zaposleni upoznati sa internim pravilom kojim se uređuje postupak upravljanja nepravilnostima? a) DA, usmeno b) DA, e-mailom c) DA, drugo navedite: _____ d) NE.			
A.19	Da li je uspostavljena alternativna linija za prijavljivanje sumnji na nepravilnosti i prevare, u slučajevima kad redovne linije za prijavljivanje ne funkcionišu?			
A.20	Da li se vodi evidencija o primljenim prijavama o sumnjama na nepravilnosti i prevare?			
A.21	Da li je u godini izvještavanja bilo prijava o sumnjama na nepravilnosti ili prevare? Ukoliko je odgovor NE, pređite na pitanje broj A.22			

A.21.1	Navedite koliko je podnešeno prijava u godini izvještavanja?			
A.21.2	Navedite procenat anonimnih prijava u odnosu na ukupan broj podnijetih prijava o sumnjama na nepravilnosti i prevare.			
A.21.3	Koje vrste ³ nepravilnosti su najčešće prijavljivane u godini izvještavanja?			
A.21.4	Koji su najčešći izvori otkrivanja nepravilnosti i prevara: a) unutrašnja revizija b) zaposleni c) eksterna revizija d) eksterne zainteresovane strane e) drugo, navedite: _____?			
A.21.5	Koliko je prijava podnijetih u godini izvještavanja: a) riješeno u subjektu _____ b) proslijeđeno na dalje postupanje drugom organu _____ c) ocijenjeno kao neosnovano _____ d) u postupku provjere _____?			
A.21.6	Koliko je prijava iz prethodnih godina riješeno u godini izvještavanja?			
A.22	Da li je licima koja prijavljuju sumnje na nepravilnosti i prevare obezbijeđen adekvatan nivo anonimnosti i zaštite?			
A.23	Da li se lice koje je prijavilo nepravilnost ili prevaru informiše o ishodu postupka?			
A.24	Da li ste prepoznali uzroke zbog kojih zaposleni ne prijavljuju nepravilnosti i prevare ?			Navedite najčešće uzroke.
Načelo: Nadzor				
Na pitanja A.25 - A.28 odgovara lice/a odgovorno/a za koordinaciju sprovođenja unutrašnje kontrole u ministarstvu				
	Pitanja za ocjenu	DA	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
A.25	Da li ministarstvo vrši nadzor nad drugim subjektima?			Navedite subjekte nad kojima ministarstvo vrši nadzor. Subjekt: Subjekt: Subjekt:

³ Ugovorne – nepoštovanje ugovorenih obaveza
 Finansijske – nenamjensko korišćenje sredstava
 Pravne i regulatorne – neusklađenost sa važećim propisima i internim aktima

A.26	Da li se organu uprave nad čijim radom se vrši nadzor daju dokumentovane smjernice za rad u skladu sa Zakonom o državnoj upravi?			
A.27	Da li se prati da li se implementiraju date smjernice?			Pojasniti na koji način.
A.28	Da li se razmatraju godišnji izvještaji o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i unutrašnje kontrole organa uprave nad kojima ministarstvo vrši nadzor?			Ukoliko je odgovor DA, navedite ko ih razmatra.
Na pitanja A.29 - A.31 odgovara lice/a odgovorno/a za koordinaciju sprovođenja unutrašnje kontrole u organu uprave nad čijim radom vrši nadzor ministarstvo				
	Pitanja za ocjenu	DA	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
A.29	Da li od ministarstva dobijate dokumentovane smjernice za rad u skladu sa Zakonom o državnoj upravi?			
A.30	Da li su zahtjevi za informacijama od strane ministarstva koje nad vašim subjektom vrši nadzor dovoljno jasni?			
A.31	Da li dobijate povratne informacije na izvještaje koje pripremate za ministarstvo koje nad vašim subjektom vrši nadzor?			
Na pitanja A.32 - A.33 odgovara lice/a odgovorno/a za koordinaciju sprovođenja unutrašnje kontrole u jedinici lokalne samouprave				
	Pitanja za ocjenu	DA	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
A.32	Da li je utvrđeno koja organizaciona jedinica vrši nadzor nad pravnim licima u kojima je jedinica lokalne samouprave osnivač ili ima većinski vlasnički udio?			Navedite broj pravnih lica nad kojima vršite nadzor_____.
A.33	Da li se razmatraju godišnji izvještaji o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i unutrašnje kontrole pravnih lica nad kojima vršite nadzor?			Ukoliko je odgovor DA, navedite ko ih razmatra.
Načelo: Ciljevi				
Na pitanja A.34-A.54 odgovaraju rukovodioci organizacionih jedinica				
	Pitanja za ocjenu	DA	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore

A.34	Da li su utvrđeni strateški ciljevi subjekta?			Navedite u kojim strateškim dokumentima su definisani strateški ciljevi subjekta i period obuhvaćen strategijom.
A.35	Da li su zaposleni upoznati sa strateškim ciljevima subjekta? a) DA, usmeno b) DA, e-mailom c) DA, drugo navedite: _____ d) NE.			
A.36	Da li su utvrđeni operativni ciljevi za godinu izvještavanja?			Navedite u kojim dokumentima su definisani operativni ciljevi za godinu izvještavanja.
A.37	Da li je utvrđeno ko je odgovoran za realizaciju operativnih ciljeva?			Navedite u kojim dokumentima su utvrđene dužnosti za realizaciju operativnih ciljeva.
A.38	Da li ste utvrdili indikatore, kao osnovu za mjerenje nivoa ispunjenosti ciljeva?			
A.39	Da li postoji dokumentovani trag da se ciljevi koriste kao osnova za raspodjelu resursa?			
A.40	Da li se vrši nadzor nad aktivnostima iz nadležnosti organizacionih jedinica? a) DA, nad sprovođenjem strategije b) DA, nad ostvarivanjem ciljeva i utvrđenog učinka c) DA, nad ostvarivanjem godišnjih planova d) DA, nad upotrebom resursa e) DA, nad usklađenošću f) DA, nad razvojem i implementacijom upravljanja rizicima g) DA, nad razvojem i sprovođenjem unutrašnje kontrole h) NE.			
A.41	Da li je utvrđena forma i učestalost izvještavanja iz pitanja broj A.40?			
A.42	Da li se analiziraju odstupanja od plana?			
A.43	Da li se preduzimaju mjere u slučaju da se ne realizuju utvrđeni ciljevi? a) DA, utvrđuje se odgovornost za nerealizaciju utvrđenih ciljeva b) DA, donosi se akcioni plan c) DA, pokreće se disciplinski postupak d) DA, drugo navedite: _____ e) NE.			

Načelo: Ovlaštenja, dužnosti i odgovornosti				
	Pitanja za ocjenu	DA	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
A.44	Da li imate razvijenu RASCI matricu?			Ukoliko imate neki drugi alat za utvrđivanje dužnosti za zaposlene, navedite koji.
A.45	<p>Da li rukovodioci organizacionih jedinica imaju pisana ovlaštenja da samostalno:</p> <p>a) DA, donose odluke b) DA, upravljaju finansijskim sredstvima u okviru budžeta koji su im dodijeljeni c) DA, upravljaju ljudskim resursima iz njihove nadležnosti d) DA, potpisuju akta iz nadležnosti organizacione jedinice e) NE</p> <p>Ukoliko je odgovor NE, pređite na pitanje broj A. 46.</p>			Navedite broj rješenja.
A.45.1	<p>Da li su ispunjeni sljedeći preduslovi prilikom prenošenja ovlaštenja:</p> <p>a) definisani su očekivani rezultati i učinak b) ovlaštenje odgovara nivou dužnosti, što uključuje samostalnost u planiranju i realizaciji planova, kao i upravljanje dodijeljenim resursima c) utvrđen je vremenski period na koji se odnosi ovlaštenje d) utvrđena su ograničenja i pragovi ovlaštenja za donošenje odluka i odobravanje plaćanja e) utvrđen je način i učestalost izvještavanja o realizaciji prenijetih dužnosti i ciljeva?</p>			
A.46	Da li još neko u subjektu ima ovlaštenja za stvaranje obaveza, osim rukovodioca subjekta?			
A.47	Da li je u subjektu formiran poseban odbor ili tijelo za vršenje nadzora u skladu sa Zakonom o upravljanju, unutrašnjoj kontroli i unutrašnjoj reviziji u javnom sektoru?			
A.48	Da li je posebnim aktom utvrđeno ko ima ovlaštenja za korišćenje faksimila rukovodilaca u subjektu i u kojim slučajevima?			
Načelo: Ljudski resursi				
	Pitanja za ocjenu	DA	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
A.49	Da li se vrši analiza radnog opterećenja zaposlenih, u cilju adekvatnog raspoređivanja poslova i realizacije ciljeva?			Navedite datum posljednje urađene analize.
A.50	Da li ste pohađali obuke o vještinama upravljanja i rukovođenja u godini izvještavanja?			

A.51	Da li se mjeri učinak zaposlenih u odnosu na utvrđene ciljeve?			
A.52	Da li se sistem ocjenjivanja kompetencija i učinka zaposlenih koristi u cilju daljeg unapređenja učinka?			
A.53	Da li postoji praksa nagrađivanja ili sankcionisanja u odnosu na ostvarene rezultate u godini izvještavanja?			
A.54	Da li su definisani planovi zamjene za ključne uloge kako bi se obezbijedio kontinuitet rada subjekta?			

B. PROCJENA I UPRAVLJANJE RIZICIMA

Na pitanja B.1 - B.12 odgovara lice/a odgovorno/a za koordinaciju procesa upravljanja rizicima				
	Pitanja za ocjenu	DA	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
B.1	Da li je donijeta politika/e upravljanja rizicima?			Ukoliko su donijete politike za različite kategorije rizika, navedite za koje.
B.2	Da li je donijeto interno pravilo za upravljanje rizicima kojim je uređen proces upravljanja rizicima (jedinствена metodologija za sve organizacione jedinice, izvještavanje, učestalost)?			
B.3	Da li u subjektu postoji registar rizika?			Ukoliko imate registre rizika po kategorijama navedite ih.
B.4	Da li su rukovodioci organizacionih jedinica uključeni u procjenu rizika (identifikaciju, analizu i procjenu ozbiljnosti rizika)?			
B.5	Da li postoji dokumentovana analiza rizika u skladu sa Metodologijom za upravljanje rizicima u subjektima javnog sektora?			
B.6	Navedite procenat identifikovanih i procijenjenih rizika za: a) strateške ciljeve _____ b) operativne ciljeve _____.			
B.7	Da li je procjena rizika od prevare sastavni dio redovnog procesa procjene rizika?			
B.8	Da li imate plan tretmana rizika koji sadrži elemente propisane Metodologijom za upravljanje rizicima u subjektima javnog sektora?			
B.9	Da li su odgovori na rizik u skladu da usvojenom politikom upravljanja rizicima i internim pravilom za upravljanje rizicima?			

B.10	Da li se registar rizika redovno ažurira?			Ukoliko je odgovor DA, navedite koliko često? Ukoliko imate registre rizika po kategorijama navedite datum ažuriranja za svaku kategoriju. U slučaju da je usvojeni registar rizika stariji od 2 godine, navedite razloge zašto nije ažuriran.
B.11	Da li se pripremaju izvještaji za različite zainteresovane strane o identifikovanim rizicima, sprovođenju i efektivnosti mjera za ublažavanje rizika i njihovom ostvarenju (incidentima)?			Navedite koje izvještaje o rizicima pripremate i kojim zainteresovanim stranama dostavljate konkretne izvještaje?
B.12	Da li su zaposleni prisustvovali obukama u oblasti upravljanja rizicima u izvještajnom periodu?			Navedite broj zaposlenih i broj rukovodilaca koji su prisustvovali obukama.
Na pitanja B.13 - B.18 odgovaraju rukovodioci organizacionih jedinica				
	Pitanja za ocjenu	DA	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
B.13	Da li imate plan koji obezbjeđuje kontinuitet rada u slučaju značajnih promjena u eksternom okruženju (promjena regulative, tržišne promjene...), odnosno u subjektu (promjene rukovodstva, organizacione strukture, sajber napadi...)?			
B.14	Da li se prilikom strateškog planiranja razmatraju informacije o rizicima?			
B.15	Da li se u svakodnevnom upravljanju razmatraju informacije u vezi sa rizicima? a) DA, registar rizika b) DA, portfolio pregled c) DA, izvještaj o incidentima (ostvarenim rizicima) d) DA, izvještaj o realizaciji plana tretmana rizika e) NE.			
B.16	Da li se sprovode preventivne mjere kako bi se spriječio sukob interesa u subjektu? a) DA, upućuju se zaposleni na obuke b) DA, potpisuje se izjava o sukobu interesa c) DA, vrši se procjena rizika d) DA, drugo navedite: _____ e) NE.			
B.17	Da li su se u godini izvještavanja ostvarili rizici koje ste morali hitno da riješite u subjektu?			Navediite rizike, kako su procijenjeni i ko je odgovoran za njih (zvanje).
B.18	Da li lice/tijelo za koordinaciju procesa upravljanja rizicima pruža podršku rukovodstvu u upravljanju rizicima?			

C. KONTROLNE AKTIVNOSTI

Načelo: Aktivnosti za ublažavanje rizika				
Na pitanja C.1 - C.9 odgovaraju rukovodioci organizacionih jedinica				
	Pitanja za ocjenu	DA	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
C.1	Da li su mapirani ključni procesi kao osnova za izradu internih pravila?			
C.2	Da li ste donijeli interna pravila za ključne poslovne procese?			
C.3	Da li se donijeta interna pravila primjenjuju u praksi?			Ukoliko je odgovor NE, navedite razloge zbog kojih se ne primjenjuju.
C.4	Da li u subjektu postoje kontrolne aktivnosti, koje se sprovode iako nijesu utvrđene internim pravilima?			Ukoliko je odgovor DA, navedite koje.
C.5	Da li je obezbijeđen sistem dvojnog potpisa, kako bi se spriječilo da jedno lice ovjerava tačnost i odobrava transakcije?			
C.6	Da li su definisani postupci i pravila koji obezbjeđuju da samo ovlašćene osobe mogu pristupiti materijalnim, finansijskim i drugim resursima, uključujući i pristup određenim aplikacijama i bazama podataka?			
C.7	Da li su definisani uslovi, način i postupanje u slučajevima objektivne nemogućnosti sprovođenja definisanih aktivnosti, uz jasan način odobrenja takvih izuzetaka (npr. u slučaju da nije moguće adekvatno razdvajanje dužnosti uspostavljen je alternativni kontrolni mehanizam - pojačan nadzor i sl.)?			
C.8	Da li se kontrolne aktivnosti periodično preispituju i po potrebi redizajniraju?			Navedite koje su kontrolne aktivnosti, odnosno interna pravila ažurirana tokom izvještajnog perioda.
C.9	Da li su aktivnosti, događaji i promjene u procesima dokumentovani, odnosno da li postoji revizorski trag?			

D. INFORMACIJE I KOMUNIKACIJA

Načelo: Interna i eksterna komunikacija				
Na pitanja D.1 - D.13 odgovaraju rukovodioci organizacionih jedinica				
	Pitanja za ocjenu	DA	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
D.1	Da li su na nivou organizacionih jedinica jasno definisani zahtjevi za informacijama (na relevantnom nivou i potrebnoj specifičnosti)?			
D.2	Da li se na nivou organizacionih jedinica vode zapisnici sa sastanaka sa zainteresovanim stranama?			
D.3	Da li postoji interno pravilo/a kojim/a se uređuje razmjena informacija (uključujući komunikaciju informacija i interno izvještavanje, kao i odobravanje zvanične eksterne komunikacije - izvještaji, obavještenja, saopštenja i sl. prije objavljivanja informacije)?			
D.4	Da li su uspostavljeni mehanizmi koji obezbjeđuju da su više rukovodstvo, rukovodioci organizacionih jedinica i zaposleni obaviješteni o odlukama/projektima/inicijativama drugih organizacionih jedinica koje mogu uticati na njihove dužnosti i zadatke?			
D.5	Da li zaposleni dobijaju konkretne, povratne informacije koje im pomažu da unaprijede svoj učinak?			
D.6	Da li postoje nedavni primjeri gdje su nedostaci u internoj komunikaciji uzrokovali probleme ili uticali na učinak subjekta i da li su analizirani osnovni uzroci?			
D.7	Da li postoji dokumentovani trag da se procjenjuju koristi i troškovi prilikom uvođenja novih procesa i sistema (npr. informacionih ili drugih)?			
D.8	Da li rukovodilac subjekta održava kolegijume sa rukovodiocima organizacionih jedinica u subjektu? a) DA, dnevno b) DA, sedmično c) DA, mjesečno d) DA, polugodišnje e) DA, godišnje f) DA, ad-hoc g) NE.			

D.9	Da li je osigurana transparentnost i blagovremenost informacija prema eksternim zainteresovanim stranama (ključni dokumenti su dostupni eksternim stranama ili objavljeni na web sajtu)?			
D.10	Da li se rukovodilac subjekta izvještava o realizaciji ciljeva? a) DA, sedmično b) DA, mjesečno c) DA, kvartalno d) DA, polugodišnje e) DA, godišnje f) DA, ad-hoc g) NE.			
D.11	Da li se analiziraju uzroci eventualnog odstupanja od utvrđenih ciljeva?			Ukoliko je odgovor DA, navedite koji su najčešći uzroci.
D.12	Da li imate izvještaj/e gdje postoji jasna veza između postignutih ciljeva i utrošenih resursa? (izvještaji o finansijskom i nefinansijskom učinku).			Navedite ih.
D.13	Da li rukovodioci organizacionih jedinica dobijaju informacije o raspoloživim sredstvima za njihove organizacione jedinice?			Ukoliko je odgovor DA, navedite koliko često. Ukoliko je odgovor NE, na koji način rukovodioci organizacionih jedinica provjeravaju raspoloživa sredstva za određenu namjenu, prije stvaranja obaveze?

E. PRAĆENJE

Načelo: Praćenje efektivnosti unutrašnje kontrole				
Na pitanja E.1 - E.7 odgovaraju rukovodioci organizacionih jedinica				
	Pitanja za ocjenu	DA	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
E.1	Da li se sprovode aktivnosti praćenja, kako bi se uvjerali da su komponente unutrašnje kontrole prisutne i da funkcionišu na svim nivoima? a) DA, kontinuirano b) DA, sporovođenjem samoocjene c) DA, kroz druge vrste uvjeravanja d) NE.			

E.2	Da li ste više puta u izvještajnom periodu sprovodili samoocjenu unutrašnje kontrole? a) DA, mjesečno b) DA, kvartalno c) DA, polugodišnje d) DA, godišnje e) DA, ad-hoc f) NE.			
E.3	Da li su rezultati i zaključci samoocjene unutrašnje kontrole dovoljno potkrijepljeni pouzdanim i tačnim dokazima (na primjer putem referenci na druge relevantne izvore)?			
E.4	Da li zaposleni daju sugestije i preporuke za unapređenje unutrašnje kontrole (npr. na bilateralnim sastancima, na timskim sastancima, na sastancima rukovodstva)?			Na šta se najčešće odnose sugestije i preporuke?
E.5	Da li ste donijeli plan za unapređenje unutrašnje kontrole, nakon sprovedene samoocjene, za svoju organizacionu jedinicu, za godinu izvještavanja?			Ukoliko je odgovor DA, koliki procenat ovih planiranih aktivnosti ste uspjeli da realizujete u izvještajnom periodu?
E.6	Da li je u izvještajnom periodu bila sprovedena unutrašnja revizija?			
E.7	Da li su nalazi i preporuke unutrašnje revizije doprinijeli unapređenju unutrašnje kontrole ili prakse u vašoj organizacionoj jedinici? a) DA, značajno b) DA, umjereno c) DA, ograničeno d) NE.			
Na pitanja E.8 - E.10 odgovara lice/a odgovorno/a za koordinaciju sprovođenja unutrašnje kontrole				
	Pitanja za ocjenu	DA	NE	Glavni izvori dokaza za date odgovore
E.8	Da li lice/tijelo zaduženo za koordinaciju sprovođenja unutrašnje kontrole izvještava rukovodioca subjekta o stanju i razvoju ovog sistema? a) DA, mjesečno b) DA, kvartalno c) DA, polugodišnje d) DA, godišnje e) NE.			
E.9	Da li ste donijeli plan za unapređenje unutrašnje kontrole, nakon sprovedene samoocjene za godinu izvještavanja?			

	Ukoliko je odgovor NE, pređite na pitanje E. 10.			
E.9.1	Koliki procenat ovih planiranih aktivnosti ste uspjeli da realizujete u izvještajnom periodu?			
E.9.2	Koji su bili glavni izazovi u realizaciji aktivnosti?			
E.10	Da li organ upravljanja i/ili rukovodilac subjekta daje doprinos planu za unapređenje unutrašnje kontrole?			
E.11	Da li je neka oblast bila predmet revizije Državne revizorske institucije ili drugog tijela za reviziju u godini izvještavanja?			

Datum:

Odgovorno lice:

PLAN ZA UNAPREĐENJE UNUTRAŠNJE KONTROLE ZA _____ GODINU

	UOČENA SLABOST/NEDOSTATAK	PREDLOŽENA AKTIVNOST	POTREBNI RESURSI	ODGOVORNA OSOBA	ROK ZA SPROVOĐENJE
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					

Datum:

Odgovorno lice:

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI PLANA ZA UNAPREĐENJE UNUTRAŠNJE KONTROLE ZA _____ GODINU

	PREDLOŽENA AKTIVNOST	ODGOVORNA OSOBA	ROK ZA SPROVOĐENJE	STATUS REALIZACIJE (realizovano, djelimično, nije realizovano)	OBRAZLOŽENJE
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					

Datum:

Odgovorno lice:

Nivo razvoja	Objašnjenje
Nivo 1 Neformalan (ad - hoc)	Unutrašnja kontrola nije dokumentovana Propisana načela se primjenjuju ad hoc i neujednačeno Praćenje unutrašnje kontrole se ne sprovodi Kultura odgovornosti je slabo razvijena Upravljanje rizicima nije prepoznato kao integralni dio upravljanja Unutrašnja revizija se ne shvata ozbiljno
Nivo 2 Osnovni	Ključne kontrole su identifikovane, ali slabo dokumentovane Načela se djelimično i nekonzistentno primjenjuju Praćenje unutrašnje kontrole se vrši povremeno Odgovornosti su delimično definisane Rizici se razmatraju neformalno, bez sistematične analize Preporuke unutrašnje revizije su formalne
Nivo 3 Formalizovani	Unutrašnje kontrole su dokumentovane (opis, nosilac, učestalost) Načela se uglavnom dosljedno primjenjuju u cijelom subjektu Praćenje unutrašnje kontrole je plansko i periodično Kultura odgovornosti je prepoznata i promovisana Rizici su identifikovani i evidentirani u registru rizika Unutrašnja revizija doprinosi unapređenju unutrašnje kontrole
Nivo 4 Integrirani	Unutrašnje kontrole su dokumentovane i redovno se redizajniraju Potpuna konzistentnost u primjeni propisanih načela Praćenje unutrašnje kontrole je sistematsko, uz izvještavanje i korektivne mjere Kultura odgovornosti je ugrađena u sistem upravljanja Upravljanje rizicima je integrisano u planiranje i odlučivanje Unutrašnja revizija pruža savjetodavne usluge
Nivo 5 Razvijeni	Unutrašnje kontrole su optimizovane i automatizovane, gdje je to moguće postoji revizorski trag Načela su ugrađena u organizacionu kulturu Praćenje unutrašnje kontrole je kontinuirano Visoko je razvijena kultura odgovornosti i integriteta koja podstiče razvoj Upravljanje rizicima je proaktivno, kontinuirano i povezano sa ciljevima subjekta Kultura komunikacije sa unutrašnjom revizijom je kontinuirana i podržavajuća

Primjer - ANKETA ZA OCJENU UNUTRAŠNJE KONTROLE U SUBJEKTU

Br.	Pitanje	Odgovor
1	Kako biste ocijenili dokumentovanje unutrašnje kontrole u subjektu?	1 2 3 4 5 (zaokružite odgovor)
2	Kako biste ocijenili konzistentnost u primjeni propisanih načela i zahtjeva u vezi sa unutrašnjom kontrolom?	1 2 3 4 5 (zaokružite odgovor)
3	Kako biste ocijenili nivo praćenja unutrašnje kontrole?	1 2 3 4 5 (zaokružite odgovor)
4	Kako biste ocijenili kulturu odgovornosti u subjektu?	1 2 3 4 5 (zaokružite odgovor)
5	Kako biste ocijenili kulturu upravljanja rizicima?	1 2 3 4 5 (zaokružite odgovor)
6	Kako biste ocijenili doprinos preporuka unutrašnje revizije za unapređenje unutrašnje kontrole?	1 2 3 4 5 (zaokružite odgovor)

328.

Na osnovu člana 12 stav 5 Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja ("Službeni list RCG", broj 28/06 i "Službeni list CG", br. 28/11 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

P R A V I L N I K
O IZMJENI PRAVILNIKA O FITOSANITARNIM MJERAMA ZA UNOŠENJE BILJA I BILJNIH PROIZVODA KOJI
PREDSTAVLJAJU NEPRIHVATLJIV RIZIK OD ŠTETNIH ORGANIZAMA*

Član 1

U Pravilniku o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama* ("Službeni list CG", br. 135/22, 32/23, 56/23, 84/23, 111/23, 67/24, 27/25, 85/25, 105/25 i 155/25), Prilozi 1 i 2 mijenjaju se i glase:

PRILOG 1

LISTA VISOKORIZIČNOG BILJA I BILJNIH PROIZVODA

1. Bilje za sadnju, osim sjemena, *in vitro* materijala i patuljastog drvenastog bilja za sadnju dobijenog na prirodan ili vještački način, porijeklom iz trećih zemalja, sljedećih rodova ili vrsta:

Oznaka KN	Opis
ex 0602	<i>Acacia</i> Mill.
ex 0602	<i>Acer</i> L., osim: — jednogodišnjeg do trogodišnjeg bilja za sadnju kalemljenog ili sa pupoljcima, golog korijenja, u stanju mirovanja, bez lišća, vrsta <i>Acer japonicum</i> Thunberg, <i>Acer palmatum</i> Thunberg i <i>Acer shirasawanum</i> Koidzumi, porijeklom iz Novog Zelanda, — bilja za sadnju starosti do petnaest godina, maksimalnog prečnika od 88 mm u osnovi stabla, vrste <i>Acer campestre</i> porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva, — bilja za sadnju starosti do sedam godina, maksimalnog prečnika od 40 mm u osnovi stabla, vrste <i>Acer palmatum</i> porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva, — bilja za sadnju starosti do sedam godina, maksimalnog prečnika od 40 mm u osnovi stabla, vrste <i>Acer platanoides</i> porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva, i — bilja za sadnju starosti do sedam godina, maksimalnog prečnika od 88 mm u osnovi stabla, vrste <i>Acer pseudoplatanus</i> porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva.
ex 0602	<i>Albizia</i> Durazz., osim kalemljenog bilja za sadnju golog korijena, u stanju mirovanja, sa maksimalnim prečnikom od 2,5 cm, vrste <i>Albizia julibrissin</i> Durazzini porijeklom iz Izraela.
ex 0602	<i>Alnus</i> Mill., osim: — plemki vrsta <i>Alnus cordata</i> , <i>Alnus glutinosa</i> i <i>Alnus incana</i> starosti do dvije godine i maksimalnog prečnika 12 mm, porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva, — bilja za sadnju vrsta <i>Alnus cordata</i> , <i>Alnus glutinosa</i> i <i>Alnus incana</i> starosti do sedam godina i maksimalnog prečnika 40 mm pri dnu stabljike, porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva.
ex 0602	<i>Annona</i> L.
ex 0602	<i>Bauhinia</i> L.
ex 0602	<i>Berberis</i> L., osim: — bilja za sadnju starosti do tri godine u uzgojnom supstratu, vrste <i>Berberis thunbergii</i> , maksimalne visine 40 cm, porijeklom iz Turske, — bilja za sadnju starosti do tri godine, golog korijenja, vrste <i>Berberis thunbergii</i> , maksimalnog prečnika 40 mm pri dnu stabla, porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva, — bilja za sadnju starosti do četiri godine u uzgojnom supstratu, vrste <i>Berberis thunbergii</i> , maksimalnog prečnika 40 mm pri dnu stabla, porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva.
ex 0602	<i>Betula</i> L., osim bilja za sadnju vrsta <i>Betula pendula</i> i <i>Betula pubescens</i> porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva.
ex 0602	<i>Caesalpinia</i> L.
ex 0602	<i>Cassia</i> L.
ex 0602	<i>Castanea</i> Mill.
ex 0602	<i>Cornus</i> L., osim: — bilja za sadnju vrsta <i>Cornus alba</i> i <i>Cornus sanguinea</i> , starosti do dvije godine i maksimalnog prečnika 10 mm u osnovi stabla, porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva, — bilja za sadnju vrsta <i>Cornus alba</i> i <i>Cornus sanguinea</i> , starosti do pet godina, u uzgojnom supstratu maksimalnog prečnika 40 mm pri dnu stabla, porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva, i — bilja za sadnju vrsta <i>Cornus alba</i> i <i>Cornus sanguinea</i> , starosti do sedam godina, golog korijenja i maksimalnog prečnika 40 mm u osnovi stabla, porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva.”;
ex 0602	- <i>Corylus</i> L., osim: - bilja za sadnju vrsta <i>Corylus avellana</i> L. ili <i>Corylus colurna</i> L. porijeklom iz Srbije,

	- bilja za sadnju vrste <i>Corylus avellana</i> L starosti do petnaest godina, maksimalnog prečnika od 20 cm u osnovi stabla, porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva.
ex 0602	<i>Crataegus</i> L., osim bilja za sadnju vrste <i>Crataegus monogyna</i> starosti do 15 godina, maksimalnog prečnika od 13 cm u osnovi stabla, porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva
ex 0602	<i>Diospyros</i> L.
ex 0602	<i>Fagus</i> L., osim bilja za sadnju vrste <i>Fagus sylvatica</i> starosti do 15 godina, maksimalnog prečnika od 80 mm u osnovi stabla, porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva
ex 0602	<i>Ficus carica</i> L., osim jednogodišnjeg bilja za sadnju, golog korijenja, u stanju mirovanja, bez lišća, sa maksimalnim prečnikom od 2 cm u osnovi stabla i jednogodišnjih ukorijenjenih reznica bilja za sadnju, bez lišća, sa uzgojnim supstratom i maksimalnim prečnikom od 1 cm u osnovi stabla, porijeklom iz Izraela
ex 0602	<i>Fraxinus</i> L.
ex 0602	<i>Hamamelis</i> L.
ex 0602	<i>Jasminum</i> L., osim neukorijenjenih reznica bilja za sadnju vrste <i>Jasminum polyanthum</i> Franchet porijeklom iz Izraela i Ugande
ex 0602	<i>Juglans</i> L., osim: - bilja za sadnju starosti do dvije godine vrste <i>Juglans regia</i> L. golog korijena, bez lišća i sa maksimalnog prečnikom od 2 cm u osnovi stabla, porijeklom iz Turske; i - kalemljenog bilja za sadnju i podloga vrste <i>Juglans regia</i> L. starosti najviše dvije godine, golog korijenja, u stanju mirovanja i bez lišća, porijeklom iz Moldavije.
ex 0602	<i>Ligustrum</i> L., osim: — bilja za sadnju vrsta <i>Ligustrum delavayanum</i> i <i>Ligustrum japonicum</i> u uzgojnom supstratu, starosti do 20 godina, maksimalnog prečnika od 18 cm u osnovi stabla, porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva; i — nekalemljeno bilje za sadnju vrsta <i>Ligustrum ovalifolium</i> i <i>Ligustrum vulgare</i> starosti do sedam godina, maksimalnog prečnika od 40 mm u osnovi stabla, porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva.
ex 0602	<i>Lonicera</i> L., osim ukorijenjenog bilja za sadnju u supstratu za uzgoj starosti do četiri godine vrsta <i>Lonicera x bella</i> , <i>Lonicera caprifolium</i> , <i>Lonicera caucasica</i> , <i>Lonicera etrusca</i> , <i>Lonicera fragrantissima</i> , <i>Lonicera hellenica</i> , <i>Lonicera ligustrina</i> , <i>Lonicera sempervirens</i> i <i>Lonicera tatarica</i> , porijeklom iz Turske
ex 0602	<i>Malus</i> Mill., osim: - jednogodišnjeg od dvogodišnjeg kalemljenog bilja za sadnju golog korijenja, u stanju mirovanja, bez lišća, vrste <i>Malus domestica</i> porijeklom iz Srbije; - najviše trogodišnjeg kalemljenog bilja za sadnju golog korijenja, u stanju mirovanja, bez lišća, vrste <i>Malus domestica</i> porijeklom iz Moldavije; - najviše trogodišnjih podloga, golog korijenja, u stanju mirovanja, bez lišća, vrste <i>Malus domestica</i> porijeklom iz Ukrajine; - najviše trogodišnjeg kalemljenog bilja za sadnju, golog korijenja, u stanju mirovanja, bez lišća, vrste <i>Malus domestica</i> porijeklom iz Ukrajine; - reznica vrste <i>Malus domestica</i> starosti do jedne godine, bez lišća, porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva, i - bilja za sadnju starosti do sedam godina vrste <i>Malus domestica</i> porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva, - bilja za sadnju starosti do sedam godina vrste <i>Malus sylvestris</i> , maksimalnog prečnika 40 mm u osnovi stabla, porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva, - kalemljenog bilja za sadnju starosti do dvije godine, golog korijenja i u stanju mirovanja, bez lišća, vrste <i>Malus domestica</i> porijeklom iz Bosne i Hercegovine, - plemki sa pupoljcima (<i>budwood</i>) i izdanaka (<i>scions</i>) vrste <i>Malus domestica</i> starosti do jedne godine, bez lišća, porijeklom iz Turske, - bilja za sadnju golog korijenja, u stanju mirovanja, bez lišća i maksimalnog prečnika stabla 3 cm, vrste <i>Malus domestica</i> , porijeklom iz Turske;
ex 0602	<i>Nerium</i> L., osim bilja za sadnju starosti do četiri godine vrste <i>Nerium oleander</i> L. porijeklom iz Turske;
ex 0602	<i>Persea</i> Mill., osim ukorijenjenog, sa lišćem, kalemljenog bilja za sadnju sa supstratom za uzgoj i maksimalnim prečnikom od 1 cm u osnovi stabla vrste <i>Persea americana</i> Mill., i neukorijenjenih reznica bilja za sadnju sa maksimalnim prečnikom od 2 cm vrste <i>Persea americana</i> Mill., porijeklom iz Izraela.
ex 0602	<i>Populus</i> L., osim bilja za sadnju vrsta <i>Populus alba</i> , <i>Populus nigra</i> i <i>Populus tremula</i> , porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva.
ex 0602	<i>Prunus</i> L., osim: - bilja za sadnju vrste <i>Prunus domestica</i> , golog korijenja, u stanju mirovanja, bez lišća, kalemljenog na podloge vrste <i>Prunus cerasifera</i> , porijeklom iz Ukrajine; - neukorijenjenih reznica vrsta <i>Prunus persica</i> i <i>Prunus dulcis</i> , starosti do dvije godine u stanju mirovanja, bez lišća, porijeklom iz Turske; - bilja za sadnju vrsta <i>Prunus persica</i> , <i>Prunus dulcis</i> , <i>Prunus armeniaca</i> i <i>Prunus davidiana</i> , starosti do dvije godine, golog korijenja, u stanju mirovanja, bez lišća, porijeklom iz Turske, i - bilje za sadnju vrsta <i>Prunus avium</i> , <i>Prunus canescens</i> , <i>Prunus cerasus</i> i <i>Prunus pseudocerasus</i> porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva; - do jedne godine starosti plemke/plemke sa pupoljcima (<i>budwood/graftwood</i>) vrste <i>Prunus spinosa</i> maksimalnog prečnika 12 mm porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva; i - do sedam godina starosti nekalemljeno bilje za sadnju vrste <i>Prunus spinosa</i> maksimalnog prečnika 40 mm u osnovi stabla, porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva; - bilja za sadnju vrsta <i>Prunus armeniaca</i> , <i>Prunus avium</i> , <i>Prunus canescens</i> , <i>Prunus cerasifera</i> , <i>Prunus cerasus</i> , <i>Prunus davidiana</i> , <i>Prunus domestica</i> , <i>Prunus dulcis</i> , <i>Prunus fontanesiana</i> , <i>Prunus persica</i> , <i>Prunus salicina</i> , <i>Prunus tomentosa</i> i hibrida između navedenih vrsta, starosti do dvije godine, golog korijenja, bez lišća, maksimalnog prečnika 17 mm u osnovi stabla, porijeklom iz Moldavije;

	- nekalempljenog bilja za sadnju vrsta <i>Prunus cerasus</i> i <i>Prunus canescens</i> starosti do dvije godine, bez lišća, porijeklom iz Ukrajine i njihovih hibrida, i - bilja za sadnju vrsta <i>Prunus armeniaca</i> , <i>Prunus cerasifera</i> , <i>Prunus domestica</i> , <i>Prunus incisa</i> i <i>Prunus persica</i> porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva.
ex 0602	<i>Quercus</i> L., osim — bilja za sadnju starosti do petnaest godina, maksimalnog prečnika od 80 mm u osnovi stabla, vrste <i>Quercus petraea</i> porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva, i — bilja za sadnju starosti do petnaest godina, maksimalnog prečnika od 80 mm u osnovi stabla, vrste <i>Quercus robur</i> porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva.
ex 0602	<i>Robinia</i> L., osim bilja za sadnju golog korijena, u stanju mirovanja, kalempljenog, sa maksimalnim prečnikom od 2,5 cm, vrste <i>Robinia pseudoacacia</i> L. porijeklom iz Izraela i osim bilja za sadnju starosti do sedam godina vrste <i>Robinia pseudoacacia</i> L. sa maksimalnim prečnikom od 25 cm, porijeklom iz Turske.
ex 0602	<i>Salix</i> L., osim bilja za sadnju <i>Salix caprea</i> i <i>Salix cinerea</i> , porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva.
ex 0602	<i>Sorbus</i> L., osim bilja za sadnju vrste <i>Sorbus aucuparia</i> , porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva.
ex 0602	<i>Taxus</i> L., osim bilja za sadnju vrste <i>Taxus baccata</i> porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva.
ex 0602	<i>Tilia</i> L., osim bilja za sadnju <i>Tilia cordata</i> L. i <i>Tilia platyphyllos</i> porijeklom iz Ujedinjenog Kraljevstva.
ex 0602	<i>Ulmus</i> L.
Zabrana se ne odnosi na bilje porijeklom iz zemalja članica EU i članica CEFTA sporazuma.	
U ovaj dio je prenesena Regulativa (EU) 2018/2019 sa izmjenama Regulativa (EU) 2020/1214, Regulativa (EU) 2020/1361, Regulativa (EU) 2021/1936, Regulativa (EU) 2022/230, Regulativa (EU) 2022/490, Regulativa (EU) 2022/1309, Regulativa (EU) 2022/1404, Regulativa (EU) 2022/1916, Regulativa (EU) 2022/1942, Regulativa (EU) 2023/158, Regulativa (EU) 2023/446, Regulativa (EU) 2023/1174, Regulativa (EU) 2023/1203, Regulativa (EU) 2023/1511, Regulativa (EU) 2023/1535, Regulativa (EU) 2023/2458, Regulativa (EU) 2023/2743, Regulativa (EU) 2024/377, Regulativa (EU) 2024/879, Regulativa (EU) 2024/1162, Regulativa (EU) 2024/1436, Regulativa (EU) 2024/1437, Regulativa (EU) 2024/1457; (EU) /2024/1958; (EU) /2024/2931, (EU) /2024/1958; (EU) /2024/2931; (EU) /2025/312; Regulativa (EU) 2025/1088, Regulativa (EU) 2025/1091, Regulativa (EU) 2025/1545, Regulativa (EU) 2025/1949, Regulativa (EU) 2025/2298, Regulativa (EU) 2026/152.	

2. Bilje vrste *Ullucus tuberosus* porijeklom iz trećih zemalja:

Oznaka KN	Opis
ex 0601 10 90 ex 0601 20 90 ex 0604 20 90 ex 0714 90 20 ex 1209 91 80 ex 1404 90 00	<i>Ullucus tuberosus</i> Loz.
Zabrana se ne odnosi na bilje porijeklom iz zemalja članica EU i članica CEFTA sporazuma. U ovaj dio je prenesena Regulativa EU 2018/2019 sa izmjenom (EU) 2021/419.	

3. Plodovi roda *Momordica* L porijeklom iz trećih zemalja ili iz područja trećih zemalja za koje je poznato da je prisutan *Thrips palmi* Karny i u kojima nedostaju efikasne mjere protiv ovog štetnog organizma:

Oznaka KN	Opis
ex 0709 99 90	<i>Momordica</i> L. osim plodova <i>Momordica charantia</i> L. porijeklom iz Hondurasa, Meksika, Šri Lanke i Tajlanda
Zabrana se ne odnosi na bilje porijeklom iz zemalja članica EU i članica CEFTA sporazuma. U ovaj dio je prenesena Regulativa (EU) 2018/2019 sa izmjenom Regulativa (EU) 2022/853.	

**POSEBNI ZAHTEVI KOJE PRILIKOM UNOŠENJA TREBA DA ISPUNJAVAJU BILJE, BILJNI PROIZVODI I OBJEKTI
POD NADZOROM KOJI SU UKLONJENI SA LISTE VISOKORIZIČNOG BILJA**

	Bilje, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom	Oznake KN	Porijeklo	Posebni zahtjevi
1.	<p>— <i>Acer campestre</i>, bilje za sadnju starosti do petnaest godina, maksimalnog prečnika od 88 mm u osnovi stabla, — <i>Acer palmatum</i>, bilje za sadnju starosti do sedam godina, maksimalnog prečnika od 40 mm u osnovi stabla, — <i>Acer platanoides</i>, bilje za sadnju starosti do sedam godina, maksimalnog prečnika od 40 mm u osnovi stabla, i — <i>Acer pseudoplatanus</i>, bilje za sadnju starosti do sedam godina, maksimalnog prečnika od 88 mm u osnovi stabla</p>	<p>ex 0602 90 41 ex 0602 90 45 ex 0602 90 46 ex 0602 90 48</p>	Ujedinjeno Kraljevstvo	<p>(a) Službena izjava: i) bilje je slobodno od štetnog organizma <i>Coniella castaneicola</i>, <i>Eulecanium excrescens</i> i <i>Takahashia japonica</i>; ii) službenim inspekcijskim pregledima izvršenim u odgovarajućim intervalima od početka ciklusa proizvodnje bilja utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od štetnog organizma <i>Coniella castaneicola</i>, <i>Eulecanium excrescens</i> i <i>Takahashia japonica</i>; iii) uspostavljen je sistem kojim se obezbijuje da su alati i mašine očišćeni od zemlje i ostataka bilja i dezinfikovani kako bi bili slobodni od štetnog organizma <i>Coniella castaneicola</i> prije unošenja u proizvodnu jedinicu; i iv) neposredno prije izvoza, pošiljke bilja su podvrgnute službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva štetnih organizama <i>Eulecanium excrescens</i> i <i>Takahashia japonica</i>, pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogući najmanje otkrivanje nivoa zaraze od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %; kao i službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva štetnog organizma <i>Coniella castaneicola</i>, uključujući nasumično uzorkovanje i ispitivanje bilja;</p> <p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju: i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213; ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
2.	<p>Bilje za sadnju <i>Acer japonicum</i> Thunberg, <i>Acer palmatum</i> Thunberg i <i>Acer shirasawanum</i> Koidzumi jednogodišnje do trogodišnje, kalemljeno, golog korijenja, u stanju mirovanja, bez lišća</p>	<p>ex 0602 90 41 ex 0602 90 45 ex 0602 90 46 ex 0602 90 48 ex 0602 90 50</p>	Novi Zeland	<p>(a) Službena izjava: i) bilje je slobodno od <i>Eotetranychus sexmaculatus</i>; ii) bilje je tokom cijelog životnog ciklusa uzgajano na mjestu proizvodnje koje je registrovano, uključujući proizvodne jedinice unutar tog mjesta proizvodnje, i koje nadzire nacionalna služba za zaštitu bilja u zemlji porijekla; iii) službenim inspekcijskim pregledima sprovedenim u odgovarajućim intervalima, od početka ciklusa proizvodnje, utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od štetnog organizma <i>Eotetranychus sexmaculatus</i>. U slučaju sumnje na prisustvo štetnog organizma <i>Eotetranychus sexmaculatus</i> u proizvodnoj jedinici, sprovedeni su odgovarajući tretmani kako bi se obezbijedilo njegovo odsustvo. Uspostavljena je okolna zona od 100 m koja je u odgovarajućim intervalima podvrgnuta posebnim pregledima za otkrivanje prisustva <i>Eotetranychus sexmaculatus</i> i ako je taj štetni organizam pronađen na bilo kojoj biljci domaćinu, te su biljke odmah izdvojene i uništene; iv) uspostavljen je sistem kojim se obezbijuje da su alati i mašine očišćeni od zemlje i ostataka bilja i dezinfikovani kako bi bili slobodni od <i>Eotetranychus sexmaculatus</i> prije unošenja u proizvodnu jedinicu; v) tokom berbe bilje je očišćeno i orezano i podvrgnuto službenom fitosanitarnom pregledu koji se sastojao najmanje od detaljnog vizuelnog pregleda, posebno stabla i grana bilja, kako bi se potvrdilo odsustvo <i>Eotetranychus sexmaculatus</i>;</p>

				<p>vi) neposredno prije izvoza, pošiljke bilja, posebno stabla i grane, podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva <i>Eotetranychus sexmaculatus</i>, a veličina uzorka za pregled bila je takva da omogući najmanje otkrivanje nivoa infestacije od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %.</p> <p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213;</p> <p>ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
3.	<p>Bilje za sadnju <i>Acer japonicum</i> Thunberg, <i>Acer palmatum</i> Thunberg i <i>Acer shirasawanum</i> Koidzumi jednogodišnje do trogodišnje, kalemljeno, golog korijenja, u stanju mirovanja i bez lišća</p>	<p>ex 0602 90 41 ex 0602 90 45 ex 0602 90 46 ex 0602 90 48 ex 0602 90 50</p>	Novi Zeland	<p>(a) Službena izjava:</p> <p>i) da je bilje slobodno od <i>Oemona hirta</i> i <i>Platypus apicalis</i>;</p> <p>ii) bilje je tokom cijelog životnog ciklusa uzgajano na mjestu proizvodnje koje je registrovano, uključujući proizvodne jedinice unutar tog mjesta proizvodnje, i koje nadzire nacionalna služba za zaštitu bilja zemlje porijekla;</p> <p>iii) službenim inspekcijskim pregledima sprovedenim u odgovarajućim intervalima, od početka ciklusa proizvodnje, utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od <i>Oemona hirta</i> i <i>Platypus apicalis</i>. U slučaju sumnje na prisustvo štetnih organizama <i>Oemona hirta</i> ili <i>Platypus apicalis</i> u proizvodnoj jedinici, sprovedeni su odgovarajući tretmani kako bi se obezbijedilo njihovo odsustvo;</p> <p>iv) tokom berbe bilje je očišćeno i podvrgnuto službenom inspekcijskom pregledu kako bi se potvrdilo odsustvo <i>Oemona hirta</i> i <i>Platypus apicalis</i>;</p> <p>v) pošiljke bilja neposredno prije izvoza podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva <i>Oemona hirta</i> i <i>Platypus apicalis</i>, a veličina uzorka za pregled bila je takva da omogući najmanje otkrivanje nivoa infestacije od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %.</p> <p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213;</p> <p>ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
4.	<p>Bilje za sadnju <i>Albizia julibrissin</i> Durazzini, kalemljeno, u stanju mirovanja, golog korijenja, maksimalnog prečnika 2,5 cm;</p>	<p>ex 0602 90 41 ex 0602 90 45 ex 0602 90 46 ex 0602 90 48</p>	Izrael	<p>a) Službena izjava:</p> <p>i) bilje je slobodno od <i>Euwallacea fornicatus sensu lato</i> i <i>Fusarium euwallaceae</i>;</p> <p>ii) bilje je tokom cijelog životnog ciklusa uzgajano na mjestu proizvodnje koje je registrovano i koje nadzire nacionalna služba za zaštitu bilja u zemlji porijekla. Ta registracija uključuje pripadajuće proizvodne jedinice unutar mjesta proizvodnje;</p> <p>iii) bilje ispunjava jedan od sljedećih zahtjeva:</p> <p>1. prečnik biljke manji je od 2 cm (mjereno u osnovi stabla); ili</p> <p>2. bilje je uzgojeno na mjestu sa potpunom fizičkom zaštitom od unošenja <i>Euwallacea fornicatus sensu lato</i> tokom perioda od najmanje šest mjeseci prije izvoza, na kojoj su u odgovarajućim intervalima sprovedeni službeni inspekcijski pregledi i utvrđeno je odsustvo tog štetnog organizma, što je potvrđeno najmanje pomoću klopki, koje se provjeravaju najmanje svake četiri sedmice, između ostalog i neposredno prije premještanja; ili</p> <p>3. bilje je uzgojeno u proizvodnoj jedinici za koju je službenim inspekcijskim pregledima, koji se sprovode najmanje svake četiri sedmice, utvrđeno odsustvo <i>Euwallacea fornicatus sensu lato</i> i <i>Fusarium euwallaceae</i> od početka poslednjeg cijelog vegetacionog ciklusa, što je za <i>Euwallacea fornicatus sensu lato</i> potvrđeno najmanje</p>

				<p>pomoću klopki; u slučaju sumnje na prisustvo bilo kojeg od ta dva štetna organizma u toj proizvodnoj jedinici sprovedeni su odgovarajući tretmani protiv tih štetnih organizama kako bi se obezbijedilo njihovo odsustvo; uspostavljena je okolna zona od 1 km koja se u odgovarajućim intervalima nadzire radi utvrđivanja prisustva <i>Euwallacea fornicatus sensu lato</i> i <i>Fusarium euwallaceae</i> i ako se bilo koji od ta dva štetna organizma nađe u toj zoni na bilo kojoj biljci domaćinu, ta se biljka odmah izdvaja i uništava;</p> <p>iv) neposredno prije izvoza, pošiljke biljaka čiji je prečnik u osnovi stabla 2 cm ili veći podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva štetnih organizama, posebno na stablu i granama biljaka, uključujući uzorkovanje destruktivnom metodom. Veličina uzorka za inspekcijski pregled mora biti takva da omogući najmanje otkrivanje nivoa infestacije/infekcije od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %.</p> <p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213”;</p> <p>ii) podatke o sljedećem:</p> <p>— koji je zahtjev iz tačke (a) podtačke</p> <p>iii) ispunjen i,</p> <p>— podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
5.	<p>Bilje za sadnju <i>Albizia julibrissin</i> Durazzini, kalemljeno, u stanju mirovanja, golog korijenja, maksimalnog prečnika 2,5 cm;</p>	<p>ex 0602 90 41 ex 0602 90 45 ex 0602 90 46 ex 0602 90 48</p>	Izrael	<p>(a) Službena izjava:</p> <p>i) bilje je slobodno od <i>Aonidiella orientalis</i>;</p> <p>ii) bilje je tokom cijelog životnog ciklusa uzgajano na mjestu proizvodnje koje je registrovano i koje nadzire nacionalna služba za zaštitu bilja u zemlji porijekla. Ta registracija uključuje pripadajuće proizvodne jedinice unutar mjesta proizvodnje. Mjesto proizvodnje takođe ispunjava i jedan od sljedećih zahtjeva:</p> <p>1. bilje je uzgajano u proizvodnoj jedinici sa potpunom fizičkom zaštitom od unošenja štetnog organizma <i>Aonidiella orientalis</i> tokom perioda od najmanje šest mjeseci prije izvoza, u kojoj su svake tri sedmice vršeni službeni inspekcijski pregledi i utvrđeno je odsustvo tog štetnog organizma, uključujući i neposredno prije premještanja; ili</p> <p>2. tokom službenih inspekcijskih pregleda od početka posljednjeg vegetacionog ciklusa, koji se sprovede najmanje svake tri sedmice, utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od štetnog organizma <i>Aonidiella orientalis</i>; u slučaju sumnje na prisustvo tog štetnog organizma u proizvodnoj jedinici sprovedeni su odgovarajući tretmani protiv tog štetnog organizma kako bi se osiguralo njegovo odsustvo; uspostavljena je okolna zona od 100 m koja se u odgovarajućim intervalima nadzire radi utvrđivanja prisustva <i>Aonidiella orientalis</i> i ako se taj štetni organizam nađe u toj zoni na bilo kojoj biljci domaćinu, ta se biljka odmah izdvaja i uništava;</p> <p>iii) neposredno prije izvoza, sproveden je službeni inspekcijski pregled pošiljaka bilja u cilju otkrivanja prisustva organizma <i>Aonidiella orientalis</i>, posebno na stablu i granama tog bilja. Veličina uzorka za inspekcijski pregled mora biti takva da omogući najmanje otkrivanje nivoa infestacije od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %.</p> <p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213;</p>

				ii) podatke o sljedećem: — koji je zahtjev iz tačke (a) podtačke ii) ispunjen i, — podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.
6.	<i>Alnus cordata</i> , <i>Alnus glutinosa</i> i <i>Alnus incana</i> , — plemke starosti do dvije godine, maksimalnog prečnika 12 mm — bilja za sadnju starosti do sedam godina, maksimalnog prečnika 40 mm pri dnu stabla	ex 0602 10 90 ex 0602 90 41 ex 0602 90 45 ex 0602 90 46	Ujedinjeno Kraljevstvo	(a) Službena izjava: i) bilje je slobodno od štetnog organizma <i>Phytophthora siskiyouensis</i> ; ii) službenim inspekcijskim pregledima sprovedenima u odgovarajuće vrijeme utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od štetnog organizma <i>Phytophthora siskiyouensis</i> od početka posljednje sezone uzgoja i proizvodnu jedinicu registrovala je i nadzire je nacionalna služba za zaštitu bilja zemlje porijekla; iii) uspostavljen je sistem kojim se osigurava da su alati i mašine za kalemljenje, rezidbu i izdvajanje očišćeni od zemlje i ostataka bilja i dezinfikovani kako bi bili slobodni od štetnog organizma <i>Phytophthora siskiyouensis</i> prije unošenja u proizvodnu jedinicu; i iv) neposredno prije izvoza sproveden je službeni inspekcijski pregled pošiljki bilja za otkrivanje prisustva štetnog organizma <i>Phytophthora siskiyouensis</i> , uključujući nasumično uzorkovanje i laboratorijsko testiranje u slučaju sumnjivih simptoma koji upućuju na prisustvo tog štetnog organizma; (b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju: i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213; ii) podatke o sljedećem: — koji je zahtjev iz tačke (a) podtačke ii) ispunjen i, — podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.
7.	„ <i>Berberis thunbergii</i> , — bilje za sadnju starosti do tri godine, golog korijenja, maksimalnog prečnika 40 mm pri dnu stabla — bilje za sadnju starosti do četiri godine u uzgojnom supstratu, maksimalnog prečnika 40 mm pri dnu stabla.	ex 0602 90 45 ex 0602 90 46 ex 0602 90 47 ex 0602 90 48	Ujedinjeno Kraljevstvo	(a) Službena izjava: i) bilje je slobodno od štetnog organizma <i>Phytophthora kernoviae</i> ; ii) službenim inspekcijskim pregledima izvršenim u odgovarajuće vrijeme utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od štetnog organizma <i>Phytophthora kernoviae</i> od početka posljednje sezone uzgoja; iii) uspostavljen je sistem kojim se obezbjeđuje da su alati i mašine očišćeni od zemlje i ostataka bilja, i dezinfikovani kako bi bili slobodni od štetnog organizma <i>Phytophthora kernoviae</i> prije unošenja u proizvodnu jedinicu; i iv) neposredno prije izvoza izvršen je službeni inspekcijski pregled pošiljaka bilja za otkrivanje prisustva štetnog organizma <i>Phytophthora kernoviae</i> , pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogući otkrivanje najmanje nivo zaraze od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %; (b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju: i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213; ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.
8.	<i>Cornus alba</i> i <i>Cornus sanguinea</i> , — bilje za sadnju starosti do dvije godine, maksimalnog prečnika 10 mm pri osnovi stabla, — bilje za sadnju starosti do pet godina, u uzgojnom supstratu, maksimalnog prečnika 40 mm pri osnovi stabla, i	ex 0602 10 90 ex 0602 90 45 ex 0602 90 46 ex 0602 90 48	Ujedinjeno Kraljevstvo	(a) Službena izjava: i) bilje je slobodno od štetnog organizma <i>Discula destructiva</i> ; ii) službenim inspekcijskim pregledima izvršenim u odgovarajuće vrijeme utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od štetnog organizma <i>Discula destructiva</i> od početka posljednje sezone uzgoja; iii) uspostavljen je sistem kojim se obezbjeđuje da su alati i mašine očišćeni od zemlje i ostataka bilja i da su dezinfikovani kako bi bili slobodni od

	— bilje za sadnju starosti do sedam godina, golog korijenja, maksimalnog prečnika 40 mm pri osnovi stabla.			štetnog organizma <i>Discula destructiva</i> prije unošenja u proizvodnu jedinicu; i iv) neposredno prije izvoza izvršen je službeni inspekcijski pregled pošiljaka bilja radi otkrivanja prisustva štetnog organizma <i>Discula destructiva</i> , uključujući nasumično uzorkovanje i testiranje; (b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju: i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213; i ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.
9.	<i>Fagus sylvatica</i> , biljke za sadnju starosti do 15 godina, maksimalnog prečnika od 80 mm pri dnu stabla.	ex 0602 10 90 ex 0602 90 41 ex 0602 90 45 ex 0602 90 46	Ujedinjeno Kraljevstvo	(a) Službena izjava: i) bilje nije zaraženo štetnim organizmom <i>Phytophthora kernoviae</i> ; ii) službenim inspekcijskim pregledima, uključujući laboratorijsko testiranje sumnjivih simptoma, prove denima u odgovarajućim intervalima od početka ciklusa proizvodnje bilja utvrđeno je da u proizvodnoj jedinici nije prisutan štetni organizam <i>Phytophthora kernoviae</i> ; iii) uspostavljen je sistem kojim se obezbjeđuje da su alati i mašine očišćeni od zemlje i ostataka bilja i dezinfikovani kako bi bili slobodni od štetnog organizma <i>Phytophthora kernoviae</i> prije unošenja u proizvodnu jedinicu; i iv) neposredno prije izvoza izvršen je službeni inspekcijski pregled pošiljaka bilja, uključujući laboratorijsko testiranje sumnjivih simptoma, u cilju otkrivanja prisustva štetnog organizma <i>Phytophthora kernoviae</i> . (b) Fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici Dopunska izjava uključuju: i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213; ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.
10.	Bilje za sadnju <i>Ficus carica</i> L, jednogodišnje, golog korijenja, u stanju mirovanja, bez lišća, maksimalnog prečnika 2 cm (mjereno u osnovi stabla) i jednogodišnje ukorijenjene reznice, bez lišća, sa uzgojnim supstratom, maksimalnog prečnika 1 cm (mjereno u osnovi stabla)	ex 0602 20 20 ex 0602 20 80 ex 0602 90 45 ex 0602 90 46 ex 0602 90 48 ex 0602 90 50 ex 0602 90 70	Izrael	(a) Službena izjava: i) bilje je slobodno od <i>Aonidiella orientalis</i> , <i>Colletotrichum siamense</i> , <i>Euwallacea fornicatus sensu lato</i> , <i>Hypothenemus leprieuri</i> , <i>Icerya aegyptiaca</i> , <i>Neocosmospora euwallaceae</i> , <i>Neoscytalidium dimidiatum</i> , <i>Nipaeoccus viridis</i> , <i>Oligonychus mangiferus</i> , <i>Phenacoccus solenopsis</i> , <i>Plicosepalus acaciae</i> , <i>Retithrips syriacus</i> , <i>Russellaspis pustulans</i> , <i>Scirtothrips dorsalis</i> i <i>Spodoptera frugiperda</i> ; ii) bilje je tokom cijelog životnog ciklusa uzgajano na mjestu proizvodnje koje je registrovano, uključujući proizvodne jedinice unutar tog mjesta proizvodnje, i koje nadzire nacionalna služba za zaštitu bilja u zemlji porijekla; iii) bilje je tokom cijelog životnog ciklusa uzgajano u proizvodnoj jedinici sa fizičkom zaštitom od unošenja <i>Aonidiella orientalis</i> , <i>Icerya aegyptiaca</i> , <i>Nipaeoccus viridis</i> , <i>Oligonychus mangiferus</i> , <i>Phenacoccus solenopsis</i> , <i>Retithrips syriacus</i> i <i>Russellaspis pustulans</i> , koja je bila podvrgnuta službenim inspekcijskim pregledima svakih 45 dana, i utvrđeno je da je slobodna od svih štetnih organizama navedenih u tački (i); u slučaju sumnje da je u proizvodnoj jedinici prisutan bilo koji štetni organizam iz tačke (i), sprovedeni su odgovarajući tretmani kako bi se obezbijedilo njegovo odsustvo; i iv) neposredno prije izvoza pošiljke bilja su podvrgnute službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva štetnog organizama <i>Aonidiella orientalis</i> , <i>Icerya aegyptiaca</i> , <i>Nipaeoccus viridis</i> , <i>Oligonychus mangiferus</i> , <i>Phenacoccus solenopsis</i> , <i>Plicosepalus acaciae</i> , <i>Retithrips syriacus</i> i <i>Russellaspis pustulans</i> , pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogući najmanje otkrivanje nivoa infestacije/infekcije od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %, kao i službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva <i>Colletotrichum siamense</i> i

				<p><i>Neoscytalidium dimidiatum</i> uključujući nasumično uzorkovanje i ispitivanje bilja;</p> <p>(b) Fitosanitarni certifikati za to bilje u rubrici Dopunska izjava uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213;</p> <p>ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
11.	Bilje za sadnju <i>Jasminum polyanthum</i> Franchet, neukorijenjene reznice	ex 0602 10 90	Izrael	<p>(a) Službena izjava:</p> <p>i) bilje je slobodno od <i>Scirtothrips dorsalis</i>, <i>Aonidiella orientalis</i>, <i>Milviscutulus mangiferae</i>, <i>Paracoccus marginatus</i>, <i>Pulvinaria psidii</i> i <i>Colletotrichum siamense</i>;</p> <p>ii) bilje je tokom cijelog životnog ciklusa uzgajano na mjestu proizvodnje koje je registrovano, uključujući proizvodne jedinice unutar tog mjesta proizvodnje, i koje nadzire nacionalna služba za zaštitu bilja zemlje porijekla;</p> <p>iii) bilje je uzgajano u proizvodnoj jedinici sa fizičkom zaštitom od unošenja <i>Scirtothrips dorsalis</i>, <i>Aonidiella orientalis</i>, <i>Milviscutulus mangiferae</i>, <i>Paracoccus marginatus</i>, <i>Pulvinaria psidii</i>;</p> <p>iv) svake tri sedmice u proizvodnoj jedinici sprovedeni su službeni inspekcijski pregledi za otkrivanje prisustva <i>Scirtothrips dorsalis</i>, <i>Aonidiella orientalis</i>, <i>Milviscutulus mangiferae</i>, <i>Paracoccus marginatus</i>, <i>Pulvinaria psidii</i> i <i>Colletotrichum siamense</i> i utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od ovih štetnih organizama;</p> <p>v) neposredno prije izvoza, pošiljke bilja podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva <i>Scirtothrips dorsalis</i>, <i>Aonidiella orientalis</i>, <i>Milviscutulus mangiferae</i>, <i>Paracoccus marginatus</i> i <i>Pulvinaria psidii</i>, pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogući najmanje otkrivanje nivoa infestacije/infekcije od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %, kao i službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva štetnog organizma <i>Colletotrichum siamense</i>, uključujući ispitivanje simptomatskih biljaka;</p> <p>(b) fitosanitarni certifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213; i</p> <p>ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
12.	Neukorijenjene reznice bilja za sadnju vrste <i>Jasminum polyanthum</i> Franchet	ex 0602 10 90	Uganda	<p>(a) Službena izjava:</p> <p>i) bilje je slobodno od štetnih organizama <i>Coccus viridis</i>, <i>Pulvinaria psidii</i> i <i>Selenaspidus articulatus</i>;</p> <p>ii) bilje je uzgajano u proizvodnoj jedinici sa fizičkom zaštitom od unošenja štetnih organizama <i>Coccus viridis</i>, <i>Pulvinaria psidii</i> i <i>Selenaspidus articulatus</i>;</p> <p>iii) najmanje jednom mjesečno u proizvodnoj jedinici izvršen je službeni inspekcijski pregled za otkrivanje prisustva štetnih organizama <i>Coccus viridis</i>, <i>Pulvinaria psidii</i> i <i>Selenaspidus articulatus</i> i utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od ovih štetnih organizama;</p> <p>iv) neposredno prije izvoza, pošiljke bilja podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva štetnih organizama <i>Coccus viridis</i>, <i>Pulvinaria psidii</i> i <i>Selenaspidus articulatus</i>, pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogući otkrivanje najmanje novoa zaraze od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 % za svaki štetni organizam;</p> <p>b) fitosanitarni certifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda</p>

				koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama /Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213; i ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.
13.	Bilje za sadnju <i>Juglans regia</i> L., starosti najviše dvije godine, golog korijenja, bez lišća i maksimalnog prečnika 2 cm (mjereno u osnovi stabla)	ex 0602 20 20	Turska	(a) Službena izjava: i) bilje je slobodno od <i>Euzophera semifuneralis</i> , <i>Garella musculana</i> i <i>Lasiodiplodia pseudotheobromae</i> ; ii) službenim inspekcijskim pregledima sprovedenim u odgovarajućim intervalima od početka ciklusa proizvodnje bilja utvrđeno je da u proizvodnoj jedinici nisu prisutni <i>Euzophera semifuneralis</i> , <i>Garella musculana</i> i <i>Lasiodiplodia pseudotheobromae</i> ; iii) uspostavljen je sistem kojim se obezbijeduje da su alati za kalemljenje i rezidbu dezinfikovani kako bi bili slobodni od štetnog organizma <i>Lasiodiplodia pseudotheobromae</i> prije unošenja u proizvodnu jedinicu i da su kalemljene ili orezane biljke podvrgnute odgovarajućem tretmanu kako bi se spriječilo unošenje <i>Lasiodiplodia pseudotheobromae</i> na reznicama; i iv) neposredno prije izvoza, pošiljke bilja podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva <i>Euzophera semifuneralis</i> i <i>Garella musculana</i> , posebno na stablu i granama biljaka, pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogući najmanje otkrivanje nivoa infestacije/infekcije od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %, i službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva <i>Lasiodiplodia pseudotheobromae</i> uključujući nasumično uzorkovanje i ispitivanje bilja; (b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju: i. sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213; ii. podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.
14.	Biljke za sadnju <i>Ligustrum delavayanum</i> i <i>Ligustrum japonicum</i> , starosti do 20 godina, u uzgojnom supstratu, maksimalnog prečnika od 18 cm u osnovi stabla.	ex 0602 10 90	Ujedinjeno Kraljevstvo	a) Službena izjava: i) bilje je slobodno od štetnog organizma <i>Diaprepes abbreviatus</i> ; ii) službenim inspekcijskim pregledima izvršenim u odgovarajućim intervalima od početka ciklusa proizvodnje bilja utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od štetnog organizma <i>Diaprepes abbreviatus</i> ; i iii) neposredno prije izvoza, pošiljke bilja podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva štetnog organizma <i>Diaprepes abbreviatus</i> , pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogući otkrivanje najmanje nivo zaraze od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %; (b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju: i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama /Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213; i ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.
15.	<i>Ligustrum ovalifolium</i> i <i>Ligustrum vulgare</i> , nekalemljeno bilje za sadnju starosti do sedam godina, maksimalnog prečnika od 40 mm u osnovi stabla.	ex 0602 90 45 ex 0602 90 46 ex 0602 90 48	Ujedinjeno Kraljevstvo	a) Službena izjava: i) bilje je slobodno od štetnog organizma <i>Diaprepes abbreviatus</i> ; ii) službenim inspekcijskim pregledima izvršenim u odgovarajućim intervalima od početka ciklusa proizvodnje bilja utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od štetnog organizma <i>Diaprepes abbreviatus</i> ; i iii) neposredno prije izvoza, pošiljke bilja podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva štetnog organizma <i>Diaprepes abbreviatus</i> , pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogući otkrivanje

				<p>najmanje nivo zaraze od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %;</p> <p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama /Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213; i</p> <p>ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
16.	<p><i>Malus domestica</i>,</p> <p>— plemke sa pupoljcima i izdanci, bez lišća, starosti do jedne godine,</p> <p>— biljke za sadnju golog korijenja, u stanju mirovanja, bez lišća i maksimalnog prečnika stabla 3 cm.</p>	<p>ex 0602 10 90</p> <p>ex 0602 20 20</p>	Turska	<p>a) Službena izjava:</p> <p>i) bilje je slobodno od štetnih organizama <i>Calepitrimerus baileyi</i>, <i>Cenopalpus irani</i>, <i>Didesmococcus unifasciatus</i>, <i>Diplodia bulgarica</i>, <i>Euzophera semifuneralis</i>, <i>Hoplolaimus galeatus</i>, <i>Maconellicoccus hirsutus</i>, <i>Pochazia shantungensis</i>, <i>Pratylenchus loosi</i> i <i>Russellaspis pustulans</i>;</p> <p>ii) službenim inspekcijskim pregledima izvršenim u odgovarajućim vremenskim intervalima od početka proizvodnog ciklusa bilja utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od</p> <p><i>Calepitrimerus baileyi</i>, <i>Cenopalpus irani</i>, <i>Didesmococcus unifasciatus</i>, <i>Diplodia bulgarica</i>, <i>Euzophera semifuneralis</i>, <i>Hoplolaimus galeatus</i>, <i>Maconellicoccus hirsutus</i>, <i>Pochazia shantungensis</i>, <i>Pratylenchus loosi</i> i <i>Russellaspis pustulans</i>;</p> <p>iii) uspostavljen je sistem kojim se obezbjeđuje da su alati i mašine za kalemljenje, rezidbu i izdvajanje očišćeni od zemlje i ostataka bilja i dezinfikovani kako bi bili slobodni od štetnih organizama <i>Calepitrimerus baileyi</i>, <i>Cenopalpus irani</i> i <i>Diplodia bulgarica</i> prije unošenja u proizvodnu jedinicu;</p> <p>iv) neposredno prije izvoza, pošiljke bilja podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva <i>Calepitrimerus baileyi</i>, <i>Cenopalpus irani</i>, <i>Didesmococcus unifasciatus</i>, <i>Euzophera semifuneralis</i>, <i>Maconellicoccus hirsutus</i>, <i>Pochazia shantungensis</i> i <i>Russellaspis pustulans</i>, pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogućiti otkrivanje najmanje nivo zaraze od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %, i službenom inspekcijskom pregledu i nasumičnom uzorkovanju i testiranju bilja za otkrivanje prisustva štetnih organizama <i>Diplodia bulgarica</i>, <i>Hoplolaimus galeatus</i> i <i>Pratylenchus loosi</i>;</p> <p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama /Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213; i</p> <p>ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
17.	<p><i>Malus sylvestris</i>,</p> <p>bilje za sadnju starosti do sedam godina, maksimalnog prečnika od 40 mm u osnovi stabla.</p>	<p>ex 0602 10 90</p> <p>ex 0602 20 20</p> <p>ex 0602 20 80</p>	Ujedinjeno Kraljevstvo	<p>a) Službena izjava:</p> <p>i) bilje je slobodno od štetnog organizma <i>Colletotrichum aenigma</i>, <i>Eulecanium excrescens</i> i <i>Takahashia japonica</i>;</p> <p>ii) službenim inspekcijskim pregledima izvršenim u odgovarajućim intervalima od početka ciklusa proizvodnje bilja utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od štetnog organizma <i>Colletotrichum aenigma</i>, <i>Eulecanium excrescens</i> i <i>Takahashia japonica</i>;</p> <p>iii) uspostavljen je sistem kojim se obezbjeđuje da su alati i mašine očišćeni od zemlje i ostataka bilja i dezinfikovani kako bi bili slobodni od štetnog organizma <i>Colletotrichum aenigma</i> prije unošenja u proizvodnu jedinicu; i</p> <p>iv) neposredno prije izvoza, pošiljke bilja podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva štetnih organizama <i>Eulecanium excrescens</i> i <i>Takahashia japonica</i>, pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogućiti najmanje otkrivanje nivoa zaraze od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %; kao i službenom</p>

				<p>inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva štetnog organizma <i>Colletotrichum aenigma</i>, uključujući nasumično uzorkovanje i ispitivanje bilja;</p> <p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213;</p> <p>ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
18.	<p><i>Malus domestica</i>:</p> <p>— reznice starosti do jedne godine; i</p> <p>— bilje za sadnju starosti do 7 godina.</p>	<p>ex 0602 10 90</p> <p>ex 0602 20 20</p> <p>ex 0602 20 80</p>	Ujedinjeno Kraljevstvo	<p>(a) Službena izjava:</p> <p>i) bilje je slobodno od <i>Colletotrichum aenigma</i>, <i>Eulecanium excrescens</i> i <i>Takahashia japonica</i>;</p> <p>ii) proizvodna jedinica je slobodna od <i>Colletotrichum aenigma</i>, <i>Eulecanium excrescens</i> i <i>Takahashia japonica</i>, što je utvrđeno na osnovu službenih pregleda izvršenih u odgovarajuće vrijeme od početka proizvodnog ciklusa bilja;</p> <p>iii) uspostavljen je sitem kojim se obezbeđuje da su alati i mašine očišćeni od zemlje i ostataka bilja i da su dezinfikovani kako bi bili slobodni od <i>Colletotrichum aenigma</i> prije unošenja u proizvodnu jedinicu;</p> <p>i</p> <p>iv) neposredno prije izvoza, pošiljke bilja su podvrgnute službenom inspekcijskom pregledu radi otkrivanja prisustva <i>Eulecanium excrescens</i> i <i>Takahashia japonica</i>, pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogući najmanje otkrivanje nivoa zaraze od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %; kao i službenom inspekcijskom pregledu radi otkrivanja prisustva <i>Colletotrichum aenigma</i>, uključujući slučajno (nasumično) uzorkovanje i testiranje bilja;</p> <p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213; i</p> <p>ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
19.	<p>Bilje za sadnju <i>Nerium oleander</i> L., starosti najviše četiri godine</p>	<p>ex 0602 90 45</p> <p>ex 0602 90 46</p> <p>ex 0602 90 47</p> <p>ex 0602 90 70</p> <p>ex 0602 90 91</p>	Turska	<p>(a) Službena izjava:</p> <p>i) bilje je slobodno od <i>Phenacoccus solenopsis</i>;</p> <p>ii) službenim inspekcijskim pregledima sprovedenim u odgovarajućim intervalima od početka ciklusa proizvodnje bilja utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od <i>Phenacoccus solenopsis</i>; i</p> <p>iii) neposredno prije izvoza, pošiljke bilja podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva <i>Phenacoccus solenopsis</i>, pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogući najmanje otkrivanje nivoa infestacije od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %;</p> <p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213;</p> <p>ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
20.	<p>Bilje za sadnju <i>Persea americana</i> Mill., kalemljeno, sa korijenjem i lišćem, sa uzgojnim supstratom, maksimalnog prečnika 1 cm (mjereno u osnovi stabla)</p>	<p>ex 0602 90 41</p> <p>ex 0602 90 45</p> <p>ex 0602 90 48</p> <p>ex 0602 90 50</p>	Izrael	<p>(a) Službena izjava:</p> <p>i) bilje je slobodno od <i>Aonidiella orientalis</i>, <i>Aulacaspis tubercularis</i>, Avocado sunblotch viroid, <i>Bemisia tabaci</i>, <i>Colletotrichum aenigma</i>, <i>Colletotrichum alienum</i>, <i>Colletotrichum fructicola</i>, <i>Colletotrichum perseae</i>, <i>Colletotrichum siamense</i>, <i>Colletotrichum theobromicola</i>, <i>Euwallacea fornicatus</i> sl, <i>Icerya aegyptiaca</i>, <i>Lasiodiplodia pseudotheobromae</i>, <i>Maconellicoccus hirsutus</i>,</p>

				<p><i>Milviscutulus mangiferae</i>, <i>Neocosmospora euwallaceae</i>, <i>Neoscytalidium dimidiatum</i>, <i>Nipaeococcus viridis</i>, <i>Oligonychus perseae</i>, <i>Paracoccus marginatus</i>, <i>Penthimiola bella</i>, <i>Pseudococcus cryptus</i>, <i>Pulvinaria psidii</i>, <i>Retithrips syriacus</i>, <i>Scirtothrips dorsalis</i> i <i>Tetraleurodes perseae</i>;</p> <p>ii) bilje je tokom cijelog životnog ciklusa uzgajano na mjestu proizvodnje koje je registrovano, uključujući i proizvodne jedinice unutar tog mjesta proizvodnje i koje nadzire nacionalna služba za zaštitu bilja zemlje porijekla;</p> <p>iii) bilje je tokom cijelog životnog ciklusa uzgajano u proizvodnoj jedinici sa fizičkom zaštitom od unošenja <i>Aonidiella orientalis</i>, <i>Aulacaspis tubercularis</i>, <i>Icerya aegyptiaca</i>, <i>Maconellicoccus hirsutus</i>, <i>Milviscutulus mangiferae</i>, <i>Nipaeococcus viridis</i>, <i>Oligonychus perseae</i>, <i>Paracoccus marginatus</i>, <i>Penthimiola bella</i>, <i>Pseudococcus cryptus</i>, <i>Pulvinaria psidii</i>, <i>Retithrips syriacus</i> i <i>Tetraleurodes perseae</i>, koja je bila podvrgnuta službenim inspekcijskim pregledima svakih 45 dana, i utvrđeno je da je slobodna od svih štetnih organizama navedenih u tački (i); u slučaju sumnje da je u proizvodnoj jedinici prisutan bilo koji štetni organizam iz tačke (i), sprovedeni su odgovarajući tretmani kako bi se obezbijedilo njegovo odsustvo; i</p> <p>iv) neposredno prije izvoza pošiljke bilja su podvrgnute službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisutva <i>Aonidiella orientalis</i>, <i>Aulacaspis tubercularis</i>, <i>Icerya aegyptiaca</i>, <i>Maconellicoccus hirsutus</i>, <i>Milviscutulus mangiferae</i>, <i>Nipaeococcus viridis</i>, <i>Oligonychus perseae</i>, <i>Paracoccus marginatus</i>, <i>Penthimiola bella</i>, <i>Pseudococcus cryptus</i>, <i>Pulvinaria psidii</i>, <i>Retithrips syriacus</i> i <i>Tetraleurodes perseae</i>, pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogući najmanje otkrivanje nivoa infestacije od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %, i službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje Avocado sunblotch viroid, <i>Colletotrichum aenigma</i>, <i>Colletotrichum alienum</i>, <i>Colletotrichum fructicola</i>, <i>Colletotrichum perseae</i>, <i>Colletotrichum siamense</i>, <i>Colletotrichum theobromicola</i>, <i>Lasiodiplodia pseudotheobromae</i>, <i>Neoscytalidium dimidiatum</i>, uključujući nasumično uzorkovanje i ispitivanje bilja;</p> <p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213;</p> <p>ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
21.	Bilje za sadnju <i>Persea americana</i> Mill., neukorijenjene reznice maksimalnog prečnika 2 cm	ex 0602 10 90	Izrael	<p>(a) Službena izjava:</p> <p>i) bilje je slobodno od štetnih organizama <i>Aonidiella orientalis</i>, <i>Aulacaspis tubercularis</i>, <i>Avocado sunblotch viroid</i>, <i>Colletotrichum aenigma</i>, <i>Colletotrichum alienum</i>, <i>Colletotrichum fructicola</i>, <i>Colletotrichum perseae</i>, <i>Colletotrichum siamense</i>, <i>Colletotrichum theobromicola</i>, <i>Euwallacea fornicatus sensu lato</i>, <i>Icerya aegyptiaca</i>, <i>Lasiodiplodia pseudotheobromae</i>, <i>Maconellicoccus hirsutus</i>, <i>Milviscutulus mangiferae</i>, <i>Neocosmospora euwallaceae</i>, <i>Neoscytalidium dimidiatum</i>, <i>Nipaeococcus viridis</i>, <i>Oligonychus perseae</i>, <i>Paracoccus marginatus</i>, <i>Pseudococcus cryptus</i>, <i>Pulvinaria psidii</i>, <i>Retithrips syriacus</i> i <i>Scirtothrips dorsalis</i>;</p> <p>ii) bilje je tokom cijelog životnog ciklusa uzgajano na mjestu proizvodnje koje je registrovano, uključujući proizvodne jedinice unutar tog mjesta proizvodnje, i koje nadzire nacionalna služba za zaštitu bilja zemlje porijekla;</p> <p>iii) bilje je tokom cijelog životnog ciklusa uzgajano u proizvodnoj jedinici sa fizičkom zaštitom od unošenja <i>Aonidiella orientalis</i>, <i>Aulacaspis tubercularis</i>, <i>Icerya aegyptiaca</i>, <i>Maconellicoccus hirsutus</i>, <i>Milviscutulus mangiferae</i>, <i>Nipaeococcus viridis</i>, <i>Oligonychus perseae</i>,</p>

				<p><i>Paracoccus marginatus</i>, <i>Pseudococcus cryptus</i>, <i>Pulvinaria psidii</i> i <i>Retithrips syriacus</i>, koja je bila podvrgnuta službenim inspekcijskim pregledima svakih 45 dana, i utvrđeno je da je slobodna od svih štetnih organizama navedenih u tački (i); u slučaju sumnje da je u proizvodnoj jedinici prisutan bilo koji štetni organizam iz tačke (i), sprovedeni su odgovarajući tretmani kako bi se obezbijedilo njegovo odsustvo; i</p> <p>iv) neposredno prije izvoza, pošiljke bilja podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva <i>Aonidiella orientalis</i>, <i>Aulacaspis tubercularis</i>, <i>Icerya aegyptiaca</i>, <i>Maconellicoccus hirsutus</i>, <i>Milviscutulus mangiferae</i>, <i>Nipaeococcus viridis</i>, <i>Oligonychus perseae</i>, <i>Paracoccus marginatus</i>, <i>Pseudococcus cryptus</i>, <i>Pulvinaria psidii</i> i <i>Retithrips syriacus</i>, pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogući najmanje otkrivanje nivoa infestacije od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %, i službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje Avocado sunblotch viroid, <i>Colletotrichum aenigma</i>, <i>Colletotrichum alienum</i>, <i>Colletotrichum fructicola</i>, <i>Colletotrichum perseae</i>, <i>Colletotrichum siamense</i>, <i>Colletotrichum theobromicola</i>, <i>Lasiodiplodia pseudotheobromae</i>, <i>Neoscytalidium dimidiatum</i> uključujući nasumično uzorkovanje i ispitivanje bilja;</p> <p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213;</p> <p>ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
22.	<p>— <i>Prunus persica</i> i <i>Prunus dulcis</i>, neukorijenjene reznice, u stanju mirovanja starosti do dvije godine, bez lišća;</p> <p>— Bilje za sadnju vrsta <i>Prunus persica</i>, <i>Prunus dulcis</i>, <i>Prunus armeniaca</i> i <i>Prunus davidiana</i>, starosti do dvije godine golog korijenja, u stanju mirovanja, bez lišća.</p>	<p>ex 0602 10 90 ex 0602 20 20</p>	Turska	<p>a) Službena izjava:</p> <p>i) bilje je slobodno od štetnih organizama <i>Didesmococcus unifasciatus</i>, <i>Euzophera semifuneralis</i>, <i>Hoplolaimus galeatus</i>, <i>Lepidosaphes pistaciae</i>, <i>Maconellicoccus hirsutus</i>, <i>Nipaeococcus viridis</i>, <i>Pochazia shantungensis</i> i <i>Russellaspis pustulans</i>; ii) službenim inspekcijskim pregledima izvršenim u odgovarajućem vremenskom periodu od početka proizvodnog ciklusa utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od <i>Didesmococcus unifasciatus</i>, <i>Euzophera semifuneralis</i>, <i>Hoplolaimus galeatus</i>, <i>Lepidosaphes pistaciae</i>, <i>Maconellicoccus hirsutus</i>, <i>Nipaeococcus viridis</i>, <i>Pochazia shantungensis</i> i <i>Russellaspis pustulans</i>; iii) neposredno prije izvoza pošiljke bilja podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu radi otkrivanja prisustva <i>Didesmococcus unifasciatus</i>, <i>Euzophera semifuneralis</i>, <i>Hoplolaimus galeatus</i>, <i>Lepidosaphes pistaciae</i>, <i>Maconellicoccus hirsutus</i>, <i>Nipaeococcus viridis</i>, <i>Pochazia shantungensis</i> i <i>Russellaspis pustulans</i>, pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogući otkrivanje najmanje nivo zaraze od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 % za svaki štetni organizam;</p> <p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213;</p> <p>ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
23.	<p>Bilje za sadnju vrsta <i>Prunus armeniaca</i>, <i>Prunus avium</i>, <i>Prunus canescens</i>, <i>Prunus cerasifera</i>, <i>Prunus cerasus</i>, <i>Prunus domestica</i>, <i>Prunus incisa</i>, <i>Prunus persica</i> i <i>Prunus pseudocerasus</i>.</p>	<p>ex 0602 10 90 ex 0602 20 20 ex 0602 20 80 ex 0602 90 45 ex 0602 90 46 ex 0602 90 48</p>	Ujedinjeno Kraljevstvo	<p>(a) Službena izjava:</p> <p>i) bilje je slobodno od štetnih organizama <i>Colletotrichum aenigma</i> i <i>Eulecanium excrescens</i>;</p> <p>ii) službenim inspekcijskim pregledima izvršenim u odgovarajuće vrijeme utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od <i>Colletotrichum aenigma</i> i <i>Eulecanium excrescens</i> od početka posljednjeg uzgojnog perioda;</p>

				<p>iii) uspostavljen je sistem kojim se obezbjeđuje da su alati i mašine očišćeni od zemlje i ostataka bilja i da su dezinfikovani kako bi bili slobodni od štetnog organizma <i>Colletotrichum aenigma</i> prije unošenja u proizvodnu jedinicu; i</p> <p>iv) neposredno prije izvoza pošiljke bilja podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva štetnog organizma <i>Eulecanium excrescens</i>, pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogući otkrivanje najmanje nivo zaraze od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %; i službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva štetnog organizma <i>Colletotrichum aenigma</i>, uključujući nasumično uzorkovanje i testiranje bilja;</p> <p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213;</p> <p>ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
24.	<p><i>Prunus spinosa</i>,</p> <p>— do jedne godine starosti plemke / plemke sa pupoljcima (<i>budwoods/graftwoods</i>) maksimalnog prečnika 12 mm;</p> <p>— do sedam godina starosti nekalemljeno bilje za sadnju maksimalnog prečnika 40 mm pri dnu stabla.</p>	<p>ex 0602 10 90</p> <p>ex 0602 20 20</p> <p>ex 0602 20 80</p> <p>ex 0602 90 45</p> <p>ex 0602 90 46</p> <p>ex 0602 90 48</p>	Ujedinjeno Kraljevstvo	<p>(a) Službena izjava:</p> <p>i) bilje je slobodno od štetnog organizma <i>Eulecanium excrescens</i>;</p> <p>ii) službenim inspekcijskim pregledima izvršenim u odgovarajuće vrijeme utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od <i>Eulecanium excrescens</i> od početka posljednjeg uzgojnog perioda; i</p> <p>iii) neposredno prije izvoza pošiljke bilja podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva <i>Eulecanium excrescens</i>, pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogući najmanje otkrivanje nivoa zaraze od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %;</p> <p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213;</p> <p>ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
25.	<p>Bilje za sadnju <i>Quercus petraea</i> i <i>Quercus robur</i>, starosti do petnaest godina, maksimalnog prečnika od 80 mm u osnovi stabla;</p>	<p>ex 0602 10 90</p> <p>ex 0602 90 41</p> <p>ex 0602 90 45</p> <p>ex 0602 90 46</p>	Ujedinjeno Kraljevstvo	<p>(a) Službena izjava:</p> <p>i) bilje je slobodno od štetnih organizama <i>Coniella castaneicola</i> i <i>Phytophthora kernoviae</i>;</p> <p>ii) službenim inspekcijskim pregledima, uključujući laboratorijsko testiranje bilja sa simptomima koji ukazuju na sumnju na štetni organizam <i>Phytophthora kernoviae</i>, izvršenim u odgovarajućim intervalima od početka ciklusa proizvodnje bilja, utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od štetnog organizma <i>Coniella castaneicola</i> i <i>Phytophthora kernoviae</i>;</p> <p>iii) uspostavljen je sistem kojim se obezbjeđuje da su alati i mašine očišćeni od zemlje i ostataka bilja i dezinfikovani kako bi bili slobodni od štetnih organizama <i>Coniella castaneicola</i> i <i>Phytophthora kernoviae</i> prije unošenja u proizvodnu jedinicu; i iv) neposredno prije izvoza izvršen je službeni inspekcijski pregled pošiljaka bilja radi otkrivanja prisustva štetnih organizama <i>Coniella castaneicola</i> i <i>Phytophthora kernoviae</i>, uključujući nasumično uzorkovanje i testiranje na štetni organizam <i>Coniella castaneicola</i> i laboratorijsko testiranje bilja sa simptoma koji navode na sumnju na štetni organizam <i>Phytophthora kernoviae</i>;</p> <p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama</p>

				/ Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213; ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.
26.	Bilje za sadnju <i>Robinia pseudoacacia</i> , u stanju mirovanja, golog korijenja, maksimalnog prečnika 2,5 cm;	ex 0602 90 41 ex 0602 90 45 ex 0602 90 46 ex 0602 90 48	Izrael	(a) Službena izjava: i) bilje je slobodno od <i>Euwallacea fornicatus sensu lato</i> i <i>Fusarium euwallaceae</i> ; ii) bilje je tokom cijelog životnog ciklusa uzgajano na mjestu proizvodnje koje je registrovano i koje nadzire nacionalna služba za zaštitu bilja u zemlji porijekla. Ta registracija uključuje pripadajuće proizvodne jedinice unutar mjesta proizvodnje. iii) bilje ispunjava jedan od sljedećih zahtjeva: 1. prečnik biljke manji je od 2 cm (mjereno u osnovi stabla); ili 2. bilje je uzgojeno na lokaciji sa potpunom fizičkom zaštitom od unošenja <i>Euwallacea fornicatus sensu lato</i> tokom perioda od najmanje šest mjeseci prije izvoza, na kojoj su u odgovarajućim intervalima sprovedeni službeni inspekcijski pregledi i utvrđeno je odsustvo tog štetnog organizma, što je potvrđeno najmanje pomoću klopki, koje se provjeravaju najmanje svake četiri sedmice, između ostalog i neposredno prije premještanja; ili 3. bilje je uzgojeno u proizvodnoj jedinici za koju je službenim inspekcijskim pregledima, koji se provode najmanje svake četiri sedmice, utvrđeno odsustvo <i>Euwallacea fornicatus sensu lato</i> i <i>Fusarium euwallaceae</i> od početka posljednjeg cijelog vegetacionog ciklusa, što je za <i>Euwallacea fornicatus sensu lato</i> potvrđeno najmanje pomoću klopki; u slučaju sumnje na prisustvo bilo kojeg od ta dva štetna organizma u toj proizvodnoj jedinici sprovedeni su odgovarajući tretmani protiv tih štetnih organizama kako bi se obezbijedilo njihovo odsustvo; uspostavljena je okolna zona od 1 km koja se u odgovarajućim intervalima nadzire na prisustvo organizama <i>Euwallacea fornicatus sensu lato</i> i <i>Fusarium euwallaceae</i> i ako se bilo koji od ta dva štetna organizma nađe u toj zoni na bilo kojoj biljci domaćinu, ta se biljka odmah izdvaja i uništava; iv) neposredno prije izvoza, pošiljke bilja čiji je prečnik u osnovi stabla 2 cm ili veći podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva štetnih organizama, posebno na stablu i granama biljaka, uključujući uzorkovanje destruktivnom metodom. Veličina uzorka za inspekcijski pregled mora biti takva da omogući najmanje otkrivanje nivoa infestacije od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %. (b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju: i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213; ii) podatke o sljedećem: — koji je zahtjev iz tačke (a) podtačke iii) ispunjen i, — podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.
27.	Bilje za sadnju <i>Robinia pseudoacacia</i> L., starosti najviše sedam godina i maksimalnog prečnika 25 cm	ex 0602 90 41 ex 0602 90 45 ex 0602 90 46 ex 0602 90 48	Turska	(a) Službena izjava: i) bilje je slobodno od <i>Pochazia shantungensis</i> ; ii) službenim inspekcijskim pregledima sprovedenim u odgovarajućim intervalima od početka ciklusa proizvodnje bilja utvrđeno je da je proizvodna jedinica slobodna od <i>Pochazia shantungensis</i> ; i iii) neposredno prije izvoza pošiljke bilja podvrgnute su službenom inspekcijskom pregledu za otkrivanje prisustva štetnog organizma <i>Pochazia shantungensis</i> , pri čemu je veličina uzorka za pregled bila takva da omogući najmanje otkrivanje nivoa infestacije od 1 % sa nivoom pouzdanosti od 99 %;

				<p>(b) fitosanitarni sertifikati za to bilje u rubrici „Dopunska izjava” uključuju:</p> <p>i) sljedeću izjavu: „Pošiljka je u skladu sa Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama / Implementacionom Regulativom Komisije (EU) 2020/1213;</p> <p>ii) podatke o registrovanim proizvodnim jedinicama.</p>
<p>U Prilog 2 prenesena je Regulativa (EU) 2020/1213 sa izmjenama: Regulativa (EU) 2020/1362; Regulativa (EU) 2021/419, Regulativa (EU) 2021/1936, Regulativa (EU) 2022/490, Regulativa (EU) 2022/1942, Regulativa (EU) 2023/446, Regulativa (EU) 2023/1203, Regulativa (EU) 2023/1511, Regulativa (EU) 2023/1535, Regulativa (EU) 2023/2458, Regulativa (EU) 2023/2743, Regulativa (EU) 2024/1162, Regulativa (EU) 2024/1436, Regulativa (EU) 2024/1457, (EU) /2024/2931, Regulativa (EU) 2023/2743, Regulativa (EU) 2025/1088, Regulativa (EU) 2025/1545, Regulativa (EU) 2025/1949, Regulativa (EU) 2026/152.</p>				

Član 2

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

*U ovaj Pravilnik prenesena je Regulativa (EU) 2018/2019 sa izmjenama: Regulativa (EU) 2020/1214, Regulativa (EU) 2020/1361, Regulativa (EU) 2021/419, Regulativa (EU) 2021/1936, Regulativa (EU) 2022/230, Regulativa (EU) 2022/490, Regulativa (EU) 2022/853, Regulativa (EU) 2022/1309, Regulativa (EU) 2022/1404, Regulativa (EU) 2022/1916, Regulativa (EU) 2022/1942, Regulativa (EU) 2023/158, Regulativa (EU) 2023/446, Regulativa (EU) 2023/1174, Regulativa (EU) 2023/1203, Regulativa (EU) 2023/1511, Regulativa (EU) 2023/1535, Regulativa (EU) 2023/2458, Regulativa (EU) 2023/2743, Regulativa (EU) 2024/377, Regulativa (EU) 2024/879, Regulativa (EU) 2024/1162, Regulativa (EU) 2024/1436, Regulativa (EU) 2024/1437, Regulativa (EU) 2024/1457; (EU) /2024/1958; (EU) /2024/2931; (EU) /2025/312, Regulativa (EU) 2025/1088, Regulativa (EU) 2025/1091, Regulativa (EU) 2025/1545, Regulativa (EU) 2020/1213 sa izmjenama: Regulativa (EU) 2020/1362; Regulativa (EU) 2021/419, Regulativa (EU) 2021/1936, Regulativa (EU) 2022/490, Regulativa (EU) 2022/1942, Regulativa (EU) 2023/446, Regulativa (EU) 2023/1203, Regulativa (EU) 2023/1511, Regulativa (EU) 2023/1535, Regulativa (EU) 2023/2458, Regulativa (EU) 2023/2743, Regulativa (EU) 2024/1162, Regulativa (EU) 2024/1436, Regulativa (EU) 2024/1457, Regulativa (EU) 2024/2931, Regulativa (EU) 2025/1088, Regulativa (EU) 2025/1545, Regulativa (EU) 2025/1949, Regulativa (EU) 2025/2298, Regulativa (EU) 2026/152.

Broj: 04-313/26-1571/3
Podgorica, 28. januara 2026. godine

Ministar,
Vladimir Joković, s.r.

329.

Na osnovu člana 34 Zakona o manjinskim pravima i slobodama („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 31/06, 51/06, 38/07, „Službeni list Crne Gore“, br. 2/11, 8/11 i 31/17) i Pravilnika o obrascu i načinu vođenja evidencije savjeta („Službeni list Crne Gore”, br. 37/08), u postupku upisa savjeta manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice u Evidenciji savjeta, postupajući po Zahtjevu za upis Romskog savjeta u Crnoj Gori u Evidenciju savjeta, br. 01-004/26-51/2 od 26.01.2026. godine, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, donosi

R J E Š E N J E **O UPISU U EVIDENCIJU SAVJETA**

U Evidenciji savjeta pod rednim brojem 26, dana 28.01.2026. godine, upisuje se savjet manjinskog naroda pod nazivom Romski savjet u Crnoj Gori.

Sjedište Romskog savjeta u Crnoj Gori je na adresi: Ul. Kralja Nikole br. 41, 81000 Podgorica.

Romski savjet u Crnoj Gori je izabran na period od četiri godine.

Ovlašćeno lice za zastupanje i predstavljanje Romskog savjeta u Crnoj Gori je Mensur Šaljaj.

Rješenje će se objaviti u „Službenom listu Crne Gore”.

Obrazloženje

Članom 34 stav 1 Zakona o manjinskim pravima i slobodama („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 31/06, 51/06, 38/07, „Službeni list Crne Gore”, br. 2/11, 8/11 i 31/17), propisano je da evidenciju savjeta vodi Ministarstvo, dok je stavom 3 propisano da obrazac i način vođenja evidencije savjeta propisuje Ministarstvo.

Članom 3 stav 1 Pravilnika o obrascu i načinu vođenja evidencije savjeta („Službeni list Crne Gore”, broj 37/06), propisano je da se upis u evidenciju vrši po prijavi ovlaštenog lica.

Zahtjevom za upis u Evidenciji savjeta, broj 327/26 od 26.01.2026. godine, Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava, obratio se Romski savjet u Crnoj Gori.

Uz Zahtjev, dostavljena je sljedeća dokumentacija:

- Zapisnik sa konstitutivne sjednice savjeta broj 305 od 05.09.2025. godine;
- Akt o izboru organa savjeta broj 305/1 od 05.09.2025. godine;
- Lično ime lica ovlaštenog za zastupanje.

Uvidom u priloženu dokumentaciju, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, utvrdilo je da su se stekli neophodni uslovi propisani članom 3 Pravilnika o obrascu i načinu vođenja evidencije savjeta („Službeni list Crne Gore”, broj 37/08), da se izvrši upis Romskog savjeta u Crnoj Gori u Evidenciji savjeta.

Rješenje o upisu Romskog savjeta u Crnoj Gori u Evidenciji savjeta se objavljuje u „Službenom listu Crne Gore”.

Na osnovu svega navedenog, odlučeno je kao u dispozitivu rješenja.

Uputstvo o pravnom sredstvu: Protiv ovog rješenja moguće je pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Crne Gore u roku od 20 dana od dana dostavljanja rješenja.

Broj: 01-004/26-51/3

Podgorica, 28. januar 2026. godine

Ministar,
Fatmir Gjeka, s.r.

330.

Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama, na osnovu čl. 18 i 46 Zakona o upravnom postupku („Službeni list CG”, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17) i čl. 14 i 18 Zakona o političkim partijama („Službeni list RCG”, br. 21/04 „Službeni list CG”, br. 73/10, 40/11 i 59/11), postupajući po zahtjevu političke partije naziva „SOCIJALISTI CRNE GORE”, u postupku brisanja političke partije iz Registra političkih partija, donijelo je

R J E Š E N J E

Politička partija, „SOCIJALISTI CRNE GORE”, skraćenog naziva „SOCIJALISTI”, sa sjedištem u Podgorici, upisana u Registar političkih partija u Knjigu broj I, pod rednim brojem 70, briše se iz Registra političkih partija.

Obrazloženje

Politička partija „SOCIJALISTI CRNE GORE”, skraćenog naziva „SOCIJALISTI”, sa sjedištem u Podgorici, upisana je u Registar političkih partija u Knjigu broj I, pod rednim brojem 70, Rješenjem Ministarstva javne uprave, broj 01-055/19-UPI-1277/3 od 12.12.2019. godine. Lice ovlašćeno za zastupanje Partije je Dr Branko Ivanović.

Zakonom o političkim partijama („Službeni list RCG”, broj 21/04 i „Službeni list CG”, br. 73/10, 40/11 i 59/11), odredbom člana 18 stav 1 utvrđeno je da Partija prestaje da postoji brisanjem iz Registra političkih partija. Stavom 4 tačka 1 naznačenog člana utvrđeno je da se postupak brisanja pokreće ukoliko organ utvrđen statutom donese odluku o prestanku rada partije.

Ovom organu, kao nadležnom, dostavljen je Zahtjev za brisanje iz Registra političkih partija, podnosioca Dr Branka Ivanovića, Predsjednika Partije, kao lica ovlašćenog za zastupanje i predstavljanje Partije naziva „SOCIJALISTI CRNE GORE”, evidentiran pod brojem UPI01-055/25-879 od 29.12.2025.godine.

U prilogu Zahtjeva dostavljeni su sledeći dokazi: Odluka statutarno nadležnog organa-Kongresa o prestanku rada Socijalista Crne Gore od 29.12.2025.godine, Zapisnik sa Kongresa Socijalista Crne Gore od 29.12.2025.godine, Godišnji izvještaj o prihodima, imovini i rashodima političkog subjekta za 2024.godinu, Bilans stanja i Bilans uspjeha na dan 31.12.2024.godine, Iskaz o promjenama neto imovine (kapitala) -IPK (PP) u periodu od 01.01.2024.do 31.12.2024.godine, Iskaz o troškovima gotovine-ITG (PP) u periodu od 01.01.2024.do 31.12.2024.godine, Statistički aneks na dan 31.12.2024.godine, sa dokazima (kopije Potvrde Pošte Crne Gore o prijemu pošiljke) o predaji naznačenih akata Agenciji za sprečavanje korupcije, Državnoj revizorskoj instituciji i Poreskoj upravi Crne Gore.

Na osnovu svega prethodno navedenog, imajući u vidu citirane odredbe Zakona o političkim partijama, provedene dokaze i činjenice utvrđene iz dostavljene dokumentacije, stekli su se zakonom propisani uslovi iz člana 18 Zakona o političkim partijama za donošenje rješenja o brisanju političke partije „SOCIJALISTI CRNE GORE”, iz Registra političkih partija.

Shodno navedenom, riješeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

Uputstvo o pravnom sredstvu: Protiv ovog rješenja može se podnijeti tužba Upravnom sudu Crne Gore u roku od 20 dana od dana prijema Rješenja.

Br: UPI01-055/25-879/2
Podgorica, 31.12.2025. godine

Ministar,
Ernard Suljević, s.r.

331.

Na osnovu člana 73 stav 2 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti („Službeni list RCG”, broj 29/07 i „Službeni list CG“, br. 32/11, 43/15, 37/17, 17/18, 84/24 i 160/25), Uprava za nekretnine donijela je

R J E Š E N J E
O POTVRĐIVANJU BAZE PODATAKA KATASTRA NEPOKRETNOSTI ZA KO DONJA BUKOVICA

1. Potvrđuje se baza podataka za KO Donja Bukovica.
2. Primjena baze podataka katastra nepokretnosti počinje od 12. februara 2026. godine.
3. Katastarski operat za katastarsku opštinu, iz tačke 1 ovog rješenja, izrađen po Zakonu o premjeru i katastru zemljišta („Službeni list SRCG”, broj 37/74), prestaje da važi, a čuva se kod organa uprave nadležnog za poslove premjera i katastra nepokretnosti Opštine Šavnik do 12. februara 2027. godine, nakon čega će se kao dokumentacija trajne vrijednosti arhivirati u skladu sa propisima o arhivskoj djelatnosti.
4. Ovo rješenje će se objaviti u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 01-012/26-821

Podgorica, 5. februara 2026. godine

Direktor,
mr **Marko Bulatović**, s.r.

332.

Odluka Ustavnog suda Crne Gore kojom se ukidaju odredbe člana 35a Zakona o unutrašnjoj trgovini („Službeni list Crne Gore“, br. 49/08 i 38/19) i prestaju da važe danom objavljivanja ove odluke

Ustavni sud Crne Gore, u sastavu: predsjednica Snežana Armenko i sudije – Jovan Jovanović, Desanka Lopičić, dr Nikola Mugoša, Faruk Resulbegović i Momirka Tešić, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 1 Ustava Crne Gore i člana 48 tačka 1 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore („Službeni list Crne Gore“, br. 11/15 i 92/25), na sjednici od 28. januara 2026. godine, donio je

O D L U K U

I UKIDAJU SE odredbe člana 35a Zakona o unutrašnjoj trgovini („Službeni list Crne Gore“, br. 49/08 i 38/19) i prestaju da važe danom objavljivanja ove odluke.

II Ova odluka objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

O b r a z l o ž e n j e

1. Rješenjem Ustavnog suda Crne Gore U-I br. 19/19 i 23/19, od 30. maja 2025. godine, po inicijativama Unije poslodavaca Crne Gore (UPCG) i Partije penzionera, invalida i restitucije Crne Gore (PIR CG), sa sjedištem u Podgorici, pokrenut je postupak za ocjenu ustavnosti odredaba člana 35a Zakona, označenog u izreci.

2. Skupština Crne Gore i Vlada Crne Gore nijesu dostavili odgovor, odnosno mišljenje na stavove Ustavnog suda sadržane u Rješenju o pokretanju postupka.

3. Osporenim odredbama Zakona propisano je:

„Član 35a

Trgovina na veliko i trgovina na malo ne može da se obavlja nedjeljom i u dane državnih i drugih praznika određenim zakonom kojim se uređuju državni i drugi praznici.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, nedjeljom i u dane državnih i drugih praznika trgovina na veliko i trgovina na malo može se obavljati u:

- 1) apotekama;
- 2) specijalizovanim prodavnicama ili kioscima za prodaju hleba, pekarskih proizvoda i kolača, cvijeća, suvenira, štampe, sredstava za zaštitu bilja ili pogrebne opreme;
- 3) benzinskim stanicama i prodavnicama za trgovinu na malo u okviru benzinskih stanica;
- 4) pijacama;
- 5) štandovima - tezgama, vitrinama i automatima izvan pijaca i pokretnim prodavnicama;
- 6) prodavnicama, kioscima i automatima smještenim unutar zatvorenih područja autobuskih i željezničkih stanica, aerodroma i luka;
- 7) štandovima i kioscima u kojima se prodaju robe za vrijeme održavanja priredbi, festivala i manifestacija, sajmova i za vrijeme javnog prikazivanja kinematografskih djela;
- 8) skladištima za trgovinu na veliko.

Specijalizovanim prodavnicama ili kioscima u smislu stava 2 tačka 2 ovog člana smatraju se prodavnice odnosno kiosci u kojima se vrši prodaja pretežno jedne vrste robe.”

4. Ustavni sud je, nakon razmatranja sadržine osporenih odredaba člana 35a Zakona, utvrdio da nijesu u saglasnosti sa Ustavom i da su se stekli uslovi za njihovo ukidanje.

5. Za odlučivanje u ovom predmetu relevantne su sljedeće odredbe:

Ustav Crne Gore

DIO PRVI
OSNOVNE ODREDBE

Država
Član 1 stav 2

Crna Gora je građanska, demokratska, ekološka i država socijalne pravde, zasnovana na vladavini prava.

Zabrana diskriminacije
Član 8 stav 1

Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu.

Pravni poredak
Član 9

Potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni su dio unutrašnjeg pravnog poretka, imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva.

Zakonodavstvo
Član 16 tač 1 i 5

Zakonom se, u skladu sa Ustavom, uređuju:

- 1) način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje;
- 5) druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

DIO DRUGI
LJUDSKA PRAVA I SLOBODE
1. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Osnov i jednakost
Član 17 stav 2

Svi su pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo.

Ograničenje ljudskih prava i sloboda
Član 24

Zajemčena ljudska prava i slobode mogu se ograničiti samo zakonom, u obimu koji dopušta Ustav u mjeri koja je neophodna da bi se u otvorenom i slobodnom demokratskom društvu zadovoljila svrha zbog koje je ograničenje dozvoljeno.

Ograničenja se ne smiju uvoditi u druge svrhe osim onih radi kojih su propisana.

4. EKONOMSKA, SOCIJALNA I KULTURNA
PRAVA I SLOBODE

Preduzetništvo
Član 59

Jemči se sloboda preduzetništva.

Sloboda preduzetništva može se ograničiti samo ako je to neophodno radi zaštite zdravlja ljudi, životne sredine, prirodnih bogatstava, kulturne baštine ili bezbjednosti i odbrane Crne Gore.

Prava zaposlenih
Član 62 stav 2

Zaposleni imaju pravo na ograničeno radno vrijeme i plaćeni odmor.

DIO PETI
USTAVNOSTI I ZAKONITOST

Saglasnost pravnih propisa
Član 145

Zakon mora biti saglasan sa Ustavom i potvrđenim međunarodnim ugovorima, a drugi propisi moraju biti saglasni sa Ustavom i zakonom.

DIO ŠESTI
USTAVNI SUD CRNE GORE

Član 149 stav 1 tačka 1

Ustavni sud odlučuje:

1) o saglasnosti zakona sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima.

Odluka Ustavnog suda
Član 151 stav 2

Odluka Ustavnog suda se objavljuje.

Prestanak važenja propisa
Član 152 stav 1

Kad Ustavni sud utvrdi da zakon nije u saglasnosti sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima, odnosno da drugi propis nije saglasan sa Ustavom i zakonom, taj zakon i drugi propis prestaje da važi danom objavljivanja odluke Ustavnog suda.

Konvencija o sedmičnom odmoru u trgovini i kancelarijama (Konvencija 106)¹

Član 1

Odredbe ove Konvencije, ukoliko i u onoj mjeri u kojoj se ne primjenjuju putem zakonskih tijela za određivanje plata, kolektivnih ugovora, arbitražnih odluka ili na bilo koji drugi način koji odgovara nacionalnim uslovima u skladu sa nacionalnom praksom, primjenjuju se putem nacionalnih zakona ili propisa.

Član 2

Ova Konvencija se primjenjuje na sva lica, uključujući i pripravnike, zaposlene u sljedećim preduzećima, ustanovama ili administrativnim službama, bilo javnim ili privatnim:

- (a) komercijalna preduzeća;
- (b) preduzeća, ustanove i administrativne službe u kojima zaposlena lica obavljaju uglavnom činovničke poslove, uključujući kancelarije lica koja se bave slobodnim zanimanjima;
- (c) ako ta lica nisu zaposlena u preduzećima iz člana 3, i ne podliježu nacionalnim zakonima ili drugim aranžmanima koji se odnose na sedmični odmor u industriji, rudnicima, transportu ili poljoprivredi;
 - (i) komercijalne usluge svih drugih preduzeća;
 - (ii) usluge bilo kog drugog preduzeća u kojem zaposlena lica obavljaju uglavnom kancelarijske poslove;
 - (iii) mješovita komercijalna i industrijska preduzeća.

¹ Donijeta od strane Opšte konferencije Međunarodne organizacije rada, u Ženevi, dana 26. juna 1957. godine.

Član 3 stav 1

1. Ova Konvencija se takođe primjenjuje na lica zaposlena u sljedećim preduzećima koje članica koja ratifikuje Konvenciju, navede u deklaraciji koja prati njenu ratifikaciju:

- (a) preduzeća, institucije i administrativne službe koje pružaju lične usluge;
- (b) poštanske i telekomunikacione usluge;
- (c) novinske kompanije; i
- (d) pozorišta i mjesta za javnu zabavu.

Član 6

1. Sva lica na koja se ova Konvencija odnosi, osim ako nije drugačije predviđeno u sljedećim članovima, imaju pravo na sedmični odmor od najmanje 24 sata neprekidno tokom svakog sedmodnevnog perioda.

2. Sedmični period odmora, kad god je to moguće, odobrava se istovremeno svim zainteresovanim licima u svakom preduzeću.

3. Sedmični period odmora, kad god je to moguće, poklapa se sa danom u sedmici koji je tradicijom ili običajima te zemlje ili okruga određen kao dan odmora.

4. Tradicije i običaji vjerskih manjina moraju se, koliko je to moguće, poštovati.

Član 7

1. Kada je priroda posla, priroda usluga koje pruža preduzeće, veličina stanovništva koje treba opsluživati ili broj zaposlenih osoba takva da se odredbe člana 6 ne mogu primijeniti, nadležni organ ili odgovarajući organ u svakoj zemlji može, kada je to potrebno, preduzeti mjere za primjenu posebnog sedmičnog rasporeda odmora na određene kategorije lica ili određene vrste preduzeća obuhvaćenih ovom konvencijom, uzimajući u obzir sve relevantne socijalne i ekonomske razloge.

2. Sva lica koja podliježu takvim posebnim rasporedima imaju, u svakom periodu od sedam dana, pravo na period odmora koji je najmanje jednak periodu predviđenom u članu 6.

3. Odredbe tog člana primjenjuju se na lica koja rade u službama preduzeća koje podliježe posebnom rasporedu na koji bi se, ako bi bila nezavisna, primjenjivale odredbe tog člana.

4. Sve mjere koje se odnose na primjenu odredaba st. 1, 2 i 3 ovog člana donose se uz konsultacije sa predstavničkim organizacijama zainteresovanih poslodavaca i radnika, ako one postoje.

Član 8

1. Nadležni organ u svakoj zemlji može odobriti privremena izuzeća, u cjelini ili djelimično (uključujući ukidanje ili skraćivanje perioda odmora), od primjene odredaba čl. 6 i 7, ili se takva izuzeća mogu odobriti na bilo koji način koji je odobrio nadležni organ i koji je u skladu sa nacionalnim pravom i praksom:

(a) u slučaju stvarne ili neposredne nesreće, više sile ili posla koji se mora hitno obaviti u prostorijama ili na opremi, ali samo u mjeri u kojoj je to potrebno kako bi se izbjegli ozbiljni poremećaji u normalnom poslovanju preduzeća;

(b) u slučaju vanrednog obima posla zbog posebnih okolnosti, ako se od poslodavca obično ne može očekivati da primijeni druge mjere;

(c) da se spriječi gubitak kvarljive robe.

2. Prilikom utvrđivanja okolnosti u kojima se mogu odobriti privremena izuzeća u skladu sa odredbama tač. (b) i (c) prethodnog stava, nadležni organ će se konsultovati sa predstavničkim organizacijama dotičnih poslodavaca i radnika, tamo gdje postoje.

3. Kada se, u skladu sa odredbama ovog člana, primjenjuju privremena izuzeća, dotičnim licima odobrava se kompenzacijsko odsustvo, čije je ukupno trajanje najmanje jednako periodu predviđenom u članu 6.

Član 10

1. Odgovarajuće mjere moraju biti preduzete, odgovarajućim nadzorom ili na drugi način, kako bi se osiguralo pravilno sprovođenje propisa ili odredbi o sedmičnom odmoru.

2. Ako ovo odgovara načinu na koji se primjenjuju odredbe ove Konvencije, preduzimaju se neophodne mjere u vidu kazni kako bi se osiguralo da se njene odredbe sprovede.

Član 12

Ništa u ovoj Konvenciji neće uticati na bilo koji zakon, odluku, običaj ili sporazum koji radnicima pruža povoljnije uslove od onih predviđenih ovom Konvencijom.

Direktiva 2003/88/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta o određenim vidovima organizacije radnog vremena, od 4. novembra 2003. godine²

POGLAVLJE 1.

OPSEG I DEFINICIJE

Član stav 1, stav 2 tačka a) i st. 3 i 4

Svrha i opseg

1. Ova Direktiva postavlja minimalne sigurnosne i zdravstvene uslove za organizaciju radnog vremena.

2. Ova se Direktiva primjenjuje na:

(a) najkraće trajanje dnevnog odmora, sedmičnog odmora i godišnjeg odmora, na pauze i maksimalan broj radnih sati nedeljno.

3. Ova se Direktiva primjenjuje na sve sektore djelatnosti, kako javne, tako i privatne, u smislu člana 2. Direktive 89/391/EEZ, ne dovodeći u pitanje čl. 14, 17, 18 i 19 ove Direktive.

4. Odredbe Direktive 89/391/EEZ primjenjuju se u potpunosti na pitanja iz stava 2, ne dovodeći u pitanje strože i/ili posebne odredbe ove Direktive.

Član 2 tač. 1, 2 i 9

Definicije

Za potrebe ove Direktive, primjenjuju se sljedeći pojmovi:

1. "radno vrijeme" označava vremenski period tokom kojeg radnik radi, na raspolaganju je poslodavcu i obavlja svoje dužnosti i zadatke u skladu sa nacionalnim propisima i/ili praksom;

2. "period odmora" znači vremenski period koji nije radno vrijeme;

9. "adekvatan odmor" znači da radnici imaju redovne periode odmora, čije je trajanje izraženo kao jedinica vremena i koje je dovoljno dugo i neprekidno tako da radnici ne povređuju sebe, svoje saradnike ili druge zbog umora ili neredovnog radnog rasporeda, i da ne narušavaju njihovo zdravlje u kratkom ili dugom roku.

POGLAVLJE 2

NAJKRAĆE TRAJANJE ODMORA – OSTALI VIDOVI RASPOREDA RADNOG VREMENA

Član 5

Sedmični odmor

Države članice preduzimaju neophodne mjere kako bi osigurale da svaki radnik ima pravo na najmanje 24 sata neprekidnog odmora u periodu od sedam dana, pored 11 sati dnevnog odmora iz člana 3.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003L0088>

Ako to opravdavaju objektivni, tehnički i organizacioni uslovi rada, može se primijeniti minimalni sedmični period odmora od 24 sata.

Član 6

Maksimalno sedmično radno vrijeme

Države članice će preduzeti neophodne mjere kako bi se osiguralo da, u skladu sa potrebama zaštite bezbjednosti i zdravlja radnika:

(a) da je broj radnih sati sedmično određen zakonima i drugim propisima ili kolektivnim ugovorima ili sporazumima između socijalnih partnera;

(b) da prosječan broj radnih sati u svakom sedmodnevnom periodu, uključujući prekovremeni rad, ne smije biti veći od 48.

POGLAVLJE 4. OSTALE ODREDBE

Član 15

Povoljniji propisi

Ova direktiva ne dovodi u pitanje pravo država članica da primjenjuju ili usvoje zakone, propise ili administrativne odredbe koje su povoljnije za zaštitu bezbjednosti i zdravlja radnika ili da olakšaju ili dozvole primjenu kolektivnih ugovora ili sporazuma između menadžmenta i rada koji su povoljniji za zaštitu bezbjednosti i zdravlja radnika.

6. Jedna od najviših ustavnih vrijednosti je princip vladavine prava, koji se ostvaruje primjenom načela saglasnosti pravnih propisa (član 1 stav 2 i član 145 Ustava) i podrazumijeva da zakon mora biti saglasan sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima, a drugi propis sa Ustavom i zakonom. U pravnom poretku utemeljenom na vladavini prava zakoni moraju biti opšti i jednaki za sve, a zakonske posljedice trebaju biti izvjesne za one na koje će se zakon primjenjivati.

6.1. U oblasti apstraktne kontrole ustavnosti, Ustavni sud je ovlašten da ocjenjuje saglasnost zakona sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima i to predstavlja okvir njegovog djelovanja, u smislu odredbe člana 149 stav 1 tačka 1 Ustava. Iz Ustava, takođe, proizilazi da je zakonodavac ovlašten da uredi način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje, i druga pitanja od interesa za Crnu Goru, pa i uslove za obavljanje unutrašnje trgovine (kupovina i prodaja robe i vršenje trgovinskih usluga). Nezavisno od toga, zakonodavac je pri uređivanju tog pitanja dužan uvažiti zahtjeve koje pred njega postavlja Ustav, a posebno one koje proizilaze iz načela vladavine prava. Ovlašćenje za uređivanje pitanja od interesa za Crnu Goru, saglasno odredbi člana 16 tačka 5 Ustava, podrazumijeva donošenje zakona kojim se na generalan i apstraktan način uređuju prava i obaveze u pogledu pravnih pitanja, koja se, u smislu Ustava, smatraju pitanjima od interesa za Crnu Goru. Ono je usmjereno na donošenje objektivnih pravnih normi zakonske snage koje, po pravilu, *pro futuro*, od stupanja na snagu zakona, određuju sadržaj prava i njegove granice.

6.1.1. U skladu sa navedenim ovlašćenjima iz odredbe člana 16 tačka 5 Ustava Skupština Crne Gore donijela je Zakon o unutrašnjoj trgovini, kojim je uredila unutrašnju trgovinu (trgovina), uslove i oblike vršenja trgovine, zaštitu od nelojalne konkurencije u trgovini i regulisala nadzor nad primjenom ovog zakona (član 1). Prema Zakonu, trgovina je kupovina i prodaja robe i vršenje trgovinskih usluga (član 2) kojom se može baviti privredno društvo ili preduzetnik - trgovac (član 3). Trgovac obavlja trgovinu slobodno i pod jednakim uslovima na tržištu, u skladu sa zakonom, ratifikovanim međunarodnim ugovorima i dobrim poslovnim običajima, na način kojim se ne nanosi šteta drugim trgovcima, potrošačima ili opštim interesima (član 4 Zakona). Trgovcu se ne može aktima državnih organa, organa lokalne samouprave ili organizacija koje vrše javna ovlašćenja, ograničiti pravo slobodnog nastupanja na tržištu ili dovesti u neravnotežan položaj na tržištu pojedini trgovci i kupci (član

5 Zakona). Trgovina se obavlja kao trgovina na veliko, kao trgovina na malo i kao pružanje trgovinske usluge (član 7 stav 1 Zakona), pri čemu je trgovina na veliko kupovina robe radi dalje prodaje trgovcima, profesionalnim korisnicima i drugim subjektima, koji obavljaju registrovanu djelatnost (član 8 Zakona), a trgovina na malo je kupovina robe, radi dalje prodaje potrošačima i subjektima iz odredaba člana 8 ovog zakona koji tu robu ne koriste za dalju prodaju (član 14 Zakona). Odredbom člana 35 Zakona propisano je da radno vrijeme i raspored dnevnog i nedjeljnog radnog vremena i radnog vremena u dane državnih praznika prodavnica i drugih prodajnih mjesta, kao i radno vrijeme za pijace, sajmove, izložbe i druge povremene načine obavljanja trgovine propisuje nadležni organ lokalne samouprave.

7. Osporenim odredbama člana 35a stav 1 Zakona propisano je da trgovina na veliko i trgovina na malo ne može da se obavlja nedjeljom i u dane državnih i drugih praznika određenim zakonom kojim se uređuju državni i drugi praznici, dok je stavom 2 istog člana propisan izuzetak za obavljanje trgovine na veliko i trgovine na malo, kada se obavlja u: apotekama; specijalizovanim prodavnicama ili kioscima za prodaju hleba, pekarskih proizvoda i kolača, cvijeća, suvenira, štampe, sredstava za zaštitu bilja ili pogrebne opreme; benzinskim stanicama i prodavnicama za trgovinu na malo u okviru benzinskih stanica; pijacama; štandovima - tezgama, vitrinama i automatima izvan pijaca i pokretnim prodavnicama; prodavnicama, kioscima i automatima smještenim unutar zatvorenih područja autobuskih i željezničkih stanica, aerodroma i luka; štandovima i kioscima u kojima se prodaju robe za vrijeme održavanja priredbi, festivala i manifestacija, sajмова i za vrijeme javnog prikazivanja kinematografskih djela i skladištima za trgovinu na veliko, a stavom 3 tog člana da se pod specijalizovanim prodavnicama ili kioscima smatraju prodavnice, odnosno kiosci u kojima se vrši prodaja pretežno jedne vrste robe.

8. Ustavom se jemči pravo zaposlenima na ograničeno radno vrijeme i plaćeni odmor, ali ne i pravo na dan odmora u nedjelji. Pravilo o nedjelji kao danu nedjeljnog odmora ustanovljeno je pojedinim međunarodnim ugovorima. Crna Gora je potpisnica Konvencije o sedmičnom odmoru u trgovini i kancelarijama (Konvencija 106). Iz mjerodavnih odredaba čl. 6 i 7 navedene konvencije proizilazi da sva lica na koja se primjenjuje Konvencija imaju pravo na period sedmičnog odmora u trajanju najmanje 24 časa neprekidno tokom svakog perioda od sedam dana i da se kad god je to moguće odobrava istovremeno svim zainteresovanim licima, u svakom preduzeću; da se period sedmičnog odmora mora, kad god je to moguće, podudarati sa danom u sedmici koji je prema tradiciji ili običajima zemlje ili oblasti određen kao dan odmora. Propisano je, takođe, da, u slučaju kada je priroda posla, priroda usluga koje pruža preduzeće, brojnost stanovništva koje se poslužuje ili broj zaposlenih osoba takav da se odredbe člana 6 ne mogu primijeniti, nadležna vlast ili odgovarajući organ u svakoj zemlji mogu, gdje je to primjereno, preduzeti mjere kako bi se na određene kategorije lica ili određene vrste preduzeća na koje se odnosi ova konvencija primijenio raspored nedjeljnog odmora, pri čemu se vodi računa o svim odgovarajućim socijalnim i ekonomskim razlozima. Sva lica na koja se primjenjuju takvi posebni rasporedi imaju pravo u odnosu na svaki period od sedam dana, na odmor čije je trajanje barem jednako periodu predviđenom u članu 6 Konvencije. Iz navedenog proizilazi da ni Konvencija 106 o nedjeljnom odmoru u trgovini i kancelarijama ne zahtijeva da nedjeljni dan odmora bude nedjelja, ali propisuje da kad god je to moguće da se period sedmičnog odmora mora podudarati sa danom u sedmici koji je prema tradiciji ili običajima konkretne zemlje određen kao dan odmora.

9. Ustavni sud ukazuje da, iako nijesu relevantne za ocjenu ustavnosti osporenih odredaba člana 35a Zakona o unutrašnjoj trgovini, odredbama člana 76 Zakona o radu³ propisano je da zaposleni ima pravo na neprekidni odmor u toku sedmice od najmanje 24 časa, kojem se dodaje odmor između dva uzastopna radna dana u trajanju od najmanje 12 časova neprekidno, koji odmor se koristi nedjeljom i u danu koji prethodi ili slijedi nedjelji, s tim što ako priroda posla i organizacija rada to zahtijeva, poslodavac je dužan da odredi druge dane za korišćenje navedenog odmora, i da je, ako priroda posla i organizacija rada to zahtijeva, poslodavac dužan da utvrdi raspored korišćenja sedmičnog odmora i da o tome obavijesti zaposlenog. Takođe, u slučajevima

³ „Službeni list Crne Gore”, br. 74/19, 8/21, 59/21, 68/21, 145/21, 77/24 i 86/24.

propisanim odredbama člana 78 stav 1⁴ Zakona o radu, poslodavac može drugačije urediti ostvarivanje prava na dnevni odmor, u kojim situacijama, saglasno odredbama st. 2 i 3 tog člana, sedmični odmor u neprekidnom trajanju ne može biti kraći od 20 časova i da je poslodavac dužan da zaposlenom omogući ostvarivanje zamjenskog sedmičnog odmora, po isteku perioda rada u kojem je koristio kraći dnevni, odnosno sedmični odmor. Uskraćivanje zaposlenom ovih prava predstavlja povredu Zakona, odnosno osnov da zaposleni traži zaštitu tih prava pred nadležnim organima⁵.

10. Uz navedeni normativni okvir uređenja i zaštite prava zaposlenih u trgovini, država je obavezna da organizuje svoj pravni sistem kontrole nad pravilnom primjenom zakona i drugih propisa na način koji će svakom zaposlenom jemčiti i obezbijediti efikasno ostvarivanje prava koja su im zajemčena. Navedeni zahtjevi odnose se i na privrednu djelatnost trgovine, a po prirodi stvari uključuju i zaposlene u trgovini.

11. Ustavni sud ukazuje da način na koji će zakonodavac urediti obavljanje trgovine nedeljom i u dane državnih i drugih praznika⁶ i istovremeno određivanje izuzetka od tog opšteg pravila je ovlašćenje zakonodavca i

⁴Član 78. stav 1.

(1) Izuzetno od čl. 75 i 76 ovog zakona, poslodavac može drugačije urediti ostvarivanje prava na dnevni i sedmični odmor u sljedećim slučajevima:

1) u djelatnostima koje se odnose na zaštitu imovine i lica, ako obavljanje poslova zahtijeva stalnu prisutnost;

2) u djelatnostima u kojima je neophodno obezbijediti neprekidnu proizvodnju ili pružanje usluga, i to:

- proizvodnja, prenos, distribucija i snadbijevanje električnom energijom;

- zaposlenima u lukama i vazdušnim lukama;

- poštanski i telekomunikacioni saobraćaj;

- javne elektronske komunikacije, u skladu sa zakonom;

- informativni programi javnog radiodifuznog servisa;

- javne komunalne usluge/djelatnosti (proizvodnja i snadbijevanje vodom, odnošenje smeća, proizvodnja, distribucija i snadbijevanje toplotom, pogrebne usluge i sl.);

- proizvodnja, distribucija i snadbijevanje naftom, ugljem i gasom;

- zaštita od požara;

- zdravstvena zaštita;

- socijalna i dječija zaštita;

- industrijske djelatnosti u kojima se rad ne može prekidati iz tehničkih razloga;

- ustanovama za izvršenje krivičnih sankcija.

3) za zaposlene u željezničkom saobraćaju:

- ukoliko rad obavljaju sa prekidima;

- koji radno vrijeme provode u vozu;

- čije je radno vrijeme vezano za vozni red i koji brinu da se saobraćaj odvija neprekidno i redovno.

4) kada zaposleni koji radi u smjenama mijenja smjene i ne može da iskoristi dnevni i/ili sedmični odmor između kraja jedne i početka druge smjene.

⁵ Član 141 st. 1 i 6 i član 141 stav 2 Zakona o radu.

⁶ Zabrana rada u dane državnih i drugih praznika uređena je Zakonom o državnim i drugim praznicima („Službeni list Republike Crne Gore”, broj 27/07 i „Službeni list Crne Gore”, br. 36/13, 145/21 i 3/23). Relevantne odredbe tog zakona glase:

„Član 1

Državni praznici Crne Gore su: 21. maj - Dan nezavisnosti, 13. jul - Dan državnosti, 13. novembar - Njegošev dan, crnogorski praznik kulture i 20. septembar - Dan Ekološke države.

Praznici u Crnoj Gori su i: 1. januar - Nova godina i 1. maj - Praznik rada.

Član 2

Državni i drugi praznici praznuju se dva dana i to na dan praznika i narednog dana (u daljem tekstu: praznični dani).

Član 3

Praznični dani su neradni.

Ukoliko je praznik nedjelja, neradna su dva naredna dana.

Ukoliko je drugi praznični dan nedjelja, neradni je prvi naredni dan.

Član 3a

Izuzetno od čl. 2. i 3. ovog zakona, praznik 20. septembar - Dan Ekološke države praznuje se radno.”

samo po sebi, ne može da bude predmet razmatranja u postupku ocjene ustavnosti zakona, ali je pri njegovom uređivanju zakonodavac dužan da uvaži granice koje pred njega postavlja Ustav, a posebno one koje proizilaze iz načela vladavine prava i one kojima se štite određena ustavna dobra i vrijednosti. U konkretnom slučaju to su načela jednakosti svih pred zakonom, ograničenja ljudskih prava i sloboda, slobode preduzetništva i saglasnosti pravnih propisa, iz odredaba člana 17 stav 2, čl. 24, 59 i člana 145 Ustava.

12. Ustavni sud je utvrdio da osporene odredbe člana 35a Zakona o unutrašnjoj trgovini nijesu u saglasnosti sa ustavnim principom o jednakosti svih pred zakonom, iz odredbe člana 17 stav 2 Ustava.

12.1. Naime, iz načela jednakosti svih pred zakonom, garantovanog odredbom člana 17 stav 2 Ustava, za donosioca propisa proizilazi obaveza zabrane proizvoljnog postupanja, odnosno obaveza strogog vezivanja načelom srazmjernosti u slučaju različitog tretiranja lica ili grupe lica, po posebnosti ili ličnim svojstvima, koja se nalaze u istoj ili sličnoj pravnoj ili činjeničnoj situaciji. Ustavom zajamčena jednakost svih pred zakonom, podrazumijeva jednakost prava i obaveza u istovjetnom pravnom položaju, a princip zabrane diskriminacije uspostavljen je tako da bez razloga – zabranjuje da se ono što je isto ili slično nejednako pravno tretira, odnosno da se ono što je bitno različito, tretira pravno jednako. Princip nediskriminacije (jednakosti) ne odnosi se samo na jednaki tretman jednakih slučajeva nego i na supstantivnu jednakost - nejednak tretman nejednakih slučajeva u proporciji sa njihovom nejednakošću. Drugim riječima, jednako treba tretirati zaposlene u istovjetnim pravnim situacijama, a zaposlene u različitim pravnim situacijama, u ime jednakosti, različito.

12.2. Osporenim odredbama člana 35a Zakona o unutrašnjoj trgovini, po ocjeni Ustavnog suda, uspostavljena je razlika u pravnom položaju privrednih društava, poslodavaca – trgovaca u odnosu na mjeru zabrane rada nedjeljom i u dane državnih i drugih praznika. Naime, zakonodavac je propisao da trgovina na veliko i trgovina na malo ne može da se obavlja nedjeljom i u dane državnih i drugih praznika određenih zakonom kojim se uređuju državni i drugi praznici (stav 1) i istovremeno taksativno utvrdio subjekte na koje se ova mjera zabrane rada ne odnosi i to na: *apoteke; specijalizovane prodavnice ili kioske za prodaju hleba, pekarskih proizvoda i kolača, cvijeća, suvenira, štampe, sredstava za zaštitu bilja ili pogrebne opreme; benzinske stanice i prodavnice za trgovinu na malo u okviru benzinskih stanica; pijace; štandove - tezge, vitrine i automate izvan pijaca i pokretne prodavnice; prodavnice, kioske i automate smještene unutar zatvorenih područja autobuskih i željezničkih stanica, aerodroma i luka; štandove i kioske u kojima se prodaju robe za vrijeme održavanja priredbi, festivala i manifestacija, sajмова i za vrijeme javnog prikazivanja kinematografskih djela i skladišta za trgovinu na veliko (stav 2).*

12.3. Navedeni izuzetak od opšteg pravila kojim se zabranjuje obavljanje trgovine na veliko i trgovine na malo nedjeljom i u dane državnih i drugih praznika upućuje na to da zakonodavac uvažava činjenicu da postoji potreba za kontinuiranim i svakodnevnim radom određenog broja subjekata radi snabdijevanja potrošača, odnosno radi nesmetanog funkcionisanja društvene zajednice. Ustavni sud smatra da propisivanjem navedenog izuzetka bez obrazloženja zašto je napravljena razlika zakonodavac nije postigao ustavnopravno prihvatljivu ravnotežu između prava privrednih društava, preduzetnika - trgovaca kojima je dopušten rad nedjeljom i prava onih kojima je on zabranjen, do stepena da se bez ikakve sumnje može otkloniti prigovor o pojavi nejednakosti druge grupe subjekata u odnosu na onu prvu.

12.4. Ustavni sud je utvrdio da je propisivanjem izuzetka od opšteg pravila zabrane obavljanja trgovine na veliko i trgovine na malo nedjeljom i u dane državnih i drugih praznika, za subjekte na koje se mjera zabrane rada ne odnosi (*apoteke; specijalizovane prodavnice ili kiosci za prodaju hleba, pekarskih proizvoda i kolača, cvijeća, suvenira, štampe, sredstava za zaštitu bilja ili pogrebne opreme; benzinske stanice i prodavnice za trgovinu na malo u okviru benzinskih stanica; pijace; štandovi - tezge, vitrine i automati izvan pijaca i pokretne prodavnice; prodavnice, kiosci i automati smješteni unutar zatvorenih područja autobuskih i željezničkih stanica, aerodroma i luka; štandovi i kiosci u kojima se prodaju robe za vrijeme održavanja priredbi, festivala i manifestacija, sajмова i za vrijeme javnog prikazivanja kinematografskih djela i skladišta za trgovinu na veliko*),

zakonodavac povrijedio ustavni princip jednakosti u okviru jedne grupe preduzetnika na tržištu, koja nema objektivno i razumno opravdanje, s aspekta ustavne obaveze države da svim preduzetnicima obezbijedi jednak položaj na tržištu. S tim u vezi, jedna grupa subjekata, iz osporene odredbe člana 35a stav 1 Zakona, dovedena je u neravnopravan položaj u odnosu na drugu grupu subjekata, iz stava 2 iste odredbe Zakona kojima je omogućen rad nedjeljom i u dane državnih i drugih praznika. Imajući u vidu naprijed navedeno, Ustavni sud je utvrdio da osporene odredbe člana 35a Zakona nijesu u saglasnosti sa ustavnim principom jednakosti svih pred zakonom, iz odredbe člana 17 stav 2 Ustava.

13. Naime, osporene odredbe člana 35a Zakona o unutrašnjoj trgovini proizvode neposredno i direktno pravno dejstvo na prava i obaveze njenih adresata, privrednih društava ili preduzetnika - trgovaca, njihovih zaposlenih, te potrošača. One, dakle, djeluju *ex lege*, pa za njihovu primjenu na konkretne slučajeve nije potrebno vođenje upravnih ili drugih pravnih postupaka, odnosno donošenje posebnih pojedinačnih akata kojima se, neposrednom primjenom osporenih zakonskih odredaba, odlučuje o pravima, obavezama ili pravnim interesima stranaka. Stoga, pri ispitivanju ustavnosti osporene zakonske odredbe nije riječ samo o ocjeni njihove saglasnosti sa odgovarajućim odredbama Ustava, već i o ocjeni mogućih povreda ljudskih prava i osnovnih sloboda zajemčenih Ustavom (ustavnih prava) svih pojedinačnih adresata tog zakona, jer se navedena zakonska odredba na njih neposredno i direktno primjenjuje. Zbog toga se u ovom ustavnosudskom postupku mora uvažavati i princip, iz odredbe člana 24 Ustava, koji propisuje da se zajemčena ljudska prava i slobode mogu ograničiti samo zakonom u obimu koji dopušta Ustav i u mjeri koja je neophodna da se ustavna svrha ograničavanja zadovolji u demokratskom društvu bez zadiranja u suštinu zajemčenih prava.

13.1. Ustav je na taj način ustanovio jasne "granice" ograničenja ljudskih prava i sloboda u kojima se zakonodavac može kretati. Svi državni organi, prema odredbama člana 24 Ustava, prilikom ograničenja ljudskih prava moraju da vode računa o: 1) suštini prava koje se ograničava, 2) važnosti svrhe ograničenja, 3) prirodi i obimu ograničenja, 4) o odnosu ograničenja sa svrhom ograničenja i 5) da li postoji način da se svrha ograničenja postigne manjim ograničenjem prava. Time je Ustavom jasno definisan princip proporcionalnosti (srazmjernosti), kao i mjerila kojima se, prije svega, Ustavni sud mora rukovoditi pri tumačenju ograničenja ljudskih prava, u konkretnom predmetu.

13.2. Iz navedenih ustavnih određenja proizilazi da se svako ograničenje ustavnih prava može propisati samo zakonom koji ispunjava uslove vladavine prava i služi legitimnom cilju u javnom interesu i mora imati razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. To znači da ograničavajuća pravna pravila moraju biti pogodna za ostvarenje postavljenog legitimnog cilja, da ona ne smiju biti strožija nego što je neophodno i da mora biti uspostavljena ravnoteža između Ustavom zajamčenog subjektivnog prava pojedinca i interesa društvene zajednice.

13.3. Saglasno navedenim ustavnim principima, iz odredaba člana 24 Ustava, Ustavni sud je našao da je prilikom ocjene ustavnosti osporenih odredaba člana 35a Zakona neophodno utvrditi cilj koji je zakonodavac tim odredbama želio postići i njegovu legitimnost.

13.4. U tom smislu, Ustavni sud je, uvidom u „Službeni list Crne Gore” i internet stranicu Skupštine Crne Gore, u ovom postupku utvrdio sljedeće činjenice:

- da je Skupština Crne Gore, na sjednici od 29. jula 2008. godine, donijela Zakon o unutrašnjoj trgovini („Službeni list Crne Gore”, broj 49/08), koji je stupio na snagu 23. avgusta 2008. godine;

- da je odredbom člana 11 Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj trgovini⁷, bilo predloženo dodavanje novog člana 35a koji je glasilo:

⁷ <https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/668/1959-11758-17-3-19-1.pdf>

„Član 35a

Trgovina na veliko i trgovina na malo ne može se obavljati nedjeljom i u dane državnih i drugih praznika određenim zakonom kojim se uređuju državni i drugi praznici, osim u prodajnim objektima ili drugim prodajnim mjestima određenim propisom koji donosi Ministarstvo.”;

- da je u obrazloženju⁸ Predloga zakona, u tački II pod nazivom „Razlozi za donošenje zakona” navedeno da se izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj trgovini pristupilo „iz razloga unapređenja i ukidanja normi koje su postale neprimjenjive u praksi kao i iz razloga donošenja novih posebnih propisa kojima se bliže uređuju pojedine radnje i postupci u vezi sa trgovinom. Razlog za izmjene i dopune je i usklađivanje EU *acquis-a* u oblasti slobode pružanja usluga kojima dio odredaba treba da se uskladi sa propisima koji uređuju oblast slobode pružanja usluga”, kao i da se „dodaje novi član 35a i uvodi se neradna nedjelja za prodajne objekte i druga prodajna mjesta. U predmetnom članu se uvode i izuzeća za pojedine vrste prodajnih objekata i prodajnih mjesta kojima je dozvoljen rad nedjeljom.”;

- da je Vlada Crne Gore utvrdila Amandman broj 2⁹ koji je postao sastavni dio¹⁰ Predloga zakona. Amandmanom je, u suštini, precizirana osporena odredba člana 35a na način kako i sada glasi. U obrazloženju Amandmana navedeno je da je „cilj izmjene člana 11 Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj trgovini da se umjesto donošenja podzakonskog akta kojim će se utvrditi vrste prodajnih objekata i prodajnih mjesta koji će imati mogućnost rada nedjeljom i u dane državnih i drugih praznika, izuzeća jasno propišu navedenim zakonom, što je i urađeno stavom 2 predloženih izmjena člana 35a” i

- da je Skupština Crne Gore, na sjednici od 20. juna 2019. godine, donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj trgovini („Službeni list Crne Gore”, broj 39/18), koji je stupio na snagu 13. jula 2019. godine.

13.5. U obrazloženju za donošenje osporenih odredaba člana 35a Zakona nije naveden cilj za njihovo donošenje, odnosno zbog čega se smatra potrebnim i opravdanim u privrednoj djelatnosti trgovine donijeti posebnu zakonsku mjeru zabrane obavljanja trgovine na veliko i trgovine na malo nedjeljom i u dane državnih i drugih praznika, kao i izuzetke od te zabrane.

14. Sloboda preduzetništva, saglasno Ustavu, samo izuzetno se može ograničiti i to: ako je to neophodno radi zaštite zdravlja ljudi; životne sredine; prirodnih bogatstava; kulturne baštine ili bezbjednosti i odbrane Crne Gore (član 59 stav 2 Ustava), ali, pri tom, svako ograničenje te slobode mora biti srazmjerno prirodi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinačnom slučaju (član 24 Ustava). Osporena zakonska mjera zabrane obavljanja trgovine na veliko i trgovine na malo nedjeljom i u dane državnih i drugih praznika propisana odredbama člana 35a Zakona, po nalaženju Ustavnog suda, nesporno predstavlja oblik ograničenja preduzetničke slobode trgovaca, za koje se osnovano postavlja pitanje njihove saglasnosti sa odredbom člana 59 stav 2 Ustava, kojom su *expressis verbis* propisani slučajevi u kojima se, izuzetno, može ograničiti sloboda preduzetništva. Stoga, Ustavni sud je utvrdio da osporene odredbe člana 35a Zakona nijesu u saglasnosti sa propisanim ograničenjem slobode preduzetništva i sa odredbama člana 24 Ustava. Naime, ustavotvorac ovlašćuje zakonodavca da detaljnije reguliše ograničenja, ali ne i da sam propiše osnov za ograničenje, već je takvo ograničenje moguće jedino ako to Ustav dopušta i sa ciljem koji se želi postići tim ograničenjem, što u konkretnom predmetu, kao što je već navedeno (tačka 13.5 ove odluke), nije utvrđeno.

15. Iako iz inicijativa proizilazi da njihovi podnosioci osporavaju odredbe člana 35a st. 1 i 2 Zakona o unutrašnjoj trgovini, Ustavni sud je utvrdio da je neophodno ukinuti i odredbu stava 3 tog člana, s obzirom na to da je stav 3 u neposrednoj korelaciji sa stavom 2, člana 35a Zakona, da predstavlja njegovu normativnu razradu u smislu njegove realizacije i da ne može samostalno egzistirati u pravnom sistemu.

⁸ <https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/668/1959-11758-17-3-19-1.pdf>

⁹ <https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/668/1959-11983-17-3-19-1-5.pdf>

¹⁰ <https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/668/1959-11997-17-3-19-1-7.pdf>

16. U odnosu na navode iz inicijativa o nesaglasnosti osporenih odredaba člana 35a Zakona, a odredbom člana 27 Zakona o lokalnoj samoupravi i odredbama Zakona o državnim i drugim praznicima, Ustavni sud je utvrdio da iz citirane odredbe člana 145 Ustava proizilazi da se pravni poredak države temelji na hijerarhiji pravnih akata, čiju osnovu čini Ustav kao pravni akt najviše pravne snage. Načelom saglasnosti pravnih propisa utvrđena je supremacija Ustava i potvrđenih međunarodnih ugovora u odnosu na zakon i Ustava i zakona u odnosu na druge propise. Ovaj princip omogućava jedinstvenost i djelotvornost pravnog sistema i predstavlja jedan od bitnih elemenata ostvarivanja vladavine prava. Saglasno navedenom, Ustav ne poznaje hijerarhijsko rangiranje zakonskih normi, jer se radi o aktima iste pravne snage, usvojenim od strane istog donosioca i iz tih razloga ne postoji mogućnost ocjene saglasnosti odredaba različitih zakona ili međusobne saglasnosti normi istog zakona. Takođe, Ustavni sud ukazuje da, saglasno odredbama člana 149 Ustava, nije nadležan da ocjenjuje cjelishodnost i opravdanost osporene odredbe Zakona, kao ni njenu primjenu, jer je takva ocjena isključivo u domenu zakonodavne politike. Sa ustavnopravnog aspekta Ustavni sud je nadležan samo za ocjenu saglasnosti konkretnog zakonskog rješenja sa mjerodavnim odredbama Ustava i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima.

17. Ukidanje odredaba člana 35a Zakona ne utiče na pravo zakonodavca da na drugačiji način uredi obavljanje trgovine na veliko i trgovine malo nedjeljom, ali uz uvažavanje odgovarajućih osnovnih ustavnih vrijednosti, odnosno zaštićenih ustavnih dobara, na koje je Ustavni sud ukazao u ovoj odluci.

II1. Odluka o prestanku važenja odredaba člana 35a Zakona o unutrašnjoj trgovini („Službeni list Crne Gore“, br. 49/08 i 38/19) i o objavljivanju ove odluke zasnovana je na odredbama člana 151 stav 2, člana 152 stav 1 Ustava Crne Gore i člana 51 stav 1 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore.

Na osnovu iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci.

U-I br. 19/19 i 23/19

Podgorica, 28. januar 2026. godine

Predsjednica,
Snežana Armenko, s.r.